

VŠB – TU OSTRAVA

Fakulta bezpečnostního inženýrství

Katedra bezpečnostního managementu

Oddělení bezpečnosti osob a majetku

**Aktuální bezpečnostní hrozby plynoucí z násilných činů,
terorismus, extremismus a organizovaný zločin**

Mgr. Ing. Radomír Ščurek, Ph.D.

Říjen 2007

Obsah

1. Terorismus a jeho základní principy	8
1.1 Terorismus, guerilla a konvenční války jako způsobů násilí	14
1.2 Hlavní náboženské směry zneužívané teroristy a jejich základní principy.....	18
1.2.1 JUDAISMUS	18
1.2.2 KŘESŤANSTVÍ.....	19
1.2.3 ISLÁM	21
1.2.4 HINDUISMUS.....	23
1.2.5 BUDDHISMUS	24
1.2.6 Islámský fundamentalismus	25
1.3 Nejznámější útoky teroristů	27
1.4 Vybrané aspekty globálního džihádu a jeho sítí.....	29
2. Extremismus jako bezpečnostní hrozba	35
2.1 Pojem EXTREMISMUS	36
2.1.1 Politický extremismus	39
2.2 Pojem EXTREMISTA	40
2.3 Extremismus a mládež	40
2.3.1 Příčiny extremismu mládeže	41
3. PRAVICOVÉ EXTREMISTICKÉ SPEKTRUM.....	45
3.1 Symbolika extremistických hnutí a skupin a zneužití svastiky.....	49
3.1.1 Symbolika barev.....	49
3.1.2 Symbolika čísel	50
3.1.3 Fašistická runová symbolika, tzv. fultharky.....	51
3.1.4 Symbolika nápisů a hesel	52
3.2 Dělení symboliky extrémistických hnutí z hlediska nebezpečnosti pro společnost. 53	
3.2.1 Symbolika se zjevným rasovým motivem – kategorie A.....	53
3.2.2 Symbolika s latentním rasovým motivem – kategorie B	55
3.2.3 Symbolika prostá rasového motivu – kategorie C	56
3.3 Svastika a její skutečný význam.....	57
3.4 Symbolické osoby neonacismu ve světě	68
3.5 Extremistická hudební scéna	69
3.6 Soudobé významné neonacistické organizace	70
3.7 Skinheds a extremismus	72

3.8	Oděvní značky oblečení skinů jako projev jejich příslušnosti	75
4.	LEVICOVÉ EXTREMISTICKÉ SPEKTRUM.....	80
4.1	Ultralevicové hnutí	80
4.2	Komunistická symbolika.....	81
4.3	Anarchismus.....	84
5.	NÁBOŽENSKÝ EXTREMISMUS	88
5.1	Charakteristika sekt	89
5.2	Symbolika islamistických skupin.....	91
6.	OSTATNÍ EXTREMISTICKÉ SKUPINY.....	95
6.1	Militantní ekologové a ochránci zvířat.....	95
6.2	Hooligans	96
6.3	Protipotrátový extremismus	98
6.4	Hnutí Punks	103
7.	Trestná činnost s extremistickým podtextem, skladba trestných činů a pachatelé	104
7.1	Problematika antisemitismu, popírání holocaustu	107
7.2	Zneužívání Internetu	107
7.3	Trestná činnost spjatá s diváckým násilím.....	108
8.	Literatura:	136
Příloha 1	Pomůcka pro policisty v rozeznávání extremistických znaků, jejich souhrn v tabulkách (Mareš, 2006).....	137
Příloha 2	Kalendář neonacisty v České republice	141
Příloha 3	Číselné šifry neonacismu	142

Aktuální bezpečnostní hrozby a rizika násilných činů

Mimořádné události nejsou v ČR nijak výjimečné. K předcházení jejich vzniku a včasné eliminaci následků je nutné rozpoznat příčiny spojené se zdroji rizik a definovat možnosti a druhy zneužití lidského i technického potenciálu nebo mezery v organizaci a režimové ochraně. Bezpečnost chráněného objektu je nutno posuzovat v kategorii nevojenských rizik. Jedná se zejména o:

Rizika environmentální. Mezi ně patří zavodnění, záplavy, blesky, zemětřesení, pády vesmírných těles, průmyslové a dopravní havárie.

Rizika způsobená závadou technického charakteru. Zde patří zejména únik nebezpečných látek, nebezpečné předměty, přerušení dodávky vody nebo pohonných hmot, elektrické energie, poškození klimatizace, poškození technických zařízení, ztráta dat, poruchy komunikační sítě, technologické havárie, selhání bezpečnostních prostředků.

Rizika související s násilnými činy (kriminální činností nebo terorismem). Zde lze zařadit falšování a manipulaci, bombový útok a hrozbu tímto útokem, vloupání, žhářství, magnetické útoky na nosiče informací, ekonomickou špionáž, přepadení, únosy a rukojmí, vydírání, krádeže dokumentů a hmotných statků, podvody, praní „špinavých“ peněz, selhání fyzické ochrany, sabotáž, zneužití procesu zpracování elektronických dat a nedodržení ochrany utajovaných skutečností.

Rizika sociální. Zahrnují v sobě selhání lidského faktoru, úrazy, stávkový personál, shluky lidí, občanské nepokoje, terorismus, vojenský konflikt.

Rizika systémově procesní. Zde patří nedostatky v řízení a plánování, slabé kontrolní mechanismy, neefektivní využití nových technologií, špatná personální politika, závislost na třetích stranách, lidské a systémové chyby, ztráta důvěry, ztráta klíčových zaměstnanců, únik informací.

Vlivem prostředí a působením lidské činnosti zde může docházet k řadě mimořádných událostí. Je nutné počítat s **riziky vlivů přírodních dějů**, například ohrožení poryvem větru, zemětřesením, pronikání uvolněných podzemních výbušných a toxických plynů v místech s těžební minulostí, porušením základů stavby nestabilním podložím, přetížením střechy tíhou sněhu apod.

Rizika způsobená technickou závadou zasluhují pozornost v preventivní oblasti. Preventivní plánování při projekci budov a zařízení je základem pro omezení této skupiny rizik. Závažné důsledky může mít ztráta elektrické energie nebo požár. Svůj podíl na mimořádných událostech mají výbušné reakce směsi plynů unikajících z technologických zařízení a skladů zboží. Mezi další rizika náleží závady bezpečnostního systému, závady technologického zařízení, technické závady konstrukce objektu nebo zařízení, závady na záložním zdroji elektrické energie, apod. V úvahu nutno brát vznik hořlavých par a plynů, které jsou ve směsi se vzduchem příčinou výbuchu a požáru. Rizikem je elektrostatické nabíjení při přečerpávání paliv, elektrizování hořlavých kapalin a toxická rizika.

Jako o nestandardním způsobu havárie lze hovořit **o násilných útocích**. Patří mezi ně organizovaný zločin, ohrožení terorismem a ostatní kriminální (násilné) činy. Obecně lze jako nejčastější použité teroristické prostředky uvést střelbu, použití sečných a bodných zbraní, výbuchy pum, raketové útoky, výbuchy mající za cíl vyvolat zmatek v době voleb, výbuchy, které iniciují další ničivou činnost, únosy, vydírání, zajmutí rukojmích, násilí na turistech, dopisní bomby, specifické cíle postmaterialistického a ekologického teroru, jaderné technologie, biologické technologie, chemické technologie, zvukové zbraně (ultrazvukové, infrazvukové frekvence), kybernetický terorismus a další formy násilí.

Obecně lze útočníky násilných činů rozdělit na *vnější útočníky* (teroristé, kriminální delikventi), *vnitřní útočníky* (propuštěný, rozzlobený, vydíraný či chamtivý zaměstnanec) nebo *kombinaci obou typů útočníků*, což je velmi efektivní z hlediska vedení útoku. Při velkém množství pohybujících se lidí nelze kvalifikovaně rozpoznat, kdo a za jakým účelem navštívil uvedené zařízení. Objekt, který je svou zranitelností otevřen všem návštěvníkům, se může snadno stát cílem kriminálních a teroristických ataků.

Mezi rizika se řadí rozptýl chemických látek, či biologických agens prostřednictvím klimatizace a jiná toxická rizika. Rizikem je také úmyslné narušení obvyklého stavu technických zařízení, například poškozením izolace, což může vyvolat požár.

Dalším z rizik popisovaného charakteru je uložení výbušného nástražného systému. Charakter případů dosud nemá v ČR vazbu na politicky motivovanou kriminalitu. Převážně se jedná o násilné trestné činy páchané jednotlivci nebo organizovanými kriminálními skupinami za účelem vymáhání pohledávek, zastrasování a likvidace konkurence, vydírání apod. Vždy však existuje nebezpečí, že by se tento trend mohl změnit a současný kriminální charakter útoků by mohl získat politické zabarvení. Mezi další rizika se řadí výhružné telefonáty,

zasílání nebezpečných zásilek, vyhrožování a podobně. Podíl na rizicích z násilných činů může mít vymáhání výpalného a s tím spojené formy nátlaku prostřednictvím zakládání požáru, poškození technických zařízení, ale i fyzických útoků na občany. Zaznamenány jsou případy výtržnictví, kdy je mezi zákazníky vhozen slzný či jiný dráždivý plyn s cílem vyvolat paniku. Hrubým výtržnictvím lze označit „happy slapping“, tzv. bezstarostný průplesk, kde mladí pachatelé z nudy napadnou oběť a útok si nahrávají do mobilního telefonu. Nahrávku pak rozesílají pro pobavení svým vrstevníkům.

Rizikem pro provozovatele objektu, návštěvníky a zaměstnance je ztráta hmotných statků krádeží nebo poškozením (zboží, data informačních systémů apod.). Rizikem je přítomnost velkého množství finančních prostředků (pokladní hotovost, trezory, banky, bankomaty, terminály pro platby kreditními kartami, falešné peníze a padělané platební karty). V prostorech obchodních center se lze setkat s lidmi, kteří svým chováním, zjevem a slovem obtěžují obsluhující personál a zákazníky. Díky nim mohou nastat technické problémy například ucpáním horkovzdušných průduchů (ohřívajícími se osobami), šíření infekce, nebo dochází ke znehodnocení zboží. Zaznamenány byly případy úmyslného vstříknutí neznámé látky injekční jehlou do potravin přes obal.

Typická kritická místa, obchodní centra, nebo letiště, jsou charakterizovány množstvím dopravních prostředků, především automobilů cestujících, či zákazníků a nákladních vozů dodavatelů. Jsou zdrojem rizik, počínaje trestnou činností (neoprávněné užívání cizí věci, krádež, poškozování cizí věci atd.), nebo útoku explozí nástražného výbušného systému, či nehody způsobené výbuchem plynu uniklého z vozidel na plynový pohon v nevětraných garážích. Je nutné počítat také s riziky vlivů přírodních dějů, například ohrožení porывem větru, zemětřesením, pronikáním uvolněných podzemních výbušných a toxických plynů na povrch, porušením základů stavby, přetížením střechy apod.

Mezi nebezpečí pro občany, personál a záchranné jednotky při mimořádné události lze zařadit nebezpečí opaření, pádu, popálení, poleptání, fyzického vyčerpání, infekce, intoxikace, ionizujícího záření, podchlazení a omrznutí, nebezpečí na pozemních komunikacích v bezprostřední blízkosti obchodních center, přehřátí, nebezpečí psychického vyčerpání, udušení, úrazu elektrickým proudem, výbuchu, zasypaní a zavalení při zřícení konstrukcí, ztráty orientace, nebezpečí výbuchu výbušných látek a pyrotechnických směsí, nebezpečí z ohrožení zvířaty, která utekla při mimořádné události ze specializovaných prodejen a klientům.

Jako riziková místa útoku zvenčí lze označit podzemní garáže, veřejná parkoviště v bezprostřední blízkosti, konstrukce dveří, oken a ostatních otevíraných částí obvodového pláště budovy, které mohou usnadnit nepovolený vstup. Uvnitř objektu jsou rizikovými místy styku nosných prvků konstrukce, rozvody energie (především plynu), sklady, systémy ventilace (nebezpečí dopravy plynů nebo nebezpečných chemických látek) a další. Aktuální hrozbou současnosti se však jeví zejména terorismus a extremismus.

1. Terorismus a jeho základní principy

Terorismus je charakterizován jako souhrn nehumánních metod hrubého zastrašování odpůrců hrozbou síly a užitím násilí. Cílem teroristů je upozornit na sebe tak, aby bylo otřeseno veřejné mínění. Hovoří se o něm také jako o cílevědomém použití organizovaného násilí proti nezúčastněným osobám za účelem dosažení politických, kriminálních nebo jiných cílů. Tyto cíle představují ve svých důsledcích ohrožení velkých skupin nebo celé společnosti a negativně se promítají do politických vztahů státu. Psychologický efekt, vyplývající z pocitu ohrožení, může ve společnosti vyvolat změnu postojů a vést ke vzniku krizí na lokálních, státních i mezistátních úrovních. Terorismus obsahuje kriminální zločiny, jež jsou symbolické a představují cestu k dosažení jiných cílů, než na které je kriminální čin zaměřen. Pachatelé se řídí filozofií *zabij jednoho a vystrašíš deset tisíc ostatních*. S množstvím obětí ztrácí teroristé podporu sympatizantů a snaží se svými útoky otrávit veřejnost, v čemž jim pomáhají média.

Dosud není záměrně stanovena mezinárodní definice tohoto pojmu, jelikož by tím byla omezena efektivita bezpečnostních zásahů v zemích s rozdílným justičním systémem a národními odlišnostmi. Federální vyšetřovací úřad USA (FBI) označuje terorismus jako nezákonné použití síly proti osobám a majetku se záměrem zastrašit vládu, obyvatelstvo, nebo určitou skupinu obyvatel a tím dosáhnout politických nebo společenských cílů.

Obrázek 1.1 Principy terorismu

Počátky moderního terorismu můžeme hledat v anarchistickém hnutí Ruska kolem roku 1875. Z organizací pod názvem *Zemlja i vola* a *Narodnaja volja* se odštěpilo radikální křídlo v čele s *Michailem Bakuninem*, které volilo výhradně cestu atentátů.

V roce 1893 vzniká na Balkáně *Vnitřní makedonské revoluční organizace*, která bojuje teroristickými akcemi o samostatnost. Roku 1911 se v Srbsku s myšlenkou vytvořit Velké Srbsko zorganizovala skupina *Černá ruka*. Tato provedla několik teroristických akcí včetně historicky významného atentátu provedeného Gavrilem Principem na arcivévodu Františka Ferdinanda v roce 1914, což rozpoutalo 1. světovou válku. Od roku 1910 začínají ve světě také různé formy extrémního pravicového terorismu ve formě židovských pogromů v Rusku a Ku-Klux-Klamu v USA proti černochům.

Další etapa následuje po 1. světové válce s akcemi separatistů v rozpadajících se koloniálních velmocích. Bojem za nezávislost je motivován terorismus také v Irsku, jehož kořeny sahají až do 16. století. Teroristické akce stírající policejní represe proti Irům donutilo Britskou vládu prostřednictvím veřejného mínění v roce 1921 udělit Irsku autonomní status. Později, kdy byla dosažena samostatnost Irska, se boj přestěhoval na sever země, do Ulstru, kde se v 60. letech XX. století zorganizovala Irská republikánská armáda (IRA). Situace se prudce zhoršila v srpnu 1969 kdy došlo v protestantských čtvrtích k útokům na katolíky. Od té doby, až dodnes bojuje IRA jak proti anglické policii o samostatnost severu, tak proti irským protestantům.

Se vznikem marxisticko-anarchistických skupin po II. Světové válce zasahuje vlna revolučního terorismu Latinskou Ameriku. V 60. letech se pak aktivizují na celém světě ultralevicové skupiny do akcí proti symbolům imperialismu.

Podstatný vliv na vývoj terorismu ve světě měla Balfourová deklarace z roku 1917 o Izraeli, kterou byl přislíben židovskému národu nárok na vlastní stát v Palestině. Organizace Al Fattáh s podporou OOP (Demokratická fronta za osvobození Palestiny) jen mezi léty 1968 do 1986 uskutečnila 565 teroristických útoků na Izraelské cíle mimo jeho hranice. Palestinská otázka dala mezinárodnímu terorismu dodnes přetrvávající impuls a odstartovala tak vlnu islámského fundamentalismu po celém světě Zde se objevuje poprvé také mezinárodní terorismus, kdy některé organizace podnikají útoky i v zahraničí (OOP) a začínají vzájemně spolupracovat (OOP a IRA při únosu ministrů členských států OPEC ve Vídni v roce 1975). Období se vyznačuje leteckým piráctvím a objevují se státy, které sponzorují teroristy.

Samostatnou kapitolu tvoří terorismus Indický, jehož kořeny sahají do roku 1905 a terorismus Alžírský od roku 1954, kde oba jsou motivovány snahou o nezávislost. Ze středověku pramenící snaha vytvořit ze čtyř španělských provincií (Navarra, Vizcaya, Álava, Guipúzcoa) a jedné francouzské provincie (Béarn) samostatný stát vedla k Baskickému

terorismu a založení ozbrojené strany ETA (baskická vlast a svoboda), která se zaměřuje na útoky proti vojenským objektům. ETA vyhlásila také *prázdninovou válku* turistům přijíždějícím do Španělska.

Italský terorismus datujeme od 12. prosince 1969, kdy vybuchly v Římě dvě bomby (16 obětí), které nastražila organizace zvaná Rudé brigády. Na veřejnost působila teroristickými útoky, únosy čelních představitelů italských firem a později soudců a policistů. Konec její činnosti způsobil odpor veřejnosti po únosu a vraždě politika Alda Mora, jehož tělo se našlo 9. května 1978 v Římě.

Německý terorismus lze vysledovat od června 1967, kdy na demonstraci zastřelila policie studenta. To způsobilo vznik teroristických skupin pod názvem Hnutí 2. června a Frakce rudé armády (FRA). FRA působila také internacionálně ve spojení s palestinskými teroristy, kteří je zásobovali zbraněmi a zajišťovali výcvik členů.

Četnost teroristických útoků se od počátku 70. let stupňuje. Dochází k posunu myšlení teroristů v objektech útoků. Počátkem 70. let byly útoky zaměřeny převážně na vraždy policistů a soudců. Později se mezi cíle dostávají politici a diplomaté. V polovině 70. let se teroristé zaměřují na průmyslové podniky a jejich reprezentanty. Pro počátek 80. let jsou charakteristické útoky na dopravní letadla, vlaky, nádraží a letiště. V té době se k útokům přihlásila většinou nějaká organizace, dnes se k útokům již mnohdy nikdo nehlásí. Cílem se stává co největší škoda a utrpení, šok a strach. V současné době vystupuje do popředí pravicový náboženský terorismus.

Nárůst terorismu v posledních 20 letech lze spatřovat v několika faktorech. Jde o vyšší technickou vyspělost a efektivnější využívání médií při působení na veřejnost. Dochází k propojení teroristů v boji proti imperialismu (např. Peruánská Světlá stezka, ovlivněná Rudými Khmery). Některé státy používají teroristických skupin ke skryté celoplanetární válce jejich logistickou podporou. V současné době je identifikováno 130 mezinárodních teroristických skupin. Z toho je 50% etnicky orientovaných, 20% orientovaných levicově a 5% je orientováno pravicově. Z těch všech je přibližně 40% nábožensky orientovaných a tyto projevují také nejvyšší životnost. Podle statistik je dnes průměrným teroristou muž ve věku do 30 let ze středních vrstev, často absolvent vysoké technické školy.

Původci teroristických útoků na počátku 21. století jsou účelová spojenectví osob a teroristických organizací mezi sebou (radikální náboženská, sektářská a extrémistická hnutí)

či s totalitními a ideologicky nesnášenlivými režimy. Teroristé již nepůsobí lokálně a izolovaně, nýbrž globálně a koordinovaně. Používají asymetrickou strategii, tzn. vyhýbají se přímému střetu, útočí na území jimi definovaných protivníků, přičemž si za objekt svého útoku vybírají převážně civilní cíle. Zaměřují se na místa, kde mohou zasáhnout co nejvíce osob nebo způsobit co největší škody nejen materiální, ale i kulturní, historické apod. Českou republiku lze v současnosti z hlediska ohrožení terorismem označit jako tranzitní, nebo týlovou zemi. Předpokládá se například, že zde takto působí súdánská větev al-Kajdy s názvem Third World Relief Agency.

Terorismus lze rozlišovat jako:

- kriminální (nepolitický, zločinecký),
- ultraterorismus, který je mnohem nebezpečnější, než byly únosy a pumové atentáty charakteristické pro minulá léta (terorismus jaderný, radiologický, chemický a biologický ve všech jeho formách),
- státní (mocensko politický nástroj k prosazování vládních zájmů),
- mezinárodní (v různých částech světa uskutečňuje cíle mezinárodních násilnických organizací a dělí se dále na extremistický, politický, náboženský, etnický, civilizační, s historickým podtextem),
- podvratný (vyskytuje se v období konfrontace a usiluje o rozvrat na území protivníka),
- narkoterorismus (představuje brutální sílu vyřizování účtů a prosazování zájmů drogových mafií),
- počítačový (zneužívá počítačových systémů a jejich sítí ke kriminálním a diverzním účelům),
- elektronický (usiluje o ochromení bezpečnosti moderního státu cestou zneužití či vyřazení jeho počítačových systémů, elektroniky a elektrotechniky).

V současnosti se projevuje nejvíce teror vedený jednotlivci i skupinami proti obyvatelstvu a státním orgánům jiné země, tzv. terorismus mezinárodní. Hlavní hrozbu představuje:

- **Fundamentalistický terorismus** – skupiny vedou válku za vyhlášení „božího státu“. Jejich hněv je namířen proti „zlému“ Západu a domácím světským vládám. Považují se za „boží bojovníky“. Klíčovou roli zde mají náboženští vůdci. Fundamentalisté finančně a logisticky podporují buňky islámských extrémistů po celém světě. Přičemž odvolávání se fundamentalistických (islámských) teroristů na islám je sporné, svědčí o tom prohlášení Britského muslimského fóra, které vydalo po událostech ze dne 7. 7. 2005 v Londýně náboženské prohlášení (fatwu), kde zdůrazňují, že islám zapovídá násilí a zabíjení nevinných a přísně zakazuje sebevražedné atentáty. Dle tohoto fóra je postoj islámu jasně a nedvojsmyslně uveden ve svaté knize (Koránu), kde je uvedeno, že: „Každý, kdo zabije člověka, jako by zabil všechny lidi. Každý, kdo zachrání lidský život, jako by zachránil všechny lidi“.

- **Etnicko-nacionální terorismus** – cílem těchto teroristických skupin je získání vlastního státu nebo autonomie (eventuálně rozšíření autonomie existující). Odvolávají se na historické odlišnosti etnika a bojují proti nadvládě vůdčího národa. V Evropské unii takto působí např. Baskická teroristická organizace ETA.

- **Eschatologický terorismus** – k této formě se uchylují sekty hlásající názor, že současný svět je „zlý“, a proto musí být zničen. Jeho likvidace je nutná, aby mohl znovu povstat „očistěný svět od všeho zla“. Nejznámější je japonská sekta Óm šinrikjó (Nejvyšší pravda), která pod vedením duchovního Šoko Asahary spáchala několik teroristických útoků včetně vražd žen a dětí. Uspěli v roce 1995 v tokijském metru aplikací nervového plynu Sarin, kde zemřelo 12 osob.

- **Vigilantistický terorismus** – jde mu o „právo a pořádek“, který není stát údajně schopen zajistit. Sem lze řadit například latinskoamerické „černé brigády“, útočící proti bezdomovcům atd.

- **Single-issue terorismus** – tzv. jednopoložkový, bojuje např. proti potratům atd.

- **Postmaterialistický a environmentální (ekologický) terorismus** – ničení restaurací, útoky na lidi nosící kožichy, útoky na jatka, laboratoře, kde se provádějí pokusy na zvířatech, zatloukání hřebíků do kmenů stromů, aby nebyly vytěženy atd.

- **Propojení organizovaného zločinu s terorismem** – Jedná se o mafie provozující organizovaný zločin, kterým nejde o propagaci ideologie, ale cílem je získání peněz provozováním nelegálních aktivit. Jedná se např. o drogové kartely, obchodníky se zbraněmi apod.

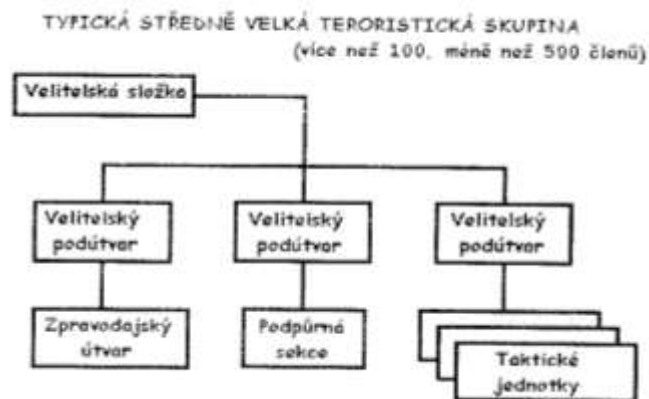
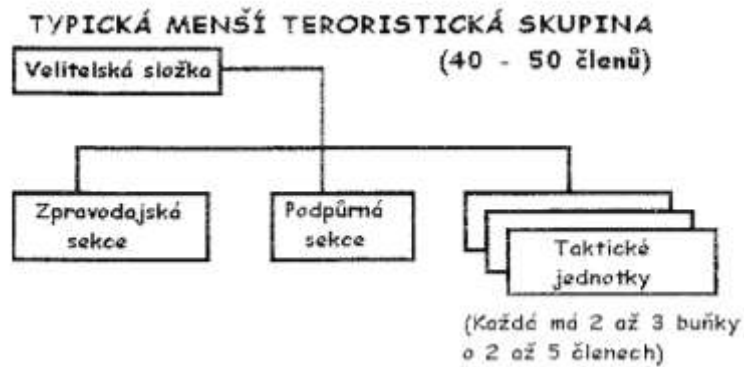
V současné době se hlavní hrozbou stávají zbraně s využitím CBRN látky. Teroristé se zabývají možností získání znalostí o výrobě zbraní hromadného ničení, respektive jejich ničivých součástí, což je nejvíce patrné u chemických, biologických a toxinových zbraní. Tyto zbraně jsou v porovnání se zbraněmi jadernými levnější a jejich výroba není provázána technologickými potížemi, jako je tomu u jaderných zbraní. Navíc je možné proces přípravy a výroby chemických, biologických a toxinových zbraní lépe utajit, než je tomu u zbraní jaderných. Dopravy takových zbraní na cíl nečiní zvláštní potíže, neboť je možné otravné látky, viry, bakterie, rickettsie, houby, plísně a toxiny do místa cíle dopravit samotnými teroristy a zde je použit diverzním způsobem, jako je kontaminace potravin, vodních zdrojů, ventilačních šachet a ventilačních systémů a dalších míst s velkým počtem osob.

V případě teroristů a kriminálních živlů je zřejmé, že se při své činnosti necítí vázání etickými a morálními, ani právními normami, což vede k použití zbraní hromadného ničení, nebo jejich součástí a nebo jejich zneužití k zastrašování. Některé zbraně hromadného ničení se tak mohou stát nátlakovým prostředkem při vydírání státních činitelů, státních institucí nebo skupin obyvatelstva.

Vzhledem k netypickému teritoriu ČR pro klasické teroristické útoky může mít významný podíl na násilných aktivitách má propojení organizovaného zločinu s teroristy, například drogových mafií, proliferace a extremismus. Jako nejúčinnější obrana se jeví zvládnutí součinnosti státních složek IZS a efektivní prevence zejména ze strany policie a zpravodajských služeb.

Obecně lze jako nejčastější použité teroristické prostředky uvést střelbu, použití sečných a bodných zbraní, výbuchy pum, raketové útoky, výbuchy mající za cíl vyvolat zmatek v době voleb, výbuchy, které iniciují další ničivou činnost, únosy, vydírání, zajmutí rukojmích, násilí na turistech, dopisní bomby, specifické cíle postmaterialistického a ekologického teroru, jaderné technologie, biologické technologie, chemické technologie, zvukové zbraně (ultrazvukové, infrazvukové frekvence), kybernetický terorismus a další formy násilí.

Typická organizační struktura a typy teroristických skupin jsou graficky znázorněny dále.

1. fáze Fáze před zahájením incidentu	2. fáze Zahajovací fáze	3. fáze Fáze vyvrcholení	4. fáze Fáze po skončení incidentu
PLÁNOVÁNÍ	POHYB K CÍLI	MŮŽE NÁSLEDOVAT IHNED PO ZAHAJOVACÍ FÁZI	PŘESKUPENÍ
PRŮZKUM	ZAHÁJENÍ ÚTOKU	MŮŽE TRVAT TÝDNY/MĚSÍCE	ZÍSKÁNÍ A VYHODNOCENÍ POZNATKŮ
		KONEC INCIDENTU	

Obrázek 1.3 Organizační struktura a typy teroristických skupin

1.1 Terorismus, guerilla a konvenční války jako způsobů násilí

Klasická válka je definována mnoha způsoby. Pokud bude chápána jako ozbrojený masový konflikt mezi alespoň dvěma stranami a je možné pod něj některé jevy

z protiteroristického úsilí zařadit. Problém vznikne, jestliže za kritérium srovnání bude stanovena regulérnost boje, protože poté se teroristé v podstatě nemohou stát uznanou stranou konfliktu. Pokud by byla požadována mezinárodně-právní subjektivita účastníků války, nedá se o ní v případě většiny teroristů hovořit. V některých oblastech (Afghánistán, Somálsko, částečně Irák) se regulérní ozbrojené síly pouští do boje s protivníkem, který bojuje spíše guerillovým způsobem boje. Zde už by bylo možné o válce hovořit. Je možné podotknout, že dělení na terorismus a guerillu je opouštěno a používá se spíše souhrnný pojem "insurgency" (o jehož přesném překladu do češtiny nepanuje jednotnost). Pokud by došlo k vyhnání vojsk protiteroristické koalice bez nastolení pevného spojeneckého režimu, umožnilo by to protivníkovi vybudovat na jeho území základny pro výcvik teroristů určených pro nasazení na území západních zemí. Pojem válka proti terorismu je také užíván v přeneseném významu, který má širší obsah, než jen válečná tažení proti státům a režimům, které podporují terorismus. Vztahuje se i k policejním a zpravodajským činnostem, k odstranění ideových zdrojů terorismu apod.

Po 11. září se vytvořila poměrně zřetelná protiteroristická koalice spojenců USA, která se zaměřila proti islamistickému terorismu. Mnohé státy však pod nový pojem „války s terorismem“ podřadily i svoje dlouhodobé úsilí o eliminaci domácího terorismu.

Pod vlivem řady událostí (především americké invaze do Iráku) došlo k rozvonění protiteroristické koalice a leckdy i ke vzniku ostrých konfliktů v jejím rámci.

Teroristická protistrana není jednotným aktérem, pokud budeme za protivníky ve válce s terorismem považovat teroristy všech variant (náboženské, etnicko-separatistické, ultralevicové, ultrapravicové apod.). I pokud bude protivník zúžen na islamistický terorismus, je jednoznačné určení jeho kontur obtížné. Vypozorovat ze globálně působící aktéry s cílem odstranit vliv západních států v islámském prostoru a zničit Izrael a v dlouhodobé perspektivě nastolit islamistickou vládu nad světem (především síť al-Kajdá) i regionálně orientovaná uskupení.

Ta chtějí primárně buď separovat určitá území a zřídít zde islamistické režimy, Čechna, jižní Thajsko apod.) či tato území přičlenit k islámským státům (např. Kašmír) anebo svrhnout sekulární či proamerické režimy a nastolit zde vlastní vládu (Egypt, Alžírsko, Saúdská Arábie apod.). Palestínští islamističtí teroristé chtějí vytvořit vlastní stát, a to na území Izraele, který chtějí zničit.

Bojištěm války s terorismem je celý svět, protože takřka všude může být spáchán teroristický útok. Místa útoků si volí sami teroristé, protiteroristické síly je však mohou zastavit již v přípravné fázi, případně mohou eliminovat následky útoku anebo zničit protivníka po něm. Klasické frontové linie a bojová pole tedy ve válce s terorismem nenajdeme. Lze vyzorovat oblasti koncentrovaného úsilí protiteroristické koalice i teroristů, v nichž se o osudu války rozhoduje.

V tomto pojetí se prvním hlavním bojištěm války s terorismem po září 2001 stal Afghánistán. Až do současnosti je zde a v přilehlých pohraničních oblastech Pákistánu centrum aktivit al-Kajdy. Moc v Afghánistánu se opětovně snaží uchopit Taliban. USA se snaží využívat spojení Pákistánu, i když se stále častěji objevují zřetelné prvky nedůvěry vůči jeho tajným službám hrajícím "dvoj hru". Jasně vyřešení situace není v dohledu.

Irák se reálně stal mimořádně důležitým bojištěm války proti terorismu, především po roce 2003. Stal se základnou důležité větve al-Kajdy. Na jeho území je terorismus používán i jako metoda v sunitsko-šíitském konfliktu. Irácké bojiště odlákalo řadu teroristů (včetně sebevražedných), kteří by zřejmě jinak svůj potenciál využili jinde (např. v Evropě).

Novou významnou oblastí se války proti terorismu se stává Africký roh. Protiteroristické koalici by se zde však mohlo podařit eliminovat nástup islamistického terorismu do této oblasti. I nadále přetrvává význam Izraele jakožto významného bojovníka proti terorismu teroristického a současně terče, vůči němuž útočí řada regionálních teroristických skupin. Po loňské válce Izraele proti Hizballáhu a vzhledem k silné pozici Hamásu se ani zde nejeví definitivní uklidnění situace jako reálné.

Regionální islamisté vytvářejí dílčí bojiště na mnoha místech světa. Perspektivně lze předpokládat zvýšení důležitosti indického subkontinentu a střední Asie pro cíle islamistických teroristů. Fanatizace části islámských komunit v západních zemích vytváří i nadále potenciál pro teroristické aktivity v tomto prostoru. Jiné varianty terorismu než islamistický mají zpravidla svá vlastní bojiště nezávislá na hlavním směru války s terorismem.

U pojmu terorismus je obtížné říci kdy a jak bude dosaženo vítězství. Samotná idea použití teroristického násilí pro dosažení cílů je těžko porazitelná. Důležité je eliminovat vliv ideologií, které jednak vedou lidi k užití teroristických metod a jednak usilují o zvrát vývoje směrem ke svobodě a toleranci. Vojenské síly jsou jedním, avšak nikoliv jediným z prostředků sloužících k dosažení tohoto cíle. Válku s terorismem je třeba chápat spíše jako

dlouhodobé úsilí, které doplňuje celkovou snahu o bezpečnostní stabilizaci světa ve 21. století. V tomto kontextu se bude stále silněji prolínat se snahou o eliminaci surovinových, energetických, ekologických i kulturních konfliktů, v jejichž rámci lze očekávat použití teroristických metod i nárůst vlivu extremistických ideologií.

tabulka 1.1 Základní znaky terorismu, guerilly a konvenční války

	Konvenční válka	Guerilla	Terorismus
Jednotky nasazené do boje	Velké (armády, sbory, divize)	Střední (čety, roty, prapory)	Malé (obvykle méně než deset osob)
Zbraně	Plný rozsah vojenské bojové techniky (letecké síly, obrněná technika, dělostřelectvo atd.)	Většinou pěchotní typy lehkých zbraní, někdy též část dělostřelectva	Ruční zbraně, ruční granáty, pušky a specializované zbraně, např. bomby v autech, bomby odpalované na dálku, tlakové bomby
Taktika	Obvykle kombinované operace zahrnující několik druhů vojenských sil	Taktika komand	Speciální taktika: únosy, atentáty, výbuchy aut, braní rukojmí atd.
Terče	Většinou vojenské jednotky, průmyslová a dopravní infrastruktura	Většinou vojenský, policejní a administrativní personál jakož i političtí oponenti	Státní symboly, političtí oponenti a obecně veřejnost
Zamýšlený účinek	Fyzické zničení	Především vojenské oslabení nepřítele	Psychický nátlak
Kontrola teritoria	Ano	Ano	Ne
Uniforma	Nošení uniformy	Často nošení uniformy	Ne nošení uniformy
Rozeznatelnost válečných zón	Geograficky rozeznatelná válka	Válka omezena na zemi sporu	Nerozeznatelné válečné zóny
Mezinárodní legalita	Ano, pokud je vedena podle pravidel	Ano, pokud je vedena podle pravidel	Ne
Domácí legalita	Ano	Ne	Ne

1.2 Hlavní náboženské směry zneužívané teroristy a jejich základní principy

Jako možnost a tedy i riziko útoku na občany, kteří se shromažďují ke společným oslavám můžeme považovat oslavy křesťanských, židovských a muslimských svátků. V tomto období jsou lidé méně pozorní, nebo více shovívaví a případný útok je umocněn navíc symbolikou boje proti určité náboženské skupině. Z nedávné minulosti lze například připomenout zvýšená bezpečnostní opatření v Praze z října roku 2006, kde byl slaven Židovský Nový rok, tzv. Roš hašana, s letopočtem 5767. Na dvoudenní v podstatě veselý svátek Roš hašana, podle tradice navazuje týdenní pokání, a to až ke Dni smíření, hebrejsky Jom kipur (2.10.2006). Židovský kalendář má za počátek mytické stvoření světa v roce 3761 před začátkem křesťanského letopočtu. Podle islámského kalendáře máme zase teprve rok 1427. (rok jedna započal v roce 622 n.l.). Pokud má být stát připraven vypořádat se s hrozbou terorismu a extrémismu v souvislosti s náboženským fundamentalismem, je nutné, aby byly známy hlavní principy nejrozšířenějších náboženství a jejich svátky. Právě v tyto svátky se musí bezpečnostní složky zaměřit na ochranu života a majetků občanů nacházejících se při oslavách těchto svátků. Níže je uveden základní výčet těchto svátků a stručný obsah daného náboženství.

1.2.1 JUDAISMUS

Purim (únor až březen). Karnevalový svátek, kterým se oslavuje příběh Ester.

Pascha nebo pesach (březen až duben) Připomíná se exodus Židů z Egypta. Je to hlavní svátek židovského kalendáře, který trvá osm dní, přičemž první a poslední den jsou svaté dny. Připomíná se noc, kdy anděl smrti přešel přes domovy Židů, a podává se židovské velikonoční jídlo (seder) jako symbol posledního jídla, které Židé jedli v otroctví.

Šavú ot neboli letnice (květen až červen) Oslavuje se událost, při níž bůh předal Mojžíšovi fóru na hoře Sinaj.

Roš ha-šanah (září až říjen). Židovský Nový rok. Obvykle se tráví v synagoze. Každé ráno se troubí na šofar (beraní roh) jako volání po obnově duchovní bdělosti a připomínka špatných činů, kterých se věřící dopustil v uplynulém roce.

Jom Kippur (září až říjen)

Den smíření, který zahrnuje půst a absenci všech radostí po dobu 25 hodin.

Sukot (září až říjen). Sedmidenní svátky připomínají 40 let, které Židé strávili v poušti. Rodiny si staví dočasné přístřešky (suky) symbolizující úkryty, které si starozákonní Židé budovali v těch dobách a v období sklizně.

Chanuka (prosinec). Chanuka znamená oddanost a celý tento svátek je vyjádřením odhodlanosti Židů naplňovat náboženské a lidské ideály. Tento svátek má také historický význam, neboť připomíná vrácení chrámu v Jeruzalémě Židům po jeho znesvěcení cizinci.

Judaismus – svatá kniha. Nejdůležitější knihou pro Judaismus je Tanach neboli Bible. Jedná se o zkratku tří částí, na které se Bible dělí. Jsou to Tóra (Zákon), Neviim (Proroci) a Chtuvim (Spisy). Za nejdůležitější je považována Tóru. Někdy se tak označuje pět knih Mojžíšových, někdy se slovo Tóra používá pro celou hebrejskou Bibli. Tóra se skládá se z Pentateuchu ("psaný zákon") z prvních pěti knih hebrejské bible (Genesis, Exodus, Leviticus, Numerí a Deuteronomium), které byly údajně zjeveny Mojžíšovi na hoře Sinaj. Tanach je totožný s křesťanským Starým zákonem a skládá se s 39 knih. Na Tanach navazuje myšlenkově i časově Mišna, což je písemné zapsání rabínské ústní tradice, které rozvíjí učení Tanachu. Mišna byla uzavřena kolem roku 200. Poté začali židovští učenci rozvíjet komentáře k Mišně, která stanovuje právní strukturu judaismu.. Tak vznikla tzv. Gemara (Dokončení). Dohromady se Mišna a Gemara nazývají Talmud. Existuje tzv. Jeruzalémský Talmud a zhruba třikrát obsažnější talmud babylonský. Podstata těchto prací byla ke konci 16. století vložena do knihy Šulchan aruch, která přístupnější formou objasňuje zásady judaismu. Judaismus zdůrazňuje, že Bůh ukáže svou milost Izraeli, pokud bude zachovávat Boží zákon. Spasení ale není jen na základě dobrých skutků vyplývajících ze zákona, ale též na základě pokání - tedy lítosti nad svými hříchy.

1.2.2 KŘESŤANSTVÍ

Svatá kniha – Bible Svatá. Kniha společných modliteb. Nejdůležitějším textem křesťanství je bible, jejíž název pochází ze starého řeckého slova pro "knihy". Bible byla napsána během asi jednoho tisíce let v různých stylech a jazycích (vycházejících z hebrejštiny a řečtiny). Současné podoby nabyly v roce 397 našeho letopočtu. Obsahuje dvě hlavní části:

Starý zákon (podobný židovské bibli, ale křesťany jinak interpretovaný) a Nový zákon (který se zaměřuje na život a skutky Ježíše Krista a který byl napsán pravděpodobně v letech 48-95 n. l.). Někteří křesťané věří, že bible obsahuje doslovné slovo boží, zatímco jiní hájí názor, že bibli napsali proroci inspirovaní bohem, takže jejich dílo připouští interpretaci.

Jako doplnění uvádím, že symbolem křesťanství se stává kříž. Kříž s Ježíšem Kristem je symbol katolických a pravoslavných větví křesťanství, kříž prostý symbolizuje protestantskou, tedy evangelickou víru. Zvláštní je v křesťanské symbolice mnoha vyobrazení ukřižování Ježíše za dlaně. Podle tradic výkonu tohoto trestu, v době, kdy Ježíš Kristus žil se hřeby při výkonu tohoto trestu vždy zatloukly do zápěstí a to do dvou míst. Pokud měl kat zkušenosti, vrazil dlouhý hřeb do prostoru mezi kostmi, jemuž dnes anatomie říká Destotův prostor. Hrot hřebu tento prostor roztáhl, ale nic nepřerazil, nanejvýše přerušil mediánní nerv, v důsledku čehož se palec křečovitě zkroutil do prohlubně dlaně. Pokud byl kat méně zručný, hřeb vrazil mezi radius a cubitus. V obou případech však bylo přichycení pevné. Pokud by byla osoba přibita za dlaně, svalovina by se vahou těla protrhla a oběť by s kříže spadla. Pokud jde o nohy, ty se přibíjely různě. Buď byly položeny vedle sebe a každá přibitá zvlášť jedním hřebem, nebo byly překříženy přes sebe a přibity najednou, u čtverhranných křížů byly roztaženy. Provádělo se také ukřižování hlavou dolů v měkkých půdách, kdy se tak těžiště přeneslo a kříž byl stabilní. V Římské říši zavedli u přibití nohou zvláštnost, že nohy byly umístěny vedle sebe a hřeb projel oběma patami současně, čímž tělo vypadalo překříženo. Rozdíl od křesťanských vyobrazení a techniky poprav na kříži byl i v tom, že na obrazech nese Ježíš kříž v celku, ale v praxi odsouzenec nesl po zbičování na místo poprav jen vodorovné horní břevno, zvané *patibulum*. Svislá část zvaná *stips* již byla zatlučená na místě poprav do země. Na místě poprav byl odsouzený přivázán k *patibulu* provazy, nebo přibit hřeby do zápěstí a toto *patibulum* s odsouzenec bylo pomocí kladky vytaženo nahoru, kde zapadlo do výřezu v *stipsu*. Po zavěšení byly přibity nohy. Nohy se však nikdy neopíraly o podpěru jako na svatých obrazech, protože by to odporovalo smyslu ukřižování, kdy se odsouzenec nemohl vzepřít o podporu a udusil se. Vzepření o hřeby na rukou i nohou bylo bolestivé. Hrudní koš byl plný vzduchu a nemohl se vyprázdnit. Ukřižovaným se proto k urychlení smrti a snížení trápení, které trvalo i 3 dny, přivazovalo na nohy závaží, nebo jim byly přeraženy kosti holenní a lýtkové na nohou a tím bylo znemožněno i nepatrné vzepření k nádechu. Židovský zákon rovněž umožňoval podávat odsouzeneci nápoj otupující mysl, aby se bolest zmenšila. Vzpomeňme, že podle Bible bylo Ježíšovi podáváno víno smíchané s drogou a po ukřižování ocet. Odsouzenec byl ponechán na kříži, dokud se úplně nerozpadl.

Při vzpouře otroků vedené Spartakem v roce 75 př. Kristem ukřižovali Římané šest tisíc otroků podél cesty z Capuy až do Říma.

Křesťanské svátky oslavují život Ježíše Krista.

Advent. Období přípravy na Vánoce a na začátek církevního roku.

Vánoce. (25. prosince) Oslava Ježíšova narození.

Velikonoce. Datum Velikonoc se každý rok mění podle výpočtu spojeného s úplňkem, a proto se svátky vztahující se k Velikonocím také mění.

Půst. Čtyřicetidenní příprava na Velikonoce, jež odpovídá 40 dnům, které Ježíš strávil v poušti předtím, než zahájil svá veřejná kázání.

Květná neděle. První den svatého týdne před Velikonocemi. Označuje den, kdy Ježíš přijel do Jeruzaléma a byl přivítán davy, které ho zdravily palmovými listy.

Velký pátek. Slavnostní připomínka Ježíšovy smrti na kříži.

Boží hod velikonoční. Hlavní křesťanský svátek oslavující vzkříšení Ježíše.

Nanebevstoupení Páně. Oslava vystoupení Ježíše na nebesa 40 dní po Velikonocích.

Svatodušní svátky/Svatodušní neděle. Oslava dne, kdy bůh seslal na apoštoly Ducha svatého, 10 dní po Ježíšově nanebevstoupení.

Svátek nejsvatější Trojice. První neděle po svatodušních svátcích oslavující Nejsvatější Trojici.

1.2.3 ISLÁM

Islám - Islámské náboženství (v přeladu odevzdání se do vůle Boží) . Vznik okolo roku 622 n.l. kdy působil Prorok Mohamed. Uvádí se, že má až miliardu věřících. Na rozdíl od křesťanství nemá žádné vysvěcené kněze, duchovní pastýři jsou laici uznávaní pro své morální a intelektuální kvality. Mohamedova nauka je dána v Koránu. Devadesát procent muslimů jsou sunité (ortodoxní) a nejznámější menšinou jsou šiité (přivrženci). Rozdíl je

v tom, že sunité se řídí výroky Proroka Mohameda zaznamenanými jako hadíthy (tradice) a šiité jsou přesvědčeni o božské neomylnosti každého, kdo je jejich současným vůdcem (imánem). Oporou šiitů je Irán (100%) a Irák (55%). Fundamentalisté jsou šiitská sekta, která hlásá absolutní oddanost koránu jak jej interpretoval poslední ajatolláh Chomejní. Ten mimo jiné uvedl, že se veškerý islám, popřípadě celý svět musí podrobit vůli Allahově a dosažení tohoto cíle má být za předpokladu, že všechny vlády včetně muslimských jsou nelegitimní, neboť nejsou založeny na bezpodmínečné podřízenosti Alláhovi, respektive Chmejnimu, je nepředstavitelná jakákoliv koexistence muslimské a světské vlády. Je povinností trestat smrtí všechny provinilce islámu po celém světě, zvláště islámské kacíře.

Ramadán. Ramadán je devátý měsíc islámského lunárního kalendáře a jeho začátek závisí na okamžiku zpozorování nového měsíce. Ramadán byl měsícem, ve kterém byly proroku Muhammadovi zjeveny první verše svatého koránu. Muslimové se za bílého dne postí po dobu všech 29 nebo 30 dní tohoto měsíce. Pro muslimy je to doba, kdy se snaží více si uvědomit sílu Alláha a kdy praktikují sebekontrolu. Svátek íd al-fitr označuje konec Ramadánu.

Hadždž. Je to každoroční pouť do Mekky, která se vykonává mezi sedmým a třináctým dnem měsíce dhú'el-hidždža, dvanáctého měsíce islámského lunárního kalendáře. Jak přikázal Alláh, pouť je povinná pro každého dospělého muslima, který ji musí vykonat alespoň jednou ve svém životě. Pouť vede z Mekky do Arafátu, do Muzdalify, do Mína zpět do Mekky. Hadždž je cesta individuální sebeobnovy, inspirovaná oddaností všemocnému Alláhovi a uvědoměním si jeho všemocnosti. Svátek íd al-adhá vyznačuje konec pouti hadždž.

Islám – Svatá kniha. Korán, doslovný překlad názvu "al-kur'án" označujícího islámský svatý text je "to, co má být recitováno". Muslimové věří, že korán je kalám Alláh (slovo boží), jak bylo zjevováno proroku Muhammadovi po dobu 22 let prostřednictvím anděla Džibríla (Gabriela). Muslimové věří, že do Muhammadovi smrti (632 n. l.) byl zjeven celý text koránu. Hlavními tématy koránu jsou: bůh a monoteismus (tawhíd); jiné "duchovní" bytosti jako andělé, satan, džinové; proroci boží, které bůh seslal lidstvu jako "varovatele"; poslední soud a posmrtný život; život muslimské komunity, včetně liturgických, sociálních a právních témat. Korán je islámská primární teologická a právní autorita.

Úvod do Islámského kalendáře

Islámský kalendář byl zaveden chalífou Umarem roku 637. Jeho počátek byl stanoven na rok 622 (hidžra). Islámský kalendář je lunárním kalendářem. Má 12 měsíců, o délce střídavě 30 a 29 dnů. Jeho rok má tedy 354 dnů a je o 11 dnů kratší než rok Gregoriánského kalendáře. Oba kalendáře se tak vůči sobě pohybují. Přibližně jednou za 33 let se rozdíl mezi letopočty sníží o jeden rok. Měsíce v Islámském kalendáři jsou: 1) al-muharram, 2) safar, 3) rabí' al -avval , 4) rabí ath-thání, 5) džumádá l-úlá, 6) džumádá l-áchira, 7) radžab, 8) ša'bán, 9) ramadán, 10) šauvál, 11) dhú l-ka'da, 12) dhú l-hidždža .

Převody letopočtů:

K základní orientaci lze použít následující vzorce:

$$G - \text{gregoriánský kalendář} \quad G = \frac{32 \cdot I + 20526}{33}$$

$$I - \text{islámský kalendář} \quad I = \frac{33 \cdot G - 622}{32}$$

Pozor roky obou kalendářů si vzhledem k rozdílné délce nikdy přesně neodpovídají.

1.2.4 HINDUISMUS

Liší se od jiných světových náboženství hned v několika směrech. Především nemá zakladatele a dokonce není možno ani zjistit, kdy přesně vznikl. Vyvinul se v průběhu druhé poloviny prvního tisíciletí před Kristem. Slovo “hinduismus” je arabského původu a jeho původním smyslem bylo odlišit na území, která v Indii opanoval islam, místní “nevěřící” od muslimů. V hinduismu neexistuje církev nebo nějaká jí podobná organizace. Hinduismus nekanonizoval žádný soubor svatých písem. Někdy slyšíme hovořit například o Bhagavaghítě jako o hinduistické Bibli, ale to je jen metafora. Je založen na přesvědčení o základní nerovnosti lidí. Podle nich stvořil Stvořitel Brahma hned čtyři lidské bytosti, představitele čtyř společenských stavů – varn – neboli kast, s navzájem zcela odlišnými úkoly a postavením.

Určit, co je posvátným textem pro Hinduisty, je složité. Výchozím textem jsou Védy, což jsou spisy, které vznikaly zhruba mezi lety 2000 -500 p.n.l. (Od toho naše věda – v původním hinduismu se jednalo o znalost jak uctívat bohy a jak je přimět, aby člověku pomáhali). Jedna z řad komentářů k védám jsou Upanišády. Slovo upanišády obsahuje určitou ideu skrytého učení. Toto učení se týká především vědomosti o tom, jak dosáhnout

vysvobození z pozemské existence, tedy jedná se především o rozpracování učení o převtělování. Asi nejznámější a zároveň nejposvátnějším textem pro Hinduisty je Bhagavaghíta. Jedná se o epos, který obsahuje dialog mezi Kršnou a bojovníkem Ardžunou. V tomto spisu je poprvé v hinduismu pojem osobního boha, kdy tímto bohem Bhagavagíty je Višnu či jeho inkarnace Kršna. Cílem átmanu – tedy lidského jedince je, aby se jeho duše navrátila ke svému původnímu zdroji – k brahma. Pokud se toto nestane, je átman odsouzen k tomu, aby po smrti pokračoval v jiných tělech v koloběhu stále nových reinkarnací. Důležitým učením hinduismu je zákon karmanu – tedy učení o odplatě. Jde o to, že celková kvalita skutků, které člověk během své pozemské existence dělal je v okamžiku fyzické smrti rozhodující v jaké podobě se znovu narodí, do jakého tvora se přestěhuje jeho átman. Karmanový zákon je pojímán jako neúprosný řád, který trestá každé zlo a odměňuje každé dobro. Čím lepší skutky člověk v životě konal, tím hodnotnější a radostnější bude jeho znovuzrození, neboť každý čin přináší své ovoce odpovídající jeho kvalitě.

1.2.5 BUDDHISMUS

Počátkem buddhismu je působení Gotamy zvaného Buddha (Probuzený). Přesné časové údaje však nejsou ustáleny, ale Buddhův život se nejčastěji klade do druhé poloviny 6. stol. př. Kr. Podle ustálené legendy s historickými kořeny se měl narodit na dvoře lokálního knížete ve městě Kapilavastu na severu indického poloostrova. Když jednou, jako mladý dospělý člověk, opustil palác, poznal za jeho hranicemi různé formy utrpení, jehož byl do té doby ušetřen, a rozhodl hledat pro sebe i pro jiné bytosti cestu z koloběhu životů, který je zároveň koloběhem strasti. Cesta, již mu ukázali hinduističtí asketové, ho nedovedla k cíli. Postupoval pak vlastní cestou, jež bývá označována za umírněnou či střední, a dospěl k probuzení (bodhi). Tato událost bývá někdy také nepřesně interpretována jako osvícení. Poznání, k němuž došel, sděloval pak všem, kteří byli ochotní poslouchat. Tak vytvořil kolem sebe okruh žáků, kteří se vzdali všeho, aby dospěli k cíli, mnichů, respektive lidí, kteří na sebe vzali v té či oné míře mnišské závazky. Toto společenství se jmenuje Sangha. Nauka a praxe, již Buddha lidstvu přinesl, se v buddhistickém světě označují výrazem Dharma (resp. Dhamma) - zákon, řád. Buddhovo učení je zaznamenáno v tzv. Tipitakách tedy Třech koších. Základy buddhistického učení formulují "čtyři posvátné pravdy", které vyložil Buddha.

1.2.6 Islámský fundamentalismus

Fenomén islámu po staletí ohrožoval jihovýchodní Evropské hranice. Muslimská tradice vychází z pojetí dvou území. Území míru je již pod vlivem islámu a území války (dar al-harb), kde ještě islám není. Na území války je povoleno násilné šíření islámu. Poprvé se o tom, že si křesťané a židé zvolili špatnou cestu zmiňuje prorok Muhammad, který umírá v roce 632 a zanechává v ústní podobě sbírku textů (Korán). Je v něm znát inspiraci židovstvím a křesťanstvím upraveném na arabské podmínky.

Pět pilířů islámské víry: šaháda – vyznání víry, motlitba – salát, almužna – zakát, půst – sawm, pouť do Mekky – hadždž a dodatková zásada svatý boj - džihád.

DŽIHÁD: zahrnuje veškeré činnosti směřující k upevnění víry. Mezi ně patří také džihád mečem, který obsahuje prosazování islámu vedením války za účelem šíření víry. Ideálem je dosažení Boží vlády nad celým světem. Muhammad nezanechal bližší vysvětlení, každý islámský terorista o sobě tvrdí, že je bojovníkem Božím a každá teroristická akce provedená muslimy je považována za svatou válku. Proti nevěřícím bojují mudžahidové, bojovníci na cestě Boží, kterým je za to slibován pobyt v ráji (70 panen).

- počátky islámského fundamentalistického hnutí v Egyptě ve 20. letech - *Muslimské bratrstvo* s cílem založit muslimský stát.
- vlna islámského terorismu po vítězství islámské revoluce v Iránu v roce 1979, kde se k moci dostal duchovní ajatolláh Choméjní, který se tvrdě staví proti *velkému Satanovi*, USA. Cílem islámských skupin zůstává likvidace Izraele a působení škod jeho zastánci USA
- nejvýznamnější útok v zahraničí byl proveden během olympiády v roce 1972 v Mnichově, kde islámští fundamentalisté ve spolupráci s RAF zabili 11 izraelských sportovců. Později islámští teroristé útočí na velvyslanectví a vojenské objekty USA.

Dnes jsou nejznámější tyto islámské teroristické organizace: Al-fatáh – Vítězství, Abú nidala – Arabská revoluční brigáda, Organizace 15. května, Jednotka 17, Palestinská osvobozená fronta, Demokratická fronta za osvobození Palestiny, Lidová fronta za osvobození Palestiny, Fronta lidového zápasu, Hamas – hnutí islámského odporu, Hizballáh – Boží strana, palestinský islámský džihád

Existují však i jiné teroristicko islámské skupiny s rozdílnými cílem. Jde například o GIA – Islámskou ozbrojenou skupinu, usilující v Alžíru od roku 1992 o svržení civilní vlády a nastolení islámského vedení. Svržení Egyptské vlády a nastolení islámu má za cíl skupina Džamá'aislamija. Pod názvem Al-džihád existuje skupina likvidující vládní úředníky Egypta. V oblasti jižních Filipín operuje skupina Abú sajafa s cílem nastolit islámskou vládu na Filipínách. (stát Mindanao).

Nezanedbatelný je počet sebevražedných teroristických útoků podporovaný skrytě, ale i otevřeně vládou některých arabských států. Sebevražední atentátníci, kteří jsou v arabských zemích považováni za mučedníky například v Izraeli zabili za posledního dva a půl roku 284 civilistů. Dřív se etablovali sebevrazi jen mezi muži bez rodiny a vzdělání. Dnes chodí své tělo do Izraele odpálit i otcové rodin. Tím zabezpečí své potomky a jsou oslavováni v tisku i ve školách. Sadám Husajn natolik podporoval palestinský terorismus, že umožnil zdarma členovi pozůstalé rodiny sebevraha univerzitní vzdělání v Iráku a rodina atentátníka dostala dvacet tisíc dolarů. Nejznámějším teroristou je dnes nepochybně Usama bin Ladin. Asi čtyřicetiletý muž původem ze Saudské Arábie, který je jedním z 20 synů stavebního magnáta Muhammada bin Ladina.

Fundamentalismus – význam pojmu

(z latinského *fundamentum* - základ) je urputné lpění na základních principech. Je protikladem modernismu. Nejčastěji je užíván ve spojitosti s náboženstvím, kde označuje směry, vyžadující doslovný výklad základních knih a jejich aplikaci do života. Bývá spojen s přesvědčením o absolutnosti vlastní pravdy, provázeným netolerancí k odlišným názorům. Bývá hnutím nejkonzervativnějších náboženských skupin, často přerůstající u některých náboženství do podoby teroristických aktů.

Vzhledem k pozornosti věnované v poslední době všemu islámskému a arabskému, nelze vyslovit striktní spojení slova fundamentalistický a filozofie teroristů z Al - Kajdy. Tento název je sice aplikován jako označení s děním navazujícím na útoky z 11. září. Pojem fundamentalistický vyjadřuje tedy „návrat k základům“ Ti, kteří odpalují bomby ve vlacích a autobusech a v nákupních centrech se však nevracejí k základům islámu. Vytvářejí vlastní učení a pasážemi z Koránu ospravedlňují zpětně svou válku.

Fundamentalismus nalezneme ve všech náboženstvích, například křesťanští mniši v uzavřených řádech, vyznávající chudobu, odříkání, zdrženlivost a poslušnost, to jsou také fundamentalisté. Asketové (fundamentalisté) se vyskytují ve všech náboženstvích, ale nikdo

neprosazuje masové vraždění. Touha vrátit se k základům neznamena terorismus, protože v žádném náboženství včetně islámu základní účelní neprosazuje masové vraždy.

Je tedy otázka jak nazvat současné teroristy. Džihádisty? I toto není přesné označení. Džihád existuje, ale má přesná pravidla. Buď se jedná o osobní boj v nitru člověka, který chce být lepším muslimem, to je však zcela neagresivní. Druhá varianta džihádu znamená skutečnou svatou válku, ozbrojenou obranu islámu. K tomu se hlásí teroristé, některá pravidla však úmyslně z textu Koránu vynechávají. Skutečný džihád může vyhlásit jedině legitimní koránská autorita a ověřenou a přijatou pověstí. Tou není Bin Ládín a jeho přívrženci. I kdyby Západ skutečně napadl, poškodil a ponížil islám, a tedy všechny muslimy, pravidla zůstávají v platnosti a Korán je v tomto směru naprosto striktní. Je zakázáno napadat a zabíjet ty, kteří se nebrání a nic neudělali. Je zakázáno brát rukojmí a je zakázáno týrat, mučit a zabíjet vězně. Teroristé z Al-Kajdy toto všechno však dělají denně. Je také zajímavé, že ve své válce zabili více muslimů než křesťanů a židů.

Teroristy z Al- Kajdy lze tedy nazývat maximálně „*Noví džihadisté*“, protože vymysleli nesvatou válku mimo zákony svatého Koránu. Pravý džihád totiž není brutální. Nesprávný je také výklad, při kterém se pumoví atentáčníci – sebevrazi obětují. V rámci džihádu je možné zemřít jako *šahid*, neboli mučedník, bojující za islám v oprávněně vyhlášeném džihádu. Jasná jsou však i zde Koránem stanovená pravidla. Bojovník nesmí zemřít vlastní rukou, ani když se přihlásil do akce, z níž není návratu. Bojovník nesmí znát čas a místo své smrti. Sebevražda je islámem výslovně zapovězena. Mohamed za svého života rezolutně odmítl požehnat tělu sebevraha, i když tento muž ukončil svůj život, aby se vyhnul otupující agonii své nemoci. Ti, kteří spáchají masovou sebevraždu nevinných a zároveň sebevraždu, skončí podle Koránu v pekle a nikoliv v ráji a společnost jim tam budou dělat falešní kazatelé Al- Kajdy a jejich imánové.

1.3 Neznámější útoky teroristů

11. září 2001

Skupina radikálů z Al-Kajdy zaútočila unesenými letadly na mrakodrapy Světového obchodního centra v New Yorku a washingtonský Pentagon. Zemřely bezmála tři tisíce lidí.

12. října 2002

Při atentátech na indonésckém ostrově Bali přišlo o život 202 lidí, převážně západních turistů. Útoky si připsala regionální islamistická organizace Džamíja Islamíja, údajně napojená na Al-Kajdu.

16. května 2003

Sebevražedný atentát v marocké Casablance si vyžádal smrt 45 lidí. Dalších sedmdesát bylo zraněno. Za útoky zřejmě stála Al-Kajda.

19. srpna 2003

Sebevrah v autě plném výbušnin zaútočil na sídlo OSN v Bagdádu. Mezi 22 mrtvými byl i zástupce generálního tajemníka OSN Sérgio de Mello. Sto zraněných rozvezli záchranáři do nemocnic. K útoku se přihlásily tři organizace.

29. srpna 2003

Pumový útok před mešitou v posvátném šíitském městě Nadžaf zabil 124 lidí. Dalších 200 zranil. V policejní síti uvízlo 19 lidí, kteří se přiznali k napojení na Al-Kajdu.

20. listopadu 2003

Dva útoky na britský konzulát a banku HSBC v Istanbulu si vyžádaly 25 mrtvých a 390 zraněných. Anonymně se k nim přihlásila Al-Kajda a turečtí islamisté z Fronty velkých východních islámských nájezdníků.

2. března 2004

Série deseti sebevražedných protišíitských atentátů v Bagdádu a Karbale během svátku ášúra: 170-180 mrtvých a na 550 zraněných; podle USA měl útoky na svědomí činitel Al-Kajdy, Jordánec abú Músá Zarkáví.

11. března 2004

Série explozí, která otřásla třemi nádražími v centru Madridu, měla na svědomí 191 mrtvých a přes 1500 zraněných. K činu se údajně přihlásila Al-Kajda.

7. října 2004

Při třech útocích v letoviscích na egyptském pobřeží Rudého moře přišlo o život nejméně 34 lidí a přes 100 bylo zraněno. Atentáty jsou připisovány skupině z okruhu Al-Kajdy.

28. února 2005

Exploze auta naplněného výbušninou ve irácké Hille: nejméně 125 mrtvých a 147 zraněných. Šlo o nejkrvavější jednotlivý útok v zemi od pádu Saddáma Husajna. Zodpovědnost za masakr na sebe vzala irácká Al-Kajda abú Músy Zarkáviho.

7. července 2005

Série čtyř bombových útoků zasáhla Londýn a zabila 52 lidí a na 700 zranila. K útokům se přihlásily dvě napojené na Al-Kajdu. Pozdější vyšetřování spojení útočnicků s Al-Kajdou nepotvrdilo.

23. července 2005

Exploze v egyptském letovisku Šarm aš-Šajch si vyžádaly 88 mrtvých, včetně jednoho Čecha, a přes 200 zraněných. K útokům se měla údajně přihlásit jedna z odnoží Al-Kajdy.

9. listopadu 2005

Na 60 lidí přišlo o život a přes 100 dalších bylo zraněno při sebevražedných útocích na tři luxusní hotely v jordánském Ammánu. Zabíjeli teroristé vůdce irácké Al-Kajdy Zarkáviho.

24. dubna 2006

Tři výbuchy otřásly egyptským letoviskem Daháb. O život přišlo 23 lidí, dalších 150 museli ošetřit záchranáři. K explozím se přihlásila sinajská teroristická skupina, která náleží k Al-Kajdě.

1.4 Vybrané aspekty globálního džihádu a jeho sítí

Ti co se odvolávají na Korán a zneužívají jej jako svůj ideologický štít využívají Súru devět, verš pátý, který dovoluje zabít kohokoliv, jestli odmítne tuto víru, a Súra dvě, verš sto devadesátý první říká, že to stejné lze učinit na obranu víry. Obranou z dnešního pohledu fundamentalistů je myšlena ochrana před Izraelem a těm, kteří jej uznali, tedy i státy EU

a proti přítomnosti jakýchkoliv „nevěřících“ na Středním východě. Tyto teroristy rozděluje na zhruba na čtyři skupiny:

- ty, kteří požadují, aby nemuslimové odešli z některých zemí, dnes je to například Afghánistán nebo Irák,
- ty, kteří trvají na tom, aby nemuslimové odešli ze všech muslimských zemí, zvláště celý Střední východ,
- ty, kteří chtějí ustavit celosvětový kalifát, tedy muslimskou víru na celém světě a odstranění nevěřících,
- ty, kteří chtějí zabít všechny nemuslimy – nevěřící, kdekoliv a kdykoliv.

Globální islamistický terorismus, jak lze předpokládat jeho působení v horizontu příštích 15 až 20 let, je představován vytvářením a vlivem sítí tzv. globálního džihádu. Jako obecnou charakteristiku těchto džihádistických sítí lze uvést:

- džihádistické sítě, na rozdíl od tradičních teroristických uskupení, postrádají jednoznačně definovanou hierarchickou strukturu;
- džihádistická síť je založena na formálním, ale flexibilním členství a nestálém vedení;
- v rámci džihádistických sítí existují osobní vazby, založené především na společném sdílení politických a náboženských ideí, rodinných vazbách,
- osobním přátelství, stejném místě původu, příslušnosti ke kmenu či klanu, avšak taktéž na společných prožitcích z výcviku a existenci společného protivníka;
- osoby zařazené do sítě téměř nikdy neoperují samostatně, ale v rámci plnění jednotlivých úkolů a zapojení do přípravy, podpory a provádění vlastních teroristických aktů;
- flexibilita sítí umožňuje vytváření jednoduchých spojení a kontaktů využitelných ad hoc;
- vnitřní vazby a vztahy uvnitř džihádistické sítě jsou natolik dynamické, že dochází k významným změnám v charakteru sítě;
- současnými charakteristikami tohoto systému jsou radikalizace a rekrutace, vlivem kterých mohou vznikat další nové teroristické buňky.

Uvedené sítě globálního džihádu se formují jako nadnárodní, mezinárodně orientované, avšak lokálně působící sítě, a samostatné lokální sítě. Nadnárodní džihádistické sítě vytvářejí tzv. veteráni, kteří se v počátcích svého působení soustřeďovali na svržení vládnoucích režimů ve svých zemích původu, které nebyly v souladu s fundamentálním islámem. Vlivem válečných aktivit spojenců v Afghánistánu (po r. 2001) však tyto sítě vstřebaly ideologickou podstatu džihádu vedeného uskupením al-Kaidá, což gradovalo k existenci globálního džihádu proti Západu. Tyto sítě jsou zpravidla složeny z mudžahedínů původem z oblasti Maghrebu, Blízkého a Středního východu. Součástí jsou Arabové, kteří se seznámili ve výcvikových táborech na území Pákistánu a Afghánistánu, či se zúčastnili vlastních bojů v Bosně a Hercegovině, Afghánistánu, Čečensku apod. Úkolem těchto sítí je podporovat aktivity, jako je rekrutace a výcvik nových členů, realizace transportu těchto osob do míst konfliktů. Díky dlouhodobému výcviku je jejich činnost vysoce profesionální a dosahuje vysoké úrovně operativní bezpečnosti. Je odhadováno, že několik stovek takovýchto osob pobývá na teritoriu Evropy. Jejich úsilí je zaměřeno zejména na výše uvedenou podporu džihádu v Iráku a Čečensku a na přípravu útoku s použitím zbraní hromadného ničení. Jejich podíl na přípravě útoků v Evropě s použitím klasických výbušnin je limitován. V návaznosti na uvedené však nelze přehlížet, že existuje mnoho doktrín pro výklad džihádu. Chybným postojem je redukování jeho významu na vedení svaté války proti židovsko-křesťanskému světu. Džihád znamená i „úsilí na stezce Boží“, zaměřené na sebezdokonalování individuálního muslima ve smyslu spirituálním či morálním. Pro některé náboženské autority je náplní džihádu pouze bohulibý čin (mustahabb, mandúb) a připouští se pouze povinnost (fard) obranné války v případě napadení islámské ummy. Existuje všeobecně přijímaný postup, jak mají muslimové čelit hrozbě. Doporučuje se útek před represí po vzoru hidžry Mohammada z Mekky do Mediny. V další etapě má islámská umma povinnost ochránit všemi prostředky ohrožené muslimy a postarat se o trpící. Je zřejmé, že teorie vedení džihádu připouští vojenskou i humanitární formu reakce na ohrožení muslimské ummy. Pro další potřebu výkladu problematiky však budeme pod pojmem džihád vnímat „džihád mečem“, tedy metodu ozbrojeného boje. Elementární typologie radikálního islámu

1. radikální politický islám - zdůrazňuje boj proti západní politické nadvládě. Pozornost je soustředěna na politickou sílu Západu a na principy západní demokracie, která by měla být poražena a nahrazena politickou silou islámu. První krok k dosažení tohoto cíle představuje islamizace politického systému v muslimských zemích. Konečným cílem je vytvoření chalifátu (islámského státu) a ummy (globální islámské komunity), tj. supervelmoci

schopné pokořit Západ. Jedná se o radikální formy islámu, které násilnou i nenásilnou formou prosazují politický systém založený na vlastní interpretaci islámu a nepřijímají obecné principy západní demokracie.

2. *radikální islámský purismus* - zdůrazňuje boj proti nadvládě západní kultury, resp. způsobu života. V současnosti je radikální islámský purismus představován saláfismem a wahhábismem. Primárním cílem je provést reislamizaci muslimského obyvatelstva, které bylo vystaveno negativnímu vlivu Západu a expanzi jeho kultury. V mnoha případech je purismus prezentován učením náboženské a kulturní netolerance (takfir) a paralelismem - vznikem autonomních regionů (sharia areas).

3. *radikální muslimský nacionalismus* - je bojem proti politické i kulturní dominanci Západu. Ve své podstatě se tento směr zaměřuje spíše na fakt „být správným muslimem“, než na islám jako náboženství a zaměřuje se na vytváření a podporu mezi muslimy celého světa.

Rozhodující metody dosahování cílů radikálního islámu jsou džihád, což je ozbrojeným boj proti společnému nepříteli, přičemž tento však může být různými skupinami vnímán různě; dále viz výše a dawa, což je legální nebo ilegálním způsobem propagace radikální islámské ideologie. Uvedená forma není primárně násilná, ale může generovat významná rizika v oblasti bezpečnosti. Dawa může být interpretována jako reislamizace muslimské menšiny v zemích západní Evropy, která je vnímána jako „utlačování bratří“, a kterou je nutno osvobodit od břemena západní kultury a moci. Zastánci dawy se zaměřují na dlouhodobou strategii založenou na extrémním purismu, tj. akceptování principů islámu z doby proroka Mohameda, netoleranci a protizápadní ideologii. Puristé požadují po západoevropských muslimech odmítání západních hodnot a životního stylu. Současně propagují extrémní izolaci od západní společnosti a netoleranci vůči jiným společenským skupinám. Taktéž vyzývají muslimské obyvatelstvo k vytváření paralelních struktur ve společnosti a „vzetí práva do svých rukou“.

Teroristé, amatéři - ačkoli osoby indoktrinované ideologií šířenou al-Kaidá a zařazené do teroristických skupin plní stále významnou roli v aktivitách globálního terorismu, do popředí stále více vystupují osoby bez teroristické minulosti, které jednájí na základě ideologického vlivu globálního džihádu prezentovaného ideologií al-Kaidá a propagovanou řadou extrémistických elementů, nicméně bez přímé účasti na aktivitách některého organizovaného teroristického uskupení. Tito „teroristé – amatéři“ vznikají seberadikalizací a jejich výcvik probíhá téměř výlučně cestou instrukcí předkládaných na internetové síti (self-

radicalisation a self-instruction). Tyto osoby zpravidla nedisponují žádnými relevantními vazbami na existující teroristické skupiny a existence seberadikálů není závislá na velikosti muslimské komunity, stupni její radikalizace a přítomnosti prvků globálního džihádu. Seberadikálové většinou jednají na základě sociálních, ekonomických, psychologických, mediálních, případně jiných impulsů.

Na proces seberadikalizace má zásadní význam obsah islamistických internetových stránek a náboženské autority zde hrají pouze okrajovou či dokonce žádnou roli. V průběhu seberadikalizace dochází k postupnému akceptování radikálních myšlenek, přičemž významným faktorem je anonymita internetové sítě. Virtuální seberadikalizace má vlastní dynamiku odrážející lokální politické, náboženské, sociální a kulturní podmínky. Obvykle nejvíce fanatičtí vyznavači radikálních myšlenek iniciují vznik džihádistické sítě, jejíž činnost může přecházet z virtuální reality v realitu skutečnou. Až po vzniku takové džihádistické sítě lze očekávat vytváření a udržování osobních kontaktů mezi jednotlivými členy sítě. Na samotný příklon k radikálním formám islámu mají velký vliv rodinné vazby. Pokud se rodina kloní k radikální interpretaci islámu a v duchu tohoto vede i své potomky, je zřejmé, že vlivem velké vážnosti starších osob a rodičů v islámské společnosti, taktéž nová generace bude mít sklon k radikálnímu islámu, avšak zpravidla již při použití násilných metod. Dalším významným faktorem je pobyt ve věznicích, kde vysoce cílevědomě působí šířitelé radikálního islámu, kteří využívají nejen sociálního postavení ostatních odsouzených stojících na okraji společnosti, ale taktéž jejich návyků v latentní činnosti, jak je to při kriminálním jednání nezbytné, stejně jako přístupu k finančním zdrojům získaným nezákonnou činností. Významný zdroj radikalizace představuje činnost extrémistických kazatelů, kdy osoby z jejich okolí bývají dříve či později sami zasaženi radikální ideologií. Tyto pak většinou akceptují salafismus jako základní ideový směr radikálního islámu. Nikoli nevýznamným faktorem je identifikace sebe sama se světovým společenstvím muslimů, ummou, a prožíváním utrpením muslimů v Palestině, Iráku, Afghánistánu, Čečensku, Bosně, Somálsku a jinde, přičemž rozhodující vliv má propaganda šířená po internetové síti. Obdobně může působit vykonání pouti do svatých míst islámu, hadž, která u řady poutníků ze západní Evropy může motivovat příklon k extrémismu. Stejně tak může působit návštěva náboženských škol, madras, a docela jistě setkání s tzv. tvrdým jádrem al-Kaidá v oblasti Blízkého a středního východu. Urychlujícím faktorem seberadikalizace může být sociální strádání, islamofobie většinového obyvatelstva západoevropských zemí a propaganda vedená v souvislosti s tzv. válkou proti terorismu.

Radikalizace není procesem automaticky vedoucím k používání násilí. Pouze menšinová část radikalizované muslimské populace se zapojuje do samotných teroristických aktivit. Samotný proces radikalizace lze pomyslně rozdělit do tří následujících fází:

- vzrůstající radikální orientace vlivem akceptace fundamentalistických výkladů islámu;
- podpora celosvětovému hnutí džihádu, především využitím internetové sítě;
- přímá podpora džihádistických aktivit, především finanční, materiální a zpravodajská;
- aktivní účast v teroristických aktivitách.

Česká republika je svým teritoriálním umístěním a začleněním do administrativního a ekonomického systému Evropské unie vhodným místem pro podporu sítí globálního džihádu. Stejně tak seberadikalizace u části muslimské komunity v České republice bude vytvářet podmínky k podpoře „džihádu mečem“ vedeným na jejím území, ale především mimo něj. Seberadikalizaci lze očekávat zejména u části české muslimské komunity vzniklé konverzí, bez dostatečných životních zkušeností a hodnotového zakotvení. Již samotná účast České republiky na činnosti tzv. protiteroristické koalice, zapojení jednotek jejích ozbrojených sil do operací v Afghánistánu a Iráku, a priori vytváří motivy k aktivitám seberadikálů na vlastním území.

2. Extremismus jako bezpečnostní hrozba

Titulky z denního tisku uvádějí neonacisté na svém víkendovém srazu, ohlášeném jako soukromá akce, křičeli: „*Sieg Heil*“, „*Vypalte synagogy*“, „*Čechy Čechům*“, „*Bílá síla*“. Vyzývali k fyzickým útokům na židy, Romy a imigranty. „*Skini rozkopali a poničili židovský hřbitov*“, „*Neznámí útočníci zkopali cizince pro jeho barvu pleti*“, „*Romové bezdůvodně fyzicky napadli, zkopali a okradli osamoceného mladíka*“, apod.

Co mají tyto titulky z denního tisku společného? Všechny se týkají projevů rasové nesnášenlivosti, nenávisti. Fenoménu, který se v České republice objevil jakoby z nenadání po roce 1989, společně s přechodem naší společnosti k demokratickému systému.

Liberalizace a obecné rozšíření škály svobod vedly k eskalaci problémů a umožnily vytvoření sociálních skupin, které se v České republice neměly za sociálně monopolitického totalitního režimu šanci organizovaně uchytit. Přechodem společnosti k liberalismu se v České republice vytvořila oproti sociálnímu monolitu celá nová, velmi široká sociální škála, která však nabývá extrémního vyjádření pouze na svých pólech, tedy v extrémech. Nazýváme ji pak extremismem.

Z toho vyplývá, že extremismus je logicky propojen se samotnou podstatou demokracie, na kterou nebyla naše občanská společnost po roce 1989 morálně ani materiálně připravena. Česká republika se po tomto datu doslova rovnýma nohama ocitla v období postmoderní společnosti hlásící se k současné západní demokracii. Výskyt nadčasových fenoménů jako jsou migrace, prostituce, kriminalita, alkoholismus byly ve svých projevech násobeny, došlo u nich k propojení s problémy novými, specifickými pro toto období. U mnohých obyvatel došlo ke ztrátě sociálních jistot a sociální identity, míšení kultur, apod.

V současné demokratické společnosti je výskyt jakékoliv formy extremismu pravicových či levicových hnutí mnohdy doprovázen krizí v rodině, v rozpadu vžitých morálních principů, a je hodnocen jako nežádoucí a negativní sociální jev, kterému se společnost brání, ačkoliv tento jev sama společnost většinou vnímá až při jeho výskytu, tedy v jeho nejškodlivější podobě, a to většinou až při zásahu do základních lidských práv a svobod člověka.

2.1 Pojem EXTREMISMUS

Obecně lze pojem extremismus definovat a chápat jako souhrn určitých sociálně patologických jevů vytvářených více nebo méně organizovanými skupinami osob a jejich příznivci, kterým je společné především zpochybňování demokratických základů a nebo určitých lidských práv a svobod v dané společnosti.

Extremismus je větší částí veřejnosti chápán velice úzce, především jako projev nesnášenlivosti doprovázený agresivním jednáním vůči zjevně odlišným jedincům či skupinám odlišných jedinců. V takovém pojetí je extremismus jevem vyskytujícím se nepřetržitě v celých dějinách lidstva, známý je rovněž i z říše zvířat. Odbornou veřejností je současná pozornost věnovaná extremismu vyvolána především to skutečností, že v některých demokratických státech se znovu zvedá vlna násilí (vyúsťující až ve vražedné útoky na jedince nebo i celé skupiny obyvatel) založená na rasové, politické, náboženské aj. intoleranci, a že nesnášenlivost vůči odlišným občanům vlastních států zůstává či se znovu stává nezanedbatelnou hybnou silou na současné vnitřní, ale i mezinárodní politické scéně.

Pod pojmem extremismus jsou zahrnovány aktivity se zpravidla ideologickou motivací, které vybočují ze zákonných a ústavních norem, vyznačující se prvky intolerance a útočící proti demokratickým principům a společenskému uspořádání. Extremismus je vžitým pojmem pro krajně vyhocené, demokratickému systému nepřátelské postoje, přecházející v aktivity, které působí, ať již přímo nebo v dlouhodobém důsledku, destruktivně na stávající demokratický politicko-ekonomický systém, tj. snaží se nahradit demokratický systém systémem antagonistickým tj. totalitním nebo autoritářským, diktaturou, anarchií atd.

Extremismus je charakterizován jako projev odlišného názoru určité radikální skupiny lidí, ve společnosti ne běžným způsobem na některé z témat, které jsou pro převážnou většinou občanů buď již akceptovány (historické události, národnostní menšiny), nebo je většina občanů smířena s všeobecným vysvětlením a momentálním stavem a nemá důvod se daným tématem dále zabývat (např. ochrana přírody). Pokud se jím, ale zabývá, neprojevuje se nepřírozeně a používá běžných prostředků k svému projevu. Je proto zřejmé, že extremistické skupiny jsou touto většinovou skupinou odsuzovány a to z několika zásadních důvodů. Je to především ta skutečnost, že přítomnost těchto skupin v některé lokalitě (např. město) vždy vyvolává neklid, a ve většině případů i narušení veřejného pořádku a další projevy odlišující se od pokojného soužití majoritní skupiny. I když mnohdy k násilným projevům souvisejících s extremistickou skupinou nedojde (např. při demonstracích),

většinová skupina i přesto vnímá a pociťuje její přítomnost jako nežádoucí jev, spočívající např. v omezení dopravy či zvýšená koncentrace a přítomnost policie apod. Projevy extremismu přitom jsou z hlediska stability společnosti nezávažné kdy pro stabilní společnost představují pouze okrajový společenský problém.

Extremismus je termín zpravidla užívaný k popisu ideologií jedinců či skupin vymykajících se středovému politicko-sociálnímu vnímání společnosti. Jde o relativně nový pojem, který se začal ve slovníkách společenských věd objevovat až ve 2. polovině 20. století, i když jeho etymologický původ je mnohem staršího data, neboť již v antické řečtině se tímto slovem označovalo něco významově nejzazšího, krajního. Tento výraz pak převzal i starověký Řím, který tímto výrazem označoval regiony nacházející se nejvíce vzdálené od tehdejší metropole. Právě takovéto označení distančních vztahů se poté přeneslo i do jiných oblastí a významů tzv. *hraničních situací*. Slovní výraz EXTREMO SUPPLIZIO se v italštině používal pro vyřčení trestu smrti a výraz slova EXTREME UNCION se v angličtině používal pro tzv. poslední pomazání a slovo TRÉMA v řečtině, odkud toto slovo pochází, tak znamená otevření, štěpení, zlom, či sílu napjaté situace. Teprve až od 18. století našeho letopočtu se výraz extremismus používá k vyjádření nesmiřitelnosti a netolerantnosti. Termíny extremismus či extremistka jsou takřka vždy exonymické – jsou aplikovány na skupinu osob z vnějšku (stěží bychom kupříkladu našli politickou stranu, která se sama označuje za pravicově či levicově extremistickou, podobně neexistuje sekta či náboženství užívající ve svém názvu jakýkoliv tvar slova extremismus). Osobami či skupinkami, jimiž je adjektivum extremistický přičleno, je zpravidla vnímáno jako pejorativní označení. Typické užití termínu se váže k popisu iracionálních kontraproduktivních politických a nebo sociálních ideologií, občanskou společností neakceptovatelných a neospravedlnitelných. Termín extremismus v obecném výkladu vyvolává konotaci k nelegitimitě užívaných idejí a metod. Adjektiva extremistický či radikální bývají často užívána k označení lidí, kteří obhajují použití násilí proti vůli sociální majority, ale také označení těch, kteří obhajují násilí k posílení vůle majority. Pojem extremismus významově zahrnuje jak ideologii, tak metodologii.

Extremismus je podle závazného pokynu policejního prezidenta Policie České republiky z roku 1999 definován jako „verbální, grafické, fyzické a jiné aktivity spojené zpravidla s vyhraněným nebo jiným kontextem, které vyvíjejí jednotlivci nebo skupiny osob s názory výrazně vybočujícími z všeobecně uznávaných společenských norem se zřetelnými prvky netolerance, zejména rasové, národnostní, náboženské nebo jiné obdobné

nesnášenlivosti, a které útočí proti demokratickým principům, společenskému uspořádání, životu, zdraví, majetku nebo veřejného pořádku”.

Podle „Zprávy o problematice extremismu na území České republiky v roce 2005” je extremismus charakterizován jako aktivita se zpravidla ideologickou motivací útočící proti demokratickým principům a společenskému uspořádání. Jde o krajně vyhrocené, demokratickému systému nepřátelské postoje, přecházející v aktivity, přímo nebo nepřímo v dlouhodobém důsledku působící destruktivně na stávající demokratický politicko-ekonomický systém, tj. snažící se nahradit demokratický systém systémem antagonistickým.

Extremismus vzniká jako reakce na určitou společenskou situaci (politická krize, ekonomická krize apod.). Jde o vysoce nebezpečný protispolečenský jev, kdy zejména u skupin s extremistickým zaměřením vzniká pro společnost velmi vysoké nebezpečí i v tom, že tyto skupiny poměrně lehce a snadno získávají nové členy, a to především z řad mládeže, která se vlivem společenské situace nemůže sama účelně zařadit do běžné společnosti, zejména tím, že tyto skupiny v ní vyvolávají falešný pocit, že „někam patří“.

Extremismus jako takový je ve všech svých rozmanitých podobách schopen narušit i velmi stabilní občanskou společnost. Svými radikálními projevy, svým způsobem projevu – navenek působí jako pevná, uzavřená a dobře organizovaná organizace, extremistická skupina či organizace se tak dostává do podvědomí lidí, zejména i tím, že se sama a rázně vypořádává se svými nepřáteli. V řadových občanech majoritní společnosti jejich jednání vyvolává strach, projevující se zejména v tom, že se slušní občané příznivcům těchto skupin při samotném setkání raději vyhýbají. Naopak v oblastech a v místech, ve kterých je přítomná některá z problémových národnostních menšin a s níž měli či mají řádní a slušní občané majoritní společnosti vlastní negativní zkušenosti se pak tyto slušní občané s radikálními projevy svoji pasivitou „vnitřně smiřují“, je jim lhostejná a nebo s nimi i vnitřně sympatizují.

Termín slova extremismus tak významově zahrnuje jak ideologii tak metodologii, je zpravidla užíván pro označení skupin a jednotlivců, kteří se v jistém směru radikalizují a nezřídka spatřují v militantních idejích či akcích optimální řešení partikulárních situací. Termín radikální neobsahuje oproti adjektivu extremistický natolik negativní konotace. Je proto často užíván samotnými radikálními skupinami k sebeoznačení. Oba termíny je však možné označit za významově ekvivalentní.

Akt označení osoby či skupiny jako extremistické může být rovněž vnímán jako technika k dosažení politického cíle (kupříkladu prezentovaná vládami usilujícími o obhájení svého statusu quo).

Termín extremismus lze rovněž relativizovat s odvoláním na sociology Wilcoxe a George, kteří tvrdí, přestože se historicky užití nálepky extremismu vždy týkalo obou pólů politického spektra, že někteří levicově orientovaní členové akademické obce si zjevně přejí a usilují o změnu referenčního rámce tohoto termínu, kdy by pod tento výraz mimo rámec sociální přijatelnosti spadala pouze krajní pravice.

Obsah pojmu slova extremismu je ve světě, ve společenských vědách, politické praxi, v praxi státních orgánů, ale i v běžném jazyce chápán velmi odlišně! Vždy však vyrůstá z intolerantních nálad ve společnosti (z nesnášenlivého postoje, neschopnosti nebo neochoty respektovat cizí přesvědčení, názor, chování, náboženství a v krajních případech i fyzickou odlišnost), případně jich využívá ke svým ideologickým nebo mocenským a politickým cílům. V současné době se tak jedná o vžitý výraz pro krajně vyhracené.

2.1.1 Politický radikalismus

Politický radikalismus lze definovat jako krajně radikální až výstřední postoj, který vztah mezi realitou a poznáním, rozpor mezi svými členy na jedné straně a státem na straně druhé převádí na jediný problém – na atak vůči politické moci a na nezákonnou cestu k uchvácení státní moci.

Politický radikalismus (extremismus) začíná propagandou, demagogií usilující o zvýšení nespokojenosti se stavem společnosti a fungováním státu, vyvoláváním přímých srážek formou provokací a také individuálním terorem se státní mocí. Dochází ke střetnutí a také k měření sil státu a vlastní výkonné složky extremistů. Sleduje, zda už je schopen úspěšného boje s orgány státní moci (armáda, policie), zda rozklad a oslabení silových institucí státu, oslabení jejich stability a jistot, je natolik rozkolísané, že lze proti ní s úspěchem vystoupit v přímém boji. Pro extrémní organizaci je v této situaci každé řešení, které odstraní nespokojenost občanů a zejména jejich přívrženců, to nejnebezpečnější. Zavrhuje uplatnění prospěšných návrhů státních orgánů. Stupňují své pro stát nepřijatelné požadavky a o účinných přijatých opatřeních prohlašují, že se jedná o vynucené ústupky a svůj sílicí tlak na stát stupňují do maxima. Politický radikalismus je vnímán jako krajní politický postoj, jenž nevede k odstranění pravidel politické hry pohybující se v rámci demokratického právního státu, byť i na jeho okraji.

Samotné pojení slova extremismus je v různých zemích světa chápáno dosti odlišně, tak např. ve *Velké Británii* není pojem extremismus zpravodajskými složkami vůbec užíván pro jeho nepřesnost a jsou zde používány pouze zavedené termíny jako terorismus, sabotáž atp., naproti tomu v *Německu* je pod slovním výrazem extremismus rozuměna veškerá činnost, směřující proti Ústavě Spolkové republiky Německo. Z pohledu mezinárodních společenství např. OSN je extremismus definován jako chování porušující mezinárodně akceptované normy.

2.2 Pojem EXTREMISTA

Extremistou se rozumí osoby nebo skupiny, které se vyznačují výraznou odchylkou od obecně zavedených a v aktuální době přijímaných norem, zejména:

a) vysokou mírou demagogie a názorové nesnášenlivosti, odmítáním kompromisních řešení, přičemž jejich argumentace nabízí jednoduchá, rychlá a nereálná řešení složitých problémů ve společnosti založená na krajním politickém názoru

b) svůj útok směřují proti skupinám obyvatel bez ohledu na to, zda tito obyvatelé jsou nositeli prvku, proti kterému je snaha extremistů vedena, např. řešení agresivity hnutí Skinheads proti všem občanům tmavé pleti apod.

c) absencí hmotných pohnutek, ideovou motivací trestného jednání atd.

2.3 Extremismus a mládež

Zabýváme-li se otázkou extremistického chování mládeže musíme vycházet ze současného vymezení kategorie mládeže, tzn. ohraničením fyzického věku od 15 do 24 let. V souvislosti s projevy extremismu je mládež nejvíce ohroženou skupinou obyvatel, tedy skupinou obyvatel, která nemá dosud ve své společnosti své pevné místo, a je tedy poměrně snadno získávána pro členství v různých skupinách s extremistickým podtextem, neboť v jednání takovéto skupiny nachází pro sebe pocit smyslu života.

„Mládež je věkově i sociálně chápána jako mezivrstva mezi dětmi a dospělými, která má své specifické zájmy, aspirace, postoje, společenské postavení, roli a prestiž.“ Z vývojového hlediska se mládež dělí na základní období adolescence od 15 do 20 let (v raném stádiu adolescence ještě doznívá puberta) a mladá dospělost od 20 do 30 let. Příprava na věk sociální stability určuje svérázný společenský status této části populace. Podle stupně této přípravy by bylo možné rozlišovat mladší věkovou skupinu mládeže, zhruba

od patnácti do osmnácti let a starší věkovou skupinu mládeže, zhruba od osmnácti do dvaceti čtyř let. Bývá přijímán názor, že třicátý rok je horní hranicí sociálního věku mládeže, jako sociální skupiny. Dle dalších autorů za mládež běžně pokládáme část populace ohraničenou fyzickým věkem patnácti až dvaceti čtyř (případně až třiceti) let, celé toto věkové období většinou ještě dělíme na tři podkategorie, totiž na ranou adolescenci (15 až 18 let), pozdní adolescenci (18 až 21 let) a ranou dospělost (od 21 let výše). (Pácl, 1988, s. 94). Výraz mládež používáme v souladu s mezinárodními dokumenty pro mladé lidi do doby dovršení osmnáctého roku a bez vymezení dolní hranice věku” (Matoušek O., 1998, str. 311).

2.3.1 Příčiny extremismu mládeže

Extremismus je v současné době jedním z nejvýznamnějších problémů současného společenského vývoje. A to problémem, který se stále dynamicky vyvíjí a u kterého způsoby dosud uplatňované při jeho řešení nelze většinou hodnotit jako účinné. Z tohoto pohledu je současná situace ve výskytu, rozšíření a společenských důsledcích extremismu mládeže značným společenským problémem. Především je nutno zjistit příčiny sociálně patologických jevů u mládeže. Na vzniku a existenci těchto jevů se část mládeže značnou měrou podílí jak aktivní účastí, tak pasivním konzumem. Současně však část mládeže představuje objekt, který sociálně patologické jevy přitahují a ve zvýšené míře poškozují, mladí lidé jsou i častými oběťmi kriminálních činů.

Mezi hlavní rizikové faktory, které umožňují vznik, existenci a rozšiřování extremismu ve společnosti, konkrétně pak mezi mládeží, shodně s vědeckými poznatky i obecným míněním řadíme především – stav celé společnosti, negativní jevy v rodině, ve škole, nevhodný způsob trávení volného času mládeže, zaměstnanost mládeže, závadové jevy ve společnosti a nedostatečná ochrana mládeže před takovými jevy, před kriminální nákazou, nedostatečná trestně právní ochrana mládeže, neúčinná mravní, etická a právní výchova, malá účinnost uplatňovaných sankčních a preventivních opatření.

Vyjmenované faktory se zhruba shodují s příčinami a podmínkami vzniku a existence sociálně patologických jevů mládeže. Shodné jsou i základní individuální příčiny sociálně patologických jevů – psychické zvláštnosti podmíněné věkem, projevy generačních protestů, odmítání autorit, individuální zvláštnosti podmíněné geneticky, chorobou nebo i duševní poruchou, poruchy socializace jako výsledek působení závadového sociálního prostředí, ve kterém se mladý člověk pohybuje.

„Společnost si musí klást otázky a hledat na ně samozřejmě odpovědi. A začít u mládeže, která je hlavním nositelem extremismu! Jsou to naše děti, narodily se v této zemi a své názory a postoje si nevytvořily ve vzduchoprázdnu. Musíme se nutně začít ptát, jaká je úloha rodiny ve výchově mladé generace od raného dětství, na co má současně vliv krize rodiny, jaká je role předškolních a školních zařízení, která jednoznačně musí a také ovlivňují postoj mladých lidí, a jak jsou v tomto směru úspěšná. Mělo by nás také zajímat, proč současná mladá generace vnímá svět jako místo bez životních šancí a perspektiv rodiny.” (Kolář J., 1999).

„Existují skupiny mladých lidí, které pro sebe vnímají současnost jako bezperspektivní a nevidí místo pro svoji seberealizaci. Mají strach z budoucnosti, vidí ostatní bohatnout, často nečestným způsobem, sledují, že demokracie selhává. Jsou to skupiny totálně frustrovaných mladých, většinou bez práce a nevyučených. U extremistů se nenajde vzdělaný, úspěšný a ještě zamilovaný člověk. V každé společnosti je 5% lidí, kteří jsou potenciálně svému okolí nebezpeční. Pohybují se ve dvou extrémech politického spektra. Jakmile však začne narůstat například nezaměstnanost, začne se toto procento zvyšovat a agresivita se mění v destrukci!” (Hubálek S., 1998, s.5).

Příčin je vždycky mnoho a určitě je nelze poznat všechny; navíc si jen stěží můžeme představit všechny vazby mezi nimi.

Příčiny extremismu lze rozčlenit do dvou kategorií :

Vnitřní příčiny. Jedná se o faktory biologické a psychologické, které determinují osobnost člověka. Osobností rozumíme individuální celek chování a prožívání a současně jedinečné uspořádání psychických procesů, stavů a vlastností. Každý jedinec zpracovává odlišně vnější vlivy. Nejde jen o reagování na potřeby prožíváním a chováním, ale i o reakce vzhledem k věkovým zvláštnostem. Při jednání se člověk setkává s jinými lidmi, skupinami lidí, kterými je přitahován a zaměřuje se pak na ně nebo je jimi odpuzován a odvrací se od nich. Typická vlastnost osobnosti mládeže je snaha po dobrodružství, projev statečnosti a odvahy. Vyznačují se smělostí a zároveň studem za sebemenší projevy strachu. Touží vykonat odvážný čin, aby dosáhli uznání. Jsou kritičtí ke svému okolí, poukazují na záporné vlastnosti druhých, zvláště dospělých. Svět kolem sebe hodnotí podle vlastních hodnot a srovnávají je s životními vzory a to ne vždy pozitivními. Rovněž je pro toto období typická snaha o sounáležitost k určité skupině. Extremistické sdružení svým zaměřením naplňuje

představy některých mladých lidí a zároveň jim dává prostor pro jejich seberealizaci a sebehodnocení.

Mladí lidé, kteří nenacházejí uplatnění ve vlastní rodině nebo společenské skupině, ve které vyrůstají, se často orientují na různá extremistická uskupení. Vzhledem k věkovým zvláštnostem se s ideou tohoto uskupení ztotožňují a jejich chování se mnohdy vyznačuje až fanatismem. Často se jedná o jedince, kteří se narodí již s určitými dispozicemi poruch chování, které nejsou výchovou usměrňovány. Tyto poruchy však mohou být v určitém věku pouze projevem sociálního zrání a patologickými se stávají, jestliže přesáhnou určitou mez a stanou se poruchou sociálních vztahů. Pokud se tyto poruchy sociálních vztahů projeví u většího počtu jedinců sdružujících se v určité skupině při relativně stejných životních podmínkách, stávají se patologickými a můžeme hovořit o delikventním chování mládeže.

Zvláštní skupinu dětí a dospívajících tvoří jedinci, u kterých poruchy chování vznikly na základě lehké mozkové dysfunkce, tedy drobných poškození mozku v oblasti center chování, ať už v období prenatálním nebo v době porodu či těsně po něm. Tito jedinci konají, aniž by o činu přemýšleli. Jsou manipulovatelní a extremistické skupiny je snadno získají pro svoje cíle. Přidají-li se k tomuto navíc frustrace z dětství nebo dospívání, nebo neuspokojení svých citů, prožitků a seberealizace v rodině, škole a vrstevnické skupině mohou se stát delikventy. Většina sociálně patologicky jednajících lidí má negativní sebehodnocení a často se neváží sama sebe. Trestná činnost, kterou páchají, je jimi vnímána jako jakýsi obranný mechanismus jejich **JÁ**. U těchto lidí je nižší schopnost empatie nebo jim zcela chybí, cítí se ohroženi a jejich vztah k druhému člověku je narušen a jakékoliv příslušenství k extremistické skupině je posílením jejich ega.

Na delikventní jednání má vliv i pohlaví jedince. Muži se podle dostupných statistik dopouštějí trestných činů mnohem častěji než ženy a to ve všech společnostech a všech dobách nezávisle na druhu trestné činnosti. V policejních statistikách stíhaných osob je průměrný poměr mužů k ženám 4:1. Je to z důvodu vrozené vyšší agresivity a to jak verbální tak i fyzické. Jedním z důvodů může být i odlišný způsob výchovy chlapců a dívek vzhledem k jejich předurčenosti plnění typicky mužských a typicky ženských rolí. Dívky bývají pod větší kontrolou ze strany rodičů, učitelů a dospělých než chlapci. Mají proto více příležitostí vstřípit si zábrany proti společenskému chování. Pokud mladý člověk nemá zázemí, které jej ochrání, stává se tak snadným objektem k ovládnutí nebo manipulování.

Vnější příčiny. Prostředí, do kterého se člověk narodí, ve kterém vyrůstá, komunikuje, uspokojuje svoje primární a sekundární potřeby, je přijímán, rozvíjen, se označuje jako proces socializace. Socializací se jedinec včleňuje do složitého systému lidských činností a vztahů, aby později mohl vykonávat ekonomické, kulturní, sociální a další činnosti, které většinou svoji kvalitou i kvantitou přesáhnou úroveň předcházející generace. Pokud uvedené prostředí zvláště pak rodina toto nezajišťuje, bývá to jedna z příčin sociálně patologických jevů.

Typologie extremismu v České republice

Existují 3 druhy extremistických aktivit:

Usilují o realizaci vysoce ušlechtilých a humánních cílů, avšak dělají to způsobem narušujícím více či méně zákon.

Príslušníci druhé skupiny se pokoušejí prosadit své představy o fungování společnosti (odporující obecným normám humanity a morálky) způsobem, který jim umožňuje právní řád.

Do této skupiny patří např. teroristé apod. Toto jsou extremisté, kteří se snaží protizákonným a nelidským způsobem uskutečňovat své nehumánní a protizákonné myšlenky.

Extremistické spektrum je děleno na:

- 1) pravicové**
- 2) levicové**
- 3) náboženské**
- 4) ostatní**

Česká extremistická scéna prošla v roce 1998 kvalitativně vyšším vývojem, i když jeho nové fenomény se zde již začaly projevovat v roce 1997. Především se jednalo o aktivní navazování zahraničních kontaktů a začleňování se do obdobných mezinárodních struktur s vyšší mírou využívání výpočetní techniky. Další jevy, které byly zaznamenány v letech 1997, až 1998 jsou vzájemná ideologická a strategická spolupráce i mezi ideově protikladnými skupinami, pořádání veřejných akcí, intenzivní šíření ideologií s využíváním internetu a snaha o maximální konspiraci při konkrétní akci.

3. PRAVICOVÉ EXTREMISTICKÉ SPEKTRUM

V Evropských zemích navazuje pravicové extremistické hnutí na tradice předešlých nacionalistických a později rasistických a antisemitických hnutí, jejíž cílem byla a je změna a nastavení a vytvoření nové společnosti podle jejich představ. Jejich představy o tom, jakým způsobem se tento proces uskuteční, se ale různí. Radikální pravicoví extremisté počítají s bojem, dokonce s vyhlazovací válkou, mírnější s tím, že společnost přijme jejich ideály dobrovolně. Pravicoví extremisté jsou přesvědčeni o své nadřazenosti, kterou dávají světu a svému okolí najevo svými aktivitami zaměřenými na kvalitu společnosti akcentující rasu, etnikum či korporace, které jednotlivého člověka identifikují a zároveň jej od ostatních v dané společnosti odlišují.

Základní prvky ideologie extrémní pravice. Základním myšlenkovým východiskem je silný rasismus, projevující se jako přesvědčení o biologické výjimečnosti a převaze bílého etnika. Bílá rasa stojí podle stoupců těchto myšlenek na vrcholu vývoje druhů a jejími nejdokonalejšími představiteli jsou Árijci – indoevropský kmen z 2. tisíciletí př. n. l.). Odrazem přesvědčení o nerovnosti ras je otevřené pohrdání a nepřátelství vůči lidem jiné barvy pleti, především přistěhovalcům.“ (Chmelík J., 1997, s. 8-9)

V obecnější poloze můžeme hovořit také o **xenofobii**, tj. nedůvěře a odporu k podnětům přicházejícím zevnějšku – v tomto případě emigrantům, bez ohledu na jejich etnickou příslušnost. Racionalizačním mechanismem bývá nejčastěji obviňování přistěhovalců ze zhoršování situace na trhu pracovních míst.

Specifickým případem rasové nenávisti je **antisemitismus**. Zejména neonacisté, k nimž náleží i nezanedbatelná část hnutí Skinheads, stále dokládají údajně rostoucí vliv Židů na ekonomický a politický život ve vyspělých zemích, který má podle jejich teorií přivodit zkázu a zotročení „árijského plemene“.

Dalším z projevů pravicového extremismu je **nacionalismus**. Tento politický směr považuje národ za základní společenskou jednotku, proklamuje tradiční společenské hodnoty. Komunita tvořená národem má naprosto zásadní význam. Nacionalismus je inspirován historií, kterou si upravuje podle své vlastní představy.

Slovo **fašismus** je odvozeno od latinského *fascis*. Fašismus se vyčlenil z nacionalismu stejně jako neonacismus, který je německou variantou nacionalismu. Fašismus je otevřeně

militaristické a nacionalistické hnutí zaměřené proti všem demokratickým ústavním institucím a svobodám.

Nacismus klade důraz na rasový a nacionální aspekt, prosazuje úplné podřízení jedince vůdci, rase a národu.

Neonacismus zahrnuje současná hnutí a ideologie odvozené od nacismu, která souhlasí s rasovou politikou nacistů, pokouší se nastolit totalitní formu státní moci, ideu vůdcovského principu vedení státu. Hlásá nevyhnutelnost likvidace tzv. méněcenných národů a etnických skupin, likvidaci tzv. „rasového odpadu“, kde řadí zrádce rasy, postižené a nemocné).(Chmelík, 1997)

Pravicový extremismus neustále více prorůstá společenským životem v řadě zemí a v posledním desetiletí zasahuje stále více věkovou kategorií pod označením „mládež“! Mladí příznivci takto zaměřeni se nejčastěji deklarují jako stoupenci hnutí Skinheads. Hnutí českých skinheads zahrnuje jak ultrapravicové tak i ultralevicové frakce.

„Ultrapravicové lze v současné době rozdělit na neonacisticky, fašisticky a nacionalisticky orientované skiny. U českých neonacistů se vyskytují snad všechny ideové směry. Fašisté se inspirovali Musollinim a gen. Gajdou. Od nich se podstatně liší nacionalistické organizace, z nichž některé akcentují ideu státu, v němž vládne zákon a odmítají antisemitismus.“ (Chmelík J., 1997, s. 13)

Psychologickým zdrojem rasisticky zaměřených hnutí skinheads je především „složitost současného světa a duchovní krize konzumního Západu. Nezralý mladý člověk, hledající jednoduchá řešení, snadno podléhá demagogům, kteří mu předkládají černobílý obraz světa a nabízejí mu, aby se účastnil energických agresivních akcí k jeho zlepšení“ (Říčan P., 1998, s. 69).

Představiteli této scény v České republice jsou následující organizace:

HONOUR BLOOD DIVISION BOHEMIA

Hrála významnou roli při vytváření pravicové extremistické scény, v letech 1998 a 1999 po zákrocích státních orgánů došlo k utlumení její činnosti. Někteří členové tohoto hnutí se snaží pronikat do jiných seskupení a řádně se registrovat u Ministerstva vnitra jako občanská sdružení.

NÁRODNÍ ODPOR

Navazuje personálně na předchozí hnutí. Organizuje veřejné demonstrace, manifestace a protestní pochody. V minulosti se příznivci Národního odporu téměř pravidelně zúčastňovali všech demonstrací, zejména proti NATO a evropským integračním tendencím.

HNUTÍ NÁRODNÍHO SJEDNOCENÍ

Reprezentuje sféru fašizujících skupin, má několik desítek členů a sympatizantů.

BOHEMIA HAMMER SKIN

Ačkoliv je orgánům státní správy známá, v posledních několika letech neprojevuje žádnou organizovanou činnost, a jiné.

Ministerstvo vnitra registruje podle zákona č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů tyto organizace (MV ČR: „Zpráva o problematice extremismu na území ČR“. Část I, Praha, Ministerstvo Vnitra, 2000, s. 9, s. 12–13).

VLASTENECKÁ FRONTA

Z občanského sdružení se veřejnou aktivitou snaží transformovat ve standardní politický subjekt, kolem něhož by se posléze sjednotily další podobné nacionalistické a k fašismu inklinující skupiny. Je patrné, že založením takového subjektu by v ČR začala působit ultrapravicová nacionalistická politická strana, která by mohla, při určité strategii, oslovit určitý, ne zcela zanedbatelný, počet voličů.

NÁRODNÍ ALIANCE

Jejím zájmem je získat co nejširší členskou základnu a podporu veřejnosti a transformovat se v politickou stranu. T.č. jedno z nejvýznamnějších center pravicově extremistických hnutí v ČR.

SDRUŽENÍ PRO REPUBLIKU – REPUBLIKÁNSKÁ STRANA ČESKOSLOVENSKA

Představuje jakousi legitimní základnu pravicového extremismu v ČR, která v minulosti do roku 1998, kdy byla parlamentní stranou otevřeně propagovala xenofobii a rasismus. T.č. je radikálnější mládežnická organizace strany, Strana republikánské mládeže, která se sblíží s otevřenými neonacisty.

Další organizace působící v ČR:

VLASTENECKÁ LIGA (VL)

Hlásí se k politické koncepci autoritativního konzervatismu. Z historických postav považuje za své vzory J. Žižku, J. Husa, ale i T. G. Masaryka. Členové VL vidí VL jako „*vlasteneckou organizaci*, upevňující fyzickou zdatnost a morální kvality svých členů“. Organizace se ostře ohrazuje proti zařazování mezi fašistické skupiny. Ostatní skinheadské organizace mají k VL negativní postoj, považují je v „lepší“ za změkčilé, v extrémě za zrádce rasy a národa

W.A.R. (White arian resistance)

Jde o rasistické internacionální hnutí. Ideologicky velmi blízké B. H. S

S.H.A.R.P (Sharpskins)

Z bezpečnostního hlediska lze hnutí označit za bezproblémové. Zajímavostí je, že nejsou stoupci fašismu ani rasismu, ale naopak proti rasismu a fašismu bojují. Vydávají velmi kvalitní hudební časopisy (např. Sharp magazin Bulldog).

REDSKINS

Jsou proslulí intenzivními útoky na ultrapravicové skupiny a členy fašistických organizací. Vyznávají různé marxistické ideologie. Často jsou orientovány anarchisticky. Příslušníci nosí oblečení v červených barvách, jsou viditelně označeni odznaky svých ideologií a význačné jsou také jejich nápisy REDSKINS na bombrech a baseballových čepicích.

KINDRSKIN

Svým způsobem zvláštní skupina tvořená tzv. Módními skiny. Jedná se o velmi mladé lidi (14 až 16 let), kteří přebírají vnější symboliku skinheads bez vnitřního porozumění jejich ideologií. Nejsou názorově vyhranění a ve stylu oblékání a nášivek často najdeme kombinaci jinak společně se nevyskytujících markantů, pramenic právě z neznalosti hnutí a ideové nestability. Jde jim především o styl oblékání, pití alkoholu a napadání osob. Tyto děti zpravidla nebývají se skutečnými organizacemi osobně propojeny. Rizikový je fakt, že ve snaze vyrovnat se starším klukům, jsou ochotni udělat cokoli, včetně mimořádně brutálního násilí. Často je taková skupina řízena starším skinheadem, který byl vyloučen z některého

hnutí, ale který se osobně samotných útoků neúčastní. Tyto skupinky pořádají tzv. „trestné výpravy“, kdy si vyberou náhodnou oběť a potom ji ve velké přesile napadnou. Tímto si snaží vytvořit svou pověst a jméno, a včlenit se do některého z hnutí. Vznikají ve velkých městech.

3.1 Symbolika extremistických hnutí a skupin a zneužití svastiky

Symbolikou extremistických skupin můžeme nazvat tzv. „identifikační znaky“ jednotlivých extremistických skupin. Tyto identifikační znaky upozorňují ostatní na určitou odlišnost. Pomocí těchto znaků příslušníci extremistických skupin upozorňují na myšlenky a ideály, které zastávají. Tyto znaky mají někdy konkrétní a jindy zase skrytý význam. Skrytý význam je většinou ve znacích, které představují některou ze zvrhlých ideologií (např. fašismus), kdy pravý znak by bylo pro extremisty z hlediska trestního práva riskantní použít. Vždy ale je znak srozumitelný pro členy skupiny, která ho užívá. Skupina si pomocí znaků vytváří vlastní identifikaci.

Symbole si lidé v minulosti začali vytvářet jako náhražky za něco nedostupného a ty se pak stávají modlou, na kterou se osoba upíná, hledá v ní záchranu, věří, že mu pomůže v neřešitelných situacích. Přijetí symbolu pro mladého člověka znamená, že se zařadil, stal se členem společenství a může profitovat. Symbol určuje tzv. „kmenovou jednotu“, kdy „skupina“ žije ve společném duchu, řídí se stejnými pravidly, dodržuje svůj řád.

Symbol, ale nemusí být vždy chápán jako životní styl skupiny. Symboly mohou vyjadřovat třeba jen cíl nespokojenosti, cíl společného útoku a mohou jej používat skupiny extremistů. Symboly mohou být dlouhodobého charakteru, nebo mohou být vytvořeny účelově.

3.1.1 Symbolika barev

V symbolice extrémistického hnutí Skinheads dominují tři barvy a sice bílá, červená a černá. Kombinaci těchto tří barev, nebo alespoň barvy černé a bílé, lze nalézt téměř na všech fašistických symbolech i symbolech nošených příznivci fašistické diktatury a ideologie. Kombinaci barev černá, bílá a červená prohlásil za národní barvy fašistického Německa Adolf Hitler.

Bílá barva – je symbolem čistoty a nevinnosti a pro hnutí Skinheads značí čistotu rasy a tím také čistotu národa.

Červená barva – je symbolem ohně, krve, pro fašismus a příznivce hnutí Skinheads se stala symbolem vzájemného pokrevního svazku.

Černá barva – znamená smrt, v podání Skinheads symbolizuje anarchii, nenávisť ke všem, kteří podle nich „przní čistou rasu“ a předurčuje jejich záhoubu, postupně se stala symbolem rasové nenávisťi proti všem s rozdílnou barvou pleti.

3.1.2 Symbolika čísel

Řada symbolů užívaných extrémistickými skupinami propagujícími fašismus je záměrně kombinována s číselnými symboly. Tato čísla vyjadřují pořadová čísla písmena v abecedě a jsou obvykle kryptogramem iniciálu významné osobnosti fašistického Německa.

Obvyklou číselnou kombinací jsou:

14 (10) – Vyjadřuje 14 slov anglické věty „We must secure the existence of our people and future for white children“. Autor je David Lane z USA, který byl za tuto proklamaci v roce 1985 odsouzen na 190 let odnětí svobody. V českém překladu jde o 10 slov a tedy se může objevit jako modifikace na místo 14 u extrémistů v ČR jako 10. Znamená to : „My musíme chránit existenci našich lidí a budoucnost bílých dětí“.

18 – Vyjadřuje první (A) a osmé (H) písmeno abecedy, tedy kryptogram iniciál jména Adolfa Hitlera.

88 – Podle pořadí osmého písmena (H) v abecedě vyjadřuje kryptogram fašistického pozdravu „HEIL HITLER“

3.1.3 Fašistická runová symbolika, tzv. fultharky

Předlohou bylo starobylé germánské písmo, tzv. fultharky. Mezi typické znaky runové symboliky patří:

A: Hakenkreuz - hákový kříž, jinak označovaný i jako "svastika".

B: Sonnenrad - svastika slunečního kola, která v nordických dobách vyjadřovala představu slunce. Stejně jako předcházející symbol i tento runový znak se stal symbolem nacismu.

C: Sig - Rune - je runou vítězství.

D: Ger-Rune - Stala se v nacistickém Německu symbolem společného ducha.

E: Wolfsangel - označovaný také jako "vlčí hák", považován fašistickou diktaturou za symbol svobody a nezávislosti.

F: varianta "E" - jde o sraženou verzi wolfsangel s hákovými rameny, kterou nosili příslušníci NSDAP jako původní odznak této strany, později tuto runu převzaly holandské SS.

G: Opfer-Rune - tato runa symbolizovala sebeobětování a připomínala nacistické mučedníky z mnichovského puče v roce 1923. Pro nacismus se tato runa stala symbolem úcty vojákům, kteří padli za ideály nacismu.

H: Eif-Rune - představovala horlivost a nadšení.

I: Leben-Rune - jinak také označovaná ze runu života, symbolizovala život.

J: Toten-Rune - jinak známá i jako runa smrti, symbolizovala naopak smrt a byla užívána na dokumenty a hroby, kde udávala datum úmrtí.

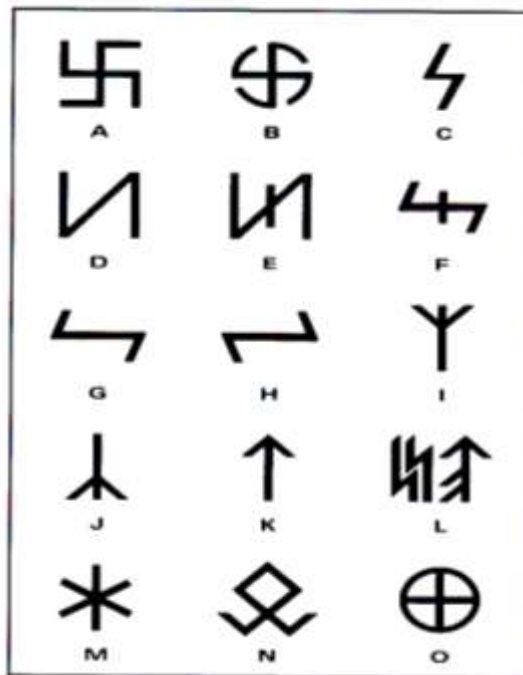
K: Tyr-Rune - známá také jako Kampf-Rune nebo Runa bitvy. Později byla označením specialistů náborového a výcvikového oddělení SS.

L: Heilszeichen - runa prosperity představovala úspěch a štěstí. Často se objevovala na prstenu SS s umrlčí lebkou.

M: Hagall-Rune - zastávala v nacistické filosofii místo neotřesitelné věrnosti, jež byla od všech příslušníků SS očekávána.

N: OdaI-Rune - symbolizovala příbuzenství a rodinu. Byl to odznak Rasového a osídlovacího úřadu SS. Symbolizovala také čistotu rasy.

O: Keltský kříž - v současné době nejčastěji používaný runový symbol příznivci hnutí skinheads jako náhražku za svastiku a trigium.

Obrázek 3.1 Fašistická runová symbolika

3.1.4 Symbolika nápisů a hesel

„*Gott mit uns*“ – „Bůh s námi“, uvedený nápis je obvyklý pro přezky vojenských nacistických opasků, je přitom myšlen bůh Germánský nikoli „křesťanský“

„*Meine Ehre heisst Treue*“ – „Má čest je věrnost“, jde o heslo SS

„*Blut end Ehre*“ – „Krev a čest“, heslo užívané a typické pro HitlerJugend, tzv. Hitlerovu mládež a také pro jednotky SS

„*Alles für Deutschland*“ – „Vše pro Německo“

„*EIN VOLK, EIN REICH, EIN FÜHRER*“ – „Jeden národ, jedna říše, jeden vůdce“

„*SIEG HEIL*“ – „Vítězství zdar“, jde o stranický pozdrav nebo také bojové heslo, pro fašistické Německo se stalo typických až v kombinaci se zdviženou pravicí do typického fašistického pozdravu

„*MEIN EHRE HEISST TREUE*“ – "Mou ctí je věrnost", používali je zejména důstojníci SS

„*WHITE RACE – OUR PRIDE*“ – „Bílá rasa – naše hrdost“, zcela evidentní rasový obsah hnutí, které tento nápis používá

„*HASS*“ – tímto slovem je vyjadřována nenávist a zášť, spojením písmen „S“ bývají obvykle nahrazena runovými znaky SS, druhým významem však může být zkratka Hitler Adolf SS, z uvedeného je zřejmé, že se jedná o nacistický (neonacistický) symbol (Chmelík, J., (2000, s. 36)

3.2 Dělení symboliky extrémistických hnutí z hlediska nebezpečnosti pro společnost

3.2.1 Symbolika se zjevným rasovým motivem – kategorie A

Členové hlásící se k této kategorii anticipují (předjímají) rasový motiv, svým grafickým provedením navozují nebezpečí porušování práv a svobod občanů. Danými symboly otevřeně deklarují národnostní, rasovou, třídní nebo náboženskou příslušnost. Jejich rasový, antisemitský a jiný xenofobní obsah je obecně známý z historických souvislostí – zástupné znaky jsou obecně, celou společností nebo dokonce v celém mezinárodním společenství zavrhovány a odmítány a chápány jako symboly evokující nebezpečí pro určitou skupinu obyvatel. V historii lidstva jsou symboly této kategorie jednoznačně spojeny s rasovou, národnostní nebo náboženskou diskriminací.

Například:

Obrázek 3.2 Symbolika kategorie A

Obrázek 3.3 Označení

3.2.2 Symbolika s latentním rasovým motivem – kategorie B

Dané symboly, emblémy nebo jiné atributy jsou typické pro určité skupiny obyvatel. Rasový, antisemitský, protináboženský charakter není obecně zřejmý ani známý, zpravidla není zcela jednoznačně znám jejich samotný význam a obsah. Většinou mají více významů, z nichž historický není zpravidla negativisticky zaměřen, rozhodující je míra identifikace osoby se skrytým významem a obsahem znaku. Mají zpravidla stejné skupinové vlastnosti jako znaky první kategorie, rozdíl ale spočívá v míře obecného povědomí významu a charakteru znaku a v míře identifikace jednotlivce s obsahem a významem znaku. Z hlediska společenské nebezpečnosti nejsou veřejností tak zcela jednoznačně považovány za společensky závadné. Pro mnohé občany jejich obsah směřující k potlačování práv a svobod občanů, ideový obsah podněcující k rasové, národnostní, etnické nebo náboženské zášti zůstává skryt a jako takové nejsou ani obecně vnímány. Například zleva B.H.S. Hammerr Skin, Bohemia Hammer Skins, dále zkřížené vikingské sekery v kruhu imitují oregonský kříž s nápisem „The strong Survive“, tedy ve volném překladu „silní přežijí“ a úplně vpravo je „Leben rune“ tzv. runa života, která byla symbolem společnosti SS Lebensborn, která pečovala o matky německých vojáků. Nápis „Hail The new dawn“ znamená ve volném překladu: „Zdravíme nové svítání (nové dny) a Skrewdriver znamená skrečovat, zrušit.

Obrázek 3.4 Symbolika kategorie B

3.2.3 Symbolika prostá rasového motivu – kategorie C

Tato symbolika je prostá rasového obsahu i motivu, nelze jim obecně ani zvláštěně přisuzovat, že by směřovaly k podpoře či propagaci rasismu, antisemitismu, fašismu, nacismu či k propagaci jiné formy útisku etnika, rasy, národnosti nebo náboženského vyznání. Zpravidla jsou obecně zavrhovány z morálního hlediska pro svůj obvykle vulgární nebo jinak nevhodný obsah a způsob prezentace, nejsou ve společnosti zakázány a jsou společností. Na obrázku je čtveřice národních symbolů užívaných v různých kombinacích s jinými atributy .

Obrázek 3.5 Symbolika kategorie C

Svastika patří mezi notoricky známé symboly užívané neonacisty. Hákový kříž uprostřed nacistické vlajky se vryl do obecného povědomí natolik, že je obvykle vnímán jen v tomto kontextu. Přesto také svastika prochází svým vývojem a při jejím posuzování se nelze omezit jen na poměrně krátký úsek zhruba dvaceti let. Svastika byla známa tisíce let před vznikem nacismu a dodnes se s ní můžeme setkat bez jakéhokoli spojení s extrémní pravicí. Tyto případy, kdy užívání svastiky s nacismem nesouvisí, stojí zpravidla mimo pozornost médií i odborníků, neboť se jedná o méně atraktivní téma než trestná činnost. Přitom věnovat se také legitimnímu užití nacistických symbolů je důležité hned ze dvou důvodů:

Policejní orgán má za úkol věc pečlivě zhodnotit a rozhodnout s přihlédnutím ke všem relevantním okolnostem, včetně těch svědčících ve prospěch podezřelého. Stejně tak musí správně posoudit okolnosti svědčící v neprospěch podezřelého. Proto je třeba, aby policisté a osoby zabývající se bezpečností znali také nenacistický kontext symbolů běžně spojovaných jen s nacismem a obdobím druhé světové války. Se znalostí těchto souvislostí budou schopni kvalifikovaněji určit, kdy se skutečně jedná o propagaci nacismu a správným posouzením pravicového extremismu.

3.3 Svastika a její skutečný význam

Svastika (hákový kříž, Thorův kříž/ Thorovo kladivo, gammadion, cruxgammata, tetraskel, fylfot) je znamení staré při nejmenším deset tisíc let, vyskytuje se hojně v celé Evropě a Asii. Je to natolik jednoduchý a přitom výrazný symbol naznačující různé mystické významy, že se buď nezávisle vyvinula na různých světadílech, nebo byla rychle přejata místními kulturami. Byla rozšířena v Severní i Jižní Americe a lze se s ní setkat také v Africe. Jediným obydleným kontinentem, kde se nepoužívala, byla Austrálie. Dá se tedy říci, že svastika patří mezi nejpoužívanější symboly v lidské historii. Její symetrický tvar se čtyřmi rameny ji předurčuje k mystickým významům jako slunce a energie, koloběh života, nesmrtelnost a nekonečnost, čtyři světové strany a čtyři roční období. Stejně jako sluneční kříž může také symbolizovat spojení kruhu a kříže, protikladných sil podobně jako ve znamení jing a jang. V indoevropské civilizaci je svastika tradičně pokládána za šťastné znamení a spojována s přáním života a zdraví. V Asii je svastika nejrozšířenější a jde o znamení běžně používané již několik tisíc let až do dneška. Jako mystický symbol ji uznávají hinduisté, buddhisté i džinisté. Pro buddhisty má hned několik významů. Je znamením na Budhových prsou, kde ji můžeme spatřit na různých Budhových sochách. Zobrazuje se také v otisku Budhových chodidel a dále představuje "kolo zákona", které uvedl Budha svým učením do pohybu.

Obrázek 3.6 Otisky Buddhových chodidel v klášteře Gokurakuji (Japonsko)

Na rozdíl od buddhistů rozlišují hinduisté pravotočivou a levotočivou svastiku. Pro hinduisty je pravotočivá svastika (ohnutá po směru hodinových ručiček) symbolem mužské síly, vnějšího světa, slunce a boha Ganéši. Levotočivá svastika (ohnutá proti směru hodinových ručiček) je symbolem ženské síly, vnitřního světa a noci. Obě svastiky dohromady představují tvořivý a ničivý element, mužský a ženský princip, protisměrně se doplňující síly.

Obrázek 3.7 Sluneční kříž, pravotočivá a levotočivá svastika (sauvastika)

V průběhu doby putovala svastika různými kulturami, které si její význam přizpůsobovaly. Určování jejího prvotního významu je proto spekulativní. V indoevropské civilizaci se zpravidla pokládá za šťastné znamení, případně symbol slunce, ohně a energie. Krom toho ji její symetrický tvar se čtyřmi rameny předurčil k takovým významům jako koloběh života, nesmrtnost a nekonečnost, čtyři světové strany a čtyři roční období.

V Asii je svastika nejrozšířenější. Jako mystický symbol ji uznávají hinduisté, budhisté i džinisté. Můžeme ji vidět v buddhistických a hinduistických svatyních i mimo ně v celé Asii. Číňané svastiku znají jako symbol wan, znamenající nekonečnost (respektive číslo 10 000) nebo štěstí, v Japonsku se nazývá manji. I v České republice dnes působí čínská sekta Falun Gong, užívající obrácenou svastiku.

Obrázek 3.8 Buddhistická svatyně v Soulu a pamětní mince vydaná národní bankou Srí Lanky s místními tradičními motivy

Obrázek 3.9 Znamení užívané sektou Falang Gong a vlajka nacistického Německa

Svastika se užívala také v Evropě. Ve středomořském regionu byla poměrně běžným znamením. Znali ji Keltové, Germánci i Slované. To dokládají archeologické nálezy, též z území České republiky. S Germány se dostala do Skandinávie, obloukem pak pronikla také do pobaltských zemí a Ruska. Stylizovanou svastikou je starý baskický symbol lauburu. Svastiku tedy můžeme pokládat za univerzální znamení.

Obrázek 3.8 Lauburu

Svastika též patří ke starým křesťanským symbolům. V dobách pronásledování křesťanů v Římě byla svastika používána jako zástupné znamení místo křesťanského kříže, jehož zobrazování bylo zakázáno. Svastika byla tehdy nazývána gammadion nebo crux gammata, protože připomíná čtyři spojená písmena gamma. Z této doby pochází křesťanský výklad svastiky jako čtyř evangelistů s Ježíšem Kristem uprostřed. Podobný motiv božské síly uprostřed svastiky je znám z Asie, kde se svastika někdy vykládá jako svět, jenž se otáčí okolo božstva uprostřed. Mystický význam má v rituálech svobodných zednářů.

Obrázek 3.9 Latinský kříž a jeho zástupné symboly, písmeno gamma

Se svastikou jako mystickým symbolem i ornamentem bez hlubšího významu se často setkáme v architektuře. Více či méně stylizovaná svastika je natolik běžným prvkem, že ji snadno nalezneme také v Praze. Jedna se nachází přímo pod staroměstským orlojem jako ozdoba dveří.

Obrázek 3.10 Svastika na Staroměstském náměstí v Praze

V místě křížení dvou ornamentálních linií je svastika natolik logickým prvkem, že se s ní setkáme na nejrůznějších stavbách. Svastiku nalezneme ve světských i církevních

stavbách, dokonce v izraelské synagoze. Protože u židů neměla žádný mystický význam, dostala se tam zřejmě z helénské oblasti jako ozdobný prvek.

Svastiku užívaly vojenské jednotky obou stran druhé světové války. Právě první německá oběť, Polsko, užívalo obrácenou svastiku v odznaku pluků podhaláňských střelců a motorizovaného dělostřeleckého pluku. Mezi světovými válkami užívaly svastiku ve znaku finské letectvo a armáda, lotyšské letectvo a americká 45. pěší divize. Ve Finsku je svastika dodnes součástí prezidentské standarty. O oblíbenosti svastiky v zemích okolo Baltu svědčí o použití svastiky na Řádu medvědobijce, nejvyšším lotyšským vyznamenání mezi světovými válkami. Svastika se mihla také na státních symbolech Ruska, kde se nakrátko objevila v roce 1917.

Obrázek 3.11 Odznak 1. motorizovaného dělostřeleckého pluku 1. obrněné divize (Polsko)

Obrázek 3.12 Finská prezidentská standarta

Obrázek 3.13 Meziválečné výsostné znaky finského a lotyšského válečného letectva, meziválečný odznak 45. pěší divize (USA)

Protože jde o univerzální znamení, nepřekvapuje, že se vyskytuje pod názvem Thorův kříž také v germánské symbolice. Zde se vykládá jako spojená Thorova kladiva, též jako dva zkrížené znaky Wolfsangel (vlčí skoba nebo vlčí udice).

Obrázek 3.14 Různé varianty vlčí skoby

Za nacizmu se místo tradičního germánského názvu používalo buď označení svastika, které pochází ze sanskrt, nebo hákový kříž (Hakenkreuz). Někdy se ovšem mezi svastikou

a hákovým křížem rozlišuje. Svastika má ramena zalomená uprostřed do pravého úhlu, zatímco hákový kříž může mít ramena zalomená více, aby připomínala háčky.

Obrázek 3.15 Svastika a hákový kříž

Svastika se spolu s runami začala objevovat v novém významu koncem 19. století, kdy se rozmáhalo nacionalistické a šovinistické hnutí v Německu. Tehdy došlo k zakládání různých spolků s nacionalistickým či okultním programem, které se mimo jiné zabývaly nordickými mystickými symboly a dávaly jim tendenční výklad. Do pozornosti okultistů přinesla svastiku zakladatelka Teosofické společnosti madam Blavatsky. Svastiky jako údajného znamení árijské rasy se chopili příznivci tehdy módní ariosofie a od nich byl jen krůček k německému nacionalistickému a antisemitistickému hnutí. Velkou roli v propagaci svastiky jako znamení extrémní pravice v Německu sehrál na přelomu 19. a 20. století rakouský okultista Guido von List a jeho následovníci, mezi nimi zejména Jörg Lanz von Liebenfels. Ten založil v roce 1907 řád Ordo Novi Templi, jenž užíval ve znaku pravotočivou svastiku. Též vydával rasistický časopis Ostara, který četl mladý Adolf Hitler.

Další z následovníků Guido von Lista, Rudolf von Sebottendorf založil v Mnichově Společnost Thule, která ovlivnila počátky NSDAP. Také tento spolek měl ve svém znaku pravotočivou svastiku. Tvzení, že Hitler otočil svastiku, aby nacisté měli ve znaku zlé znamení, je tedy jen romantickou pověstí. Stejně orientovanou svastiku užívali němečtí nacionalisté již před ním, navíc měla být podle nacistického učení pozitivním symbolem, znamenat vítězství árijské rasy.

Ve výběru orientace svastiky mohly hrát roli také jiné vlivy. Evropan zvyklý vnímat zleva doprava bere pravotočivou svastiku jako znamení pohybu vpřed. Je pro něj vizuálně atraktivnější než svastika levotočivá. Původně znamení okrajových skupin okultistů a rasových filozofů začalo nabývat na popularitě a po skončení první světové války již bylo hojně užívané protidemokratickými bojůvkami. V roce 1920 se stala oficiálním znakem

NSDAP. V roce 1935 se černá svastika stala součástí německé státní vlajky, kde zůstala až do porážky Německa v roce 1945.

Obrázek 3.16 Znak Teosofické společnosti, znak nacionalistické a okultní Společnosti Thule a vlajka nacistického Německa

Až do druhé světové války se svastika v Evropě a Spojených státech relativně běžně užívala jako symbol štěstí a energie. Jako taková se objevovala jako součást různých emblémů. V literatuře se lze setkat s příklady užití od loga švédského výrobce elektro zařízení až po americký skautský odznak. Dvanáct let nacistické vlády však spojilo toto znamení s hrůzami, které byly v naší civilizaci neznámé.

Obrázek 3.17 Swastikas, hokejový klub z Windsoru v Kanadě (1912)

Přestože v Asii, zejména v Indii, je svastika stále užívaná, v euroamerické kultuře je chápána jako nacistický symbol. Svastiku používají téměř výhradně neonacistické skupiny nebo nacionalistické skupiny s fašizujícím programem. Používání svastiky extrémními skupinami závisí na více faktorech. Prvním je samozřejmě programová blízkost k nacizmu.

Dále hraje roli tvrdost zákonů proti nacistické propagandě v dané zemi a přání skupiny, jak chce být vnímána z vnějšku. Některé skupiny se snaží budit dojem legitimní politické síly, jiným vyhovuje působit jako undergroundové hnutí. Podle toho zvolí do svého loga svastiku, znak svastiku zastupující, nebo zcela odlišné znamení.

Kromě klasické svastiky se v neonacistickém prostředí vyskytuje celá řada jejích odvozených forem, například šípové a trnové kříže. Mezi tyto varianty svastiky lze zařadit i tzv. negativní hákový kříž.

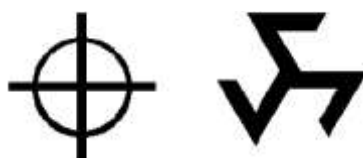

Obrázek 3.18 Různé úpravy používané svastiky používané pravicovými extremisty

Obrázek 3.19 Užití zástupných symbolů místo svastiky na vlájkách extrémní pravice

Další možností je použít znamení odlišné od svastiky, ale mající se svastikou podobné rysy. Těchto zástupných symbolů svastiky je celá řada. Nejznámějšími jsou keltský kříž, vlčí skoba a triskel (trikvestrum). Ten se někdy skrývá za kryptogramem 777.

Obrázek 3.20 Keltský kříž a triskel

Neméně oblíbený je sluneční kříž. Varianta znaku Sonnenrad, jak se sluneční kříž nazývá v Německu, je oblíbená u tamních pravicových extremistů. Paprsky jsou oproti tradičnímu slunečnímu kříži dvakrát zalomené do podoby runy Sig.

Obrázek 3.21 Klasický sluneční kříž, symbol německých extremistů, runa Sig

Tento symbol se pak nazývá Černé slunce. Pokud chtějí pravicoví extremisté naznačit svastiku, aniž by použili jí blízké znamení, použijí jako základ vlajku nacistického Německa, nebo jí podobnou. Do jejího středu umístí symbol sice odlišný, ale také v černé barvě a podobné velikosti i tloušťky čar jako svastika na nacistické vlajce. Setkat se lze například s rovnostranným trojúhelníkem nebo s obrysem ozubeného kola. Často užívané jsou u neonacistů runové znaky, které sice svastiku tvarem připomínat nemusí, ale nutně ji evokují díky své vazbě na nordickou mytologii a nacistické Německo. Runy byly používány v nacistické okultní nauce a některé byly užity ve znaku nacistických vojenských jednotek a institucí (to platí také pro samotnou svastiku, triskel i vlčí skobu).

Obrázek 3.22 Runy Odal, Tyr a Sig, runa života

To je jen část z mnoha různých možností, jak svastiku nahradit zástupným symbolem. Paradoxně se zde stírá rozdíl mezi určitými skupinami extrémní pravice a levice. Upravenou nacistickou vlajku totiž používají ruští nacibolševici, kteří svastiku ve středu vlajky nahradili černým srpem a kladivem.

Užívání zástupných symbolů svastiky není novinkou. Má tradici už od dob rozmachu nacizmu v Německu. Nacistické organizace v jiných zemích si dávaly do znaku podobné symboly, aby vyjádřily svou blízkost německým nacistům. V Maďarsku to byl šipový kříž, v Nizozemí vlčí skoba. Všechna tato znamení byla stejně jako svastika používána dávno před

vznikem nacizmu. Jejich vyjmenování mezi zástupnými symboly svastiky neznamena, že mají pouze tento význam. Například vlčí skobu nalezneme ve znaku obce Vlachova Lhota a šípový kříž je běžně znám jako tvar kurzoru při přesouvání objektů.

Vnějšková shoda s některým nacistickým symbolem neznamena nutně významovou totožnost a ta neznamena nutně propagaci nacizmu. Posouzení symbolu jako nacistické propagandy proto nelze redukovat jen na porovnání obrázku s encyklopedií.

Obrázek 3.23 Různá užití téhož symbolu: znak obce Dassendorf (Německo) a vlajka nizozemské nacistické strany

Legitimních užití jmenovaných symbolů existuje nespočet. Jako kuriozitu uveďme, že znaky připomínající svastiku si oblíbili někteří filmoví a kreslení záporní hrdinové, aby své negativní jevy ukázali i navenek. Sem patří harkonnenský černobílý kříž na červeném poli ze sci-fi série Duna nebo černý kříž na vlajce totalitního státu Librie z filmu Equilibrium. Také vlajka Klingonů ze série Star Trek zcela nepochybně odkazuje na nacistickou vlajku.

Obrázek 3.24 Klingonská vlajka

Symbyly neonacistů v České republice.

V některých grafických vyjádřeních soudobí čeští neonacisté navazují na symboliku české kolaborace z období Protektorátu Čechy a Morava z let 1939--1945. Vyjadřují tím svoji českou (či moravskou nebo slezskou) identitu v kontextu historické vazby na uskupení, která společně s německými nacisty a dalšími árijskými nacionálními socialisty společně působila

v období druhé světové války. Doposud není pravicovými extremisty využívána protektorátní vlajka (bílo-červeno-modrá trikolóra), znak ani kokarda vládního vojska (které pro soudobé neonacisty nepředstavuje vzor pro svůj omezený bojový potenciál, pro zběhnutí řady jeho příslušníků na stranu protivníků nacistického Německa, včetně účasti jeho některých příslušníků v Pražském povstání. Oceňována je spíše snaha různých kolaborantských skupin o bojové vystoupení na straně hitlerovského Německa. Řídce byl využit soudobými pravicovými extremisty i symbol Národního souručenství, vůči němuž byla v počátečním období protektorátu řada českých kolaborujících nacionálních socialistů fašistů v opozici. Spíše jsou soudobými neonacisty využívána různá grafická znázornění, která tradiční symboly historických zemí Čech, Moravy a Slezska kombinují se symboly říšskoněmeckými a nacistickými (což může, ale nemusí být inspirováno specifickou symbolikou propagovanou protektorátním ministerstvem školství a lidové osvěty). Dále se může jednat o symboliku kolaborantských organizací, především Českého národně socialistického tábora - Vlajky (známé spíše pod zkráceným předválečným názvem Vlajka). Ta používala vlajku s údajně staroslovanským symbolem runového kříže. Ze subjektivní interpretace staroslovanských run a mytologie vycházela i její další symbolika, která byla často zakomponována do vzorů okopírovaných z německého nacismu. Emanuela Moravce (případně mohou oslavovat i jeho syna Igora Moravce, který bojoval v jednotkách SS), čelního představitele Vlajky Jana Ryse - Rozsévače apod. U části slezských neonacistů je populární heroizovat bojovníky v nacistických ozbrojených složkách z Hlučínska. Část neonacistů v ČR, zvláště ti v českém pohraničí s alespoň některými německými předky, odvozuje svoji identitu od nacistických proudů v sudetoněmeckém politickém hnutí. Toto hnutí však nelze jako celek pojímat jako extremistické! Extremisté však mohou využívat i obecných symbolů sudetoněmeckého hnutí, včetně sudetoněmecké vlajky (tvoří ji dva černé pruhy lemující středový červený pruh). Mohou navazovat i na historické extremistické sudetoněmecké organizace, včetně předválečné Sudetoněmecké vlastenecké fronty (Sudetendeutsche Heimatfront - SHF) či Sudetoněmecké strany (Sudetendeutsche Partei - SdP), která byla přinejmenším v závěrečném období své existence silně ovlivněna německým nacismem, případně se hlásit k Sudetoněmeckému dobrovolnickému sboru (Sudetendeutsches Freikorps - SdFK), který byl pod velením německých SA vybudován a nasazen v ozbrojených bojích proti československému státu v roce 1938. Část neonacismu v ČR ve svých materiálech využila symboliku soudobého Sudetoněmeckého krajanského sdružení (Sudetendeutsche Landsmannschaft), které jako celek není neonacistickou či jinak extremistickou organizací a jeho existence v ČR i v SRN je legální (stejně jako existence organizace Witiko Bund

patřící ke krajně pravicovému křídlu sudetoněmeckého hnutí, nicméně tato organizace je často označována za pravicově extremistickou). Právní posouzení hesla "Sudety jsou a opět budou německé", které se objevilo v ČR a bylo na letácích šířených podle některých informací neonacisty není doposud zcela jasné. Tradiční sudetoněmecké barvy ve formě červeného kříže s černým lemováním (umístěného však na bílém poli, čímž jsou obsaženy všechny německé říšské barvy) se objevily i na vlajce neregistrovaného uskupení Národní korporativismus (NK). Vědomá vazba NK na sudetoněmeckou symboliku však není jednoznačně potvrzena. Ve znaku NK je na pozadí kříže obdobného ve vlajce umístěného ve štítu zobrazen buď stylizovaný český lev nebo moravská orlice (oba symboly v bílé barvě) a v levém horním rohu písmena NK. NK vzniknul v roce 2005. Informace o problematice extremismu na území ČR v roce 2005 o něm uvádí, že prosazuje prvky krajního nacionalismu i neonacismu. Jeho akcí se zúčastňují neonacisté i čeští nacionalisté. Vzory znaků jsou na konci textu.

Symbole českého ultrapravicového nacionalismu vycházejí zpravidla z tradiční české, případně i moravské a slezské symboliky, a proto jsou často totožné s oficiálními či běžně užívanými symboly. Jedná se o oficiální vlajku České republiky (navazující na československou vlajku), o tradiční českou národní vlaku (červeno-bílou), o znak českého lva, případně i o znaky dalších korunních zemí (moravskou a slezskou orlici) o symboliku národního stromu lípy a lípového květu, o národní trikolóru (červeno-modro-bílou) apod. Tyto symboly mohou být zakomponovány do různých zobrazení. Za symbolická jsou českými nacionalisty považována i důležitá data české historie a státnosti, včetně státních svátků. Čeští nacionalisté uctívají i různé osoby významné pro dějiny českého národa, ať již se jedná o významné osoby české státnosti (Přemyslovce, Karla IV" Františka Palackého apod.), historické nacionalisty (Karla Kramáře, Viktora Dyka, Josefa Svatopluka Machara apod.) či dokonce fašisty (např. vůdce prvorepublikové Národní obce fašistické Radolu Gajdu). Pro soudobý český nacionalismus jsou typická i některá hesla, přičemž často je užíváno heslo "Čechy Čechům", které je používáno ve smyslu xenotobní nacionalistické exkluzivity, podobně jako heslo "Nic než národ" (heslo prvorepublikového Národního sjednocení) či "Blaho vlasti budiž nevyšším zákonem" (má kořeny v českém nacionalismu 19. století a bylo mj. používáno i prvorepublikovými českými fašisty). Tato hesla zaznívají i na neonacistických demonstracích v ČR. V Informaci o problematice extremismu v ČR za rok 2005 jsou v části o nacionalistických subjektech zmíněny politické strany nebo politická hnutí Národní strana, Národní sjednocení, Republikáni Miroslava Sládka, Dělnická strana, České hnutí za národní

jednotu a Právo a spravedlnost, občanské sdružení Vlastenecká fronta a již výše zmíněné neregistrované uskupení Národní korporativismus. Uvedení těchto subjektů v informaci o extremismu však nemá pro jejich stoupence či členy apriorní trestněprávní relevanci. Za nacionalistickou označuje sama sebe i organizace Národní čest, vzniklá v roce 2005.

3.4 Symbolické osoby neonacismu ve světě

Soudobí neonacisté se často hlásí k řadě osob, které se proslavily v rámci neonacistického hnutí většinou tím, že zde získali pověst mučedníků díky okolnostem své smrti. Zřejmě nejznámějším symbolem soudobého neonacismu se v tomto směru stal Ian Stuart Donaldson (11.8.1957 - 24.9.1993), což byl britský neonacistický skinhead, člen rasistické skupiny Skrewdriver a zakladatel neonacistické organizace Blood & Honour, který v roce 1993 zahynul při autonehodě (v neonacistické scéně je tato autonehoda někdy interpretována jako atentát britské tajné služby MI 5). Dále jsou mezi neonacisty popularizováni např. Erik Banks (člen americké rasistické hudební skupiny Bound for Glory, který byl v roce 1993 zabit antirasistickým skinheadem) či Joe Rowan (americký rasistický skinhead, člen hudební skupiny Nordic Thunder a člen neonacistické organizace Hammerskins Nation, který v roce 1994 zahynul při násilném střetu s Afroameričany). Uznávají jsou i ti neonacisté, kteří přešli k ozbrojenému boji. V tomto smyslu jsou heroizováni především členové směru neonacistické teroristické organizace z osmdesátých let The Order ("Řád"), známé též jako Řád mlčících bratří . Dále je uznáván např. německý neonacista Kay Diesner, který se v roce 1997 pokoušel o realizaci konceptu boje "osamělého vlka" (postřelil levicového knihkupce a v přestřelce zastřelil i policistu). Někteří neonacisté oceňují i akce Franze Fuchse, který z rasistických a xenofobních pohnutek realizoval převážně dopisní bombovou kampaň v Rakousku v devadesátých letech a po dopadení a odsouzení spáchal ve vězení sebevraždu (která je někdy interpretována neonacisty jako vražda ze strany bezpečnostních složek rakouska). Část neonacistů uznává i amerického ultrapravicového teroristu Timothy Me Veigha, který 19. dubna 1995 spáchal atentát na budovu v Oklaho ma City a zabil přitom 168 lidí. V neonacistické scéně se někdy obdiv k McVeighovi vyjadřuje šifrou 1/168 (tzn. jeden, co zabil 168 lidí). Velký význam mají pro soudobý neonacismus i tzv. revizionisté, tj. osoby, které relativizují zločiny nacismu a zpravidla zpochybňují existenci či většinou uznávaný rozsah holocaustu ("šoa"). Zvláštní pozornost věnují neonacisté těm revizionistům, kteří jsou za své názory ve světě

perzekuováni. V současnosti se jedná především o Davida Irvinga, Ernsta Zundela, Roberta Faurissona, Germara Rudolfa a o mnohé další. V českém prostředí jsou ze strany neonacistů pojmáni jako mučedníci někteří zabití příslušníci krajně pravicové mládežnické scény z polistopadového období, přičemž v den jejich úmrtí jsou tzv. slavnostní pochody. Jde především o Aleše Martinů, který zemřel 23. 5. 1991 v Praze poté, co jej při konfliktu bodnul nožem sochař Pavel Opočenský, dále o Daniela Hejdánka, který byl zastřelen 5. 12. 1992 v Pardubicích patrně příslušníkem romského etnika, o Davida Blažka, kterého 20. 3. 1996 v Mladé Boleslavi zabil nožem příslušník krajně levicových skinheads či o Miloše Reha, kterého 16. 5. 1999 v Litvínově zabil příslušník romského etnika). Specifický význam má pro soudobou neonacistickou scénu v ČR i Vlastimil Pechanec, který byl odsouzen za rasově motivovanou vraždu Roma Oty Absolona ve Svitavách 20. 7. 2001. Neonacisté (i někteří lidé mimo tuto scénu) však věří v jeho nevinu a na jeho podporu organizují různé kampaně. Důležitou roli v symbolice českého neonacismu zaujal i Roman Skružný („Elmar“) (31. 10. 1932 - 30.3.2004), který výrazným způsobem zformuloval ucelené ideové zázemí soudobého českého neonacismu.

3.5 Extremistická hudební scéna

Pro soudobý neonacismus má značný význam hudební scéna "hudby bílé síly" ("White Power Music"), přičemž grafické symboly některých hudebních skupin či názvy jejich alb či písní se staly v neonacistickém prostředí důležitým identifikačním symbolem. WPM má řadu specifických podtypů, definovaných zpravidla podle různých hudebních stylů (např. hatecore, nazi-techno apod.).

Zřejmě nejznámějším je název a symbol skupiny Skrewdriver, která představuje zakladatele moderní WPM. Skupina Skrewdriver vznikla pod vedením lana Stuarta Donaldsona (později zakladatele organizace Blood & Honour) koncem sedmdesátých let dvacátého století v Anglii. Zpočátku působila v punkovém prostředí. Postupně se však stala vůdčí hudební skupinou rasistických skinheads. Ve svých textech využívala rasistické a neonacistické motivy. Zanikla po smrti lana Stuarta Donaldsona v roce 1993. Její symbol je často v neonacistickém prostředí kombinován s dalšími symboly a hesly.

Velký význam má i německá neonacistická skupina Der Landser, která vznikla v roce 1992 v prostředí neonacistického uskupení Vandalen. Její členové byli v roce 2005 odsouzeni v Německu za zločinné spolčení jako první hudební skupina s pravicově extremistickým zaměřením. Působení skupiny Landser a proces s ní vyvolaly vlnu solidarity s ní

v neonacistickém spektru po celém světě a symbol skupiny Landsers (který se podobá symbolu 37. SS-Freiwilligen-Kavallerie-Division "LOtzw") se stal mezi neonacisty velmi populární.

Dalšími významnými skupinami WPM (stále hrajícími nebo už zaniklými) ve světě jsou např. britské skupiny No Remorse!, americké skupiny Max Resist, Bound for Glory, Nordic Thunder, Blue Eyed Devils, kanadská skupina Rahowa, německé skupiny Kraftschlag, Nahkampf, Endstufe, italská skupina Gesta Bellica, polská Konkwista 88, ruská skupina Kolowrat a mnohé další. Velký význam pro neonacistickou black-metalovou scénu má norský projekt Burzum a jeho iniciátor Varg Vikernes a rovněž německý projekt Absurd a jeho vůdčí osoba Hendrik M6bus. Skupinami WPM (stále hrajícími nebo už zaniklými) z ČR jsou např. Buldok, Vlajka, Hlas Krve, Conflict 88, Adler, Blizzard a mnohé další. V posledních letech je ve světě patrný i trend, kdy neonacisté navštěvují koncerty skupin, které se zpravidla profilují jako nepolitické či jako "pravcový rock" a v jejich textech nejsou zpravidla patrná otevřená přihlášení se k neonacismu. Přiřazení těchto skupin do tradiční WPM je obtížné jednoznačně provést. Ve světě se jedná např. o švédskou skupinu Ultima Thule, německou skupinu Kamplzone apod. V ČR se jedná např. o skupiny Randall Gruppe či Squad 96.

3.6 Soudobé významné neonacistické organizace

Soudobá neonacistická scéna je na transnacionální úrovni organizována v několika uskupeních, která zpravidla mají (či alespoň měly) své sekce i v ČR. Nejvýznamnější z nich je organizace "Blood & Honour" ("Krev a čest"), kterou v osmdesátých letech dvacátého století založil ve Velké Británii vedoucí hudební neonacistické skinheadské skupiny Skrewdriver Ian Stuart Donaldson. Postupně vznikaly její národní divize a regionální sekce v některých oblastech vytvořila i mládežnickou sekci "White Youth" (Bílá mládež). Organizace Blood & Honour byla zamýšlena jako rozsáhlá a výkonná distribuční síť rasistických a neonacistických materiálů mezi mládeží (svým názvem navazuje na heslo Hitlerjugend), a to hlavně v hudební oblasti. V řadě materiálů vyzývala i k násilným akcím a v některých lokalitách je její příslušníci i realizovali. B & H užívají různou symboliku kombinující tradiční nacistické symboly (především triskele) i neonacistické novotvary. Název organizace je někdy zašifrován do číslce 28 (druhé a osmé písmeno v abecedě, tj. B a H). Jako teroristické a militantní křídlo je v současnosti chápána teroristická organizace Combat 18. Číslce 18 znamená zakódované iniciály Adolfa Hitlera. Vznikla na přelomu let 1991/1992 ve Velké Británii a postupně vznikly jeho sekce či divize v několika zemích. Příslušníci C 18 realizovali řadu násilných a teroristických akcí. Symbolika C 18 (včetně

samotného názvu) slouží často jako jistý obecný symbol ultrapravicového terorismu a v tomto směru je propagován hudebními skupinami, různými neonacistickými skupinami a individuui. V soudobém pojetí C 18 hlásá koncept odporu bez vůdce.

Další významnou součástí soudobého transnacionálního neonacismu je organizace Hammerskins Nation, která byla založena v Dallasu koncem osmdesátých let dvacátého století. Hammerskins se programově orientují na bělošský a panářijský rasismus a absorbovali i neonacistické prvky. Přihlásili se ke čtrnácti slovům Davida Lanea a principům "leaderless resistance". Páchají různou násilnou činnost. Postupně vznikly její pobočky v řadě zemí, včetně České republiky (Bohemia Hammerskins BHS). BHS byli aktivní především v devadesátých letech, v roce 2004 však došlo k jejich částečné revitalizaci. Označení hammerskin se rovněž v ČR přinejmenším dočasně v některých lokalitách stalo synonymem pro rasistického anebo neonacistického skina, popř. se užívala česká verze "Kladiva". Za heslo Hammerskins bývá považováno "Hammerskins forever forever Hammerskins" (zkratka hesla HFFH). Pro název i znak Hammerskins (tvoří jej dvě zkřížená kladiva na pozadí ozubeného kola) je charakteristické kladivo. To má zřejmě původ ve filmu The Wall od britské hudební skupiny Pink Floyd (nerasistické, nikterak nesvázané se skinheads!) z roku 1982, kde zkřížená kladiva slouží jako zástupný symbol svastiky, resp. pochodujících fašistických mas. Často je však zdůrazňována i vazba Hammerskins na mytické kladivo germánského boha Thora. Z USA především prostřednictvím internetu působí Nacionálně socialistické vzdělávací centrum (National Socialist Education Centre), které představuje i českou sekci Nacionálně socialistické německé dělnické strany (Nationalsozialistische Deutsche Arbeiterpartei/Auslands- und Aufbauorganisation NSDAP/AO). Tuto organizaci založil v roce 1972 v USA americký občan německého původu Gary Rex Lauck, který užívá německého křestního jména Gerhard. Název strany vychází z tradice NSDAP/Auslandsorganisation, která byla zřízena v roce 1934 za účelem šíření nacistických myšlenek mezi Němci a příznivci německé politiky v zahraničí. Současná Lauckova NSDAP/AO požaduje povolení NSDAP jako strany, oprávněné zúčastnit se voleb v Německu.

Konečným cílem NSDAP/AO je nastolení nacionálněsocialistického státu ve svobodné, suverénní a nově sjednocené Velkoněmecké říši a dosažení nového řadu na rasistickém základě v celém árijském světě. Cíle se snaží dosáhnout především šířením tiskovin (zvláště pak časopisu NS Kampfruf, vydávaného od roku 1973) a v poslední době též poskytováním internetových služeb (včetně šíření neonacistických počítačových her či provoz

internetového rádia). Celosvětově zaměřený zpravodajský bulletin NSDAP/AO je vydáván i v češtině. NSDAP používá tradiční nacistickou symboliku.

Další neonacistickou organizací, která je populární v transnacionálním měřítku, je Bílý árijský odpor "White Aryan Resistance" (WAR), používáno v překladu i v různých dalších jazycích, anglická zkratka WAR znamená i válku). Jedná se o neonacistickou organizaci s teroristickými tendencemi, založenou v roce 1983 v USA Tomem Metzgerem. Vzniklo několik jejích poboček v dalších zemích, přičemž ta česká byla aktivní především počátkem druhé poloviny devadesátých let. Symbol WAR je však užíván v širší části neonacistického spektra než pouze u přímých členů této organizace. Jako součást soudobého decentralizovaného neonacismu (tj. autonomního či svobodného nacionalismu) lze chápat soudobou českou nejvýznamnější neonacistickou organizaci Národní odpor, která vznikla v roce 1998 a která představuje volné uskupení lokálních neonacistických buněk. V rámci NO existují proudy, které jsou více nakloněny tradičnímu německému pojetí nacismu, jiné se zaměřují na prosazování české identity v rámci celoárijského neonacistického působení. NO se hlásí i k násilným metodám, zvláště pak ve vazbě na násilné části kampaní "odpor bez vůdce" či Anti-antifa. NO používá různé neonacistické symboly. V současnosti je jeho hlavním symbolem černá vlajka v ozubeném kole, což svědčí o jeho vazbě na koncept autonomního nacionalismu. Používá však i říšskoněmeckou symboliku.

3.7 Skinheds a extremismus

V českém prostředí je často do souvislosti s pravicovým extremismem dávana do souvislosti skinheadská subkultura (včetně ženských příslušnic této subkultury, tzv. renees), nebo tzv. "hnutí skinheads". Přestože existuje dílčí propojení mezi částí skinheads a krajní pravicí, nelze říci, že každý skinhead je pravicový extremist. Část skinheads je však zařaditelná i do oblasti levicového extremismu a část do oblasti extremismu nespadá vůbec.

Nevyššího soud ČR vymežil že nelze, aby hnutí skinheads bylo bez dalšího pokládáno za hnutí podle § 260 trestního zákona, tedy hnutí zakázané. V rámci odmítnutí odůvodnění rozsudků soudů nižších stupňů konstatoval, že hnutí skinheads jako celek nelze označit za hnutí prokazatelně směřující k potlačení práv a svobod člověka nebo hlásající národnostní, rasovou, náboženskou či třídní zášť nebo zášť vůči jiné skupině osob tak, jak předpokládá základní skutková podstata trestného činu podle § 260 odst. 1 trestního zákona, neboť za takové hnutí lze zřejmě označit pouze některé vnitřní směry či skupiny existující v rámci hnutí skinheads. Při dokazování trestné činnosti s extremistickým podtextem třeba dokazovat,

k jakému směru skinheads se určití pachatelé hlásí, což lze u pravicového extremismu činit především prostřednictvím kombinace skinheadské symboliky s pravicově extremistickou symbolikou.

Skinheadská subkultura vznikla ve Velké Británii na konci šedesátých let dvacátého století. Byl v ní pěstován kult mužnosti, násilí a patriotismu, zdůrazňován byl i dělnický původ. Ustálila se i subkulturní uniforma vyholených hlav, vysokých bot a letecké bundy, tzv. bombera. Přestože podle některých zdrojů existovalo ještě v letech 1968-1969 určité sepětí některých skinheadských gangů s jamajskými rude boys a skinheadská identita byla vnímána především z třídního a nikoliv etnického hlediska, postupně začali být hlavním terčem skinheadského násilí barevní imigranti.

Na počátku sedmdesátých let se skinheads částečně transformovali do subkultury suedeheads, zpopularizované kultovním filmem *Clockwork Orange* (česky promítán pod názvem *Mechanický pomeranč*) od režiséra Stanleye Kubricka. Příběh je zasazen do Londýna blízké budoucnosti, hlavním hrdinou je chuligán Alex (Malcolm McDowell), milující Beethovenovu Devátou, který s bandou svých kamarádů vyráží do nočních ulic za "kapkou pořádného ultranásilí". Za vraždu ho odsoudí na 14 let. Objevuje se ale nová zkušební metoda, která udělá ze zločinců "řádné občany" a uvolní přeplněné věznice pro odpůrce nové vlády. Alex se nechá vybrat a tak pod vlivem drog sleduje filmy o bitkách a znásilňování jeho předešlé zábavě). Drogy ho sice zbaví myšlenky na násilí, udělají z něj ale člověka na oko svobodného, ale ve skutečnosti bez možnosti volby, neschopného se bránit. Tento film je dodnes ve skinheadské scéně populární.

Ve větší míře se skinheads znovu ve Velké Británii objevili v souvislosti ve druhé polovině sedmdesátých let, zpočátku v návaznosti na punkovou vlnu. Část skinheads se profilovala nepoliticky, u další části z nich však docházelo k projevům rasismu a neonacismu. Ve Velké Británii a později i v dalších zemích se část skinheads zapojila i do činnosti ultrapravicových seskupení, včetně militantních neonacistických skupin. Ne všechny části skinheadské subkultury jsou však rasistické či neonacistické.

Typologie skinheads je poměrně obtížná a ne zcela jednoznačná, s určitou mírou zjednodušení však lze konstatovat, že ti skinheadi, kteří odmítají politizaci doprava či doleva a navazují na původní kult konce šedesátých let, charakteristický pouze uniformitou, rvačkami, alkoholem, fotbalem apod., se označují jako tradicionalističtí skinheads.

Pokud se týká grafických skinheadských symbolů, používají tradicionalističtí skinheads, kteří se hlásí k odkazu vzniku skinheadské subkultury v roce 1969, často symboly obsahující číslo „69“ (např. "Duch devatašedesátého" - Splrit of 69"). Populární je i různá verze loga s trojským válečníkem ("Trojan Skins"), která odkazuje oblíbenému hudebnímu vydavatelství "Trojan Records".

Na tuto symboliku často navazuje i symbolika soudobých SHARP skinheads. Z nerasistických skinheads vznikl totiž posléze směr nazvaný SHARP skinheads (zkratka pro skinheads proti rasovým předsudkům). Často se pojmem SHARP ne zcela přesně označují všichni nerasističtí skinheads. Ultralevicové ideje začali již koncem sedmdesátých let akceptovat tzv. red skins, na jejichž bázi se vytvořil v roce 1993 v New Yorku (brzy nato se opět rozšířil do více zemí včetně ČR) i konsistentnější proud RASH (Red and Anarchist Skin Heads), jehož příslušníci jsou často členy militantních anarchistických organizací (proto jsou někdy znepřáteleni i s apolitickými skinheady). Slovo skinhead se však v obecném mediálním pojetí v ČR stalo především označením pro ultrapravicového skinheada. Pro neonacistické skinheads se užívá označení nazi-skinheads či **NS skinheads** (podle některých interpretací však NS nemusí znamenat pouze příklon k nacionálnímu socialismu hitlerovského typu, ale k nacionalismu obecně). Spíše hanlivé označení ze strany odpůrců NS skins (někdy však naopak používané i pro označení jejich "elity") je **bonheads**. Bílí rasističtí skinheadi se často označují jako **WP (White Power) skinheads**, mnohdy je však tento výraz používán synonymně s NS skinheads, případně i **fascho-skinheads** (v některých společnostech je však NS a fascho směr oddělen, pokud je chápán pro nacionálně orientované směry fašismu v kontrastu k pan árijsky orientovaným). Jejich symbolika spojuje skinheadskou symboliku (stylizovaná zobrazení skinheads, případně jejich oblíbených věcí, např. baseballových pálek či bund "bomberů") s neonacistickými, fašistickými a rasistickými symboly, popsány v předchozích kapitolách.

V poslední době se na bázi jisté symbiózy patriotických tradicionalistických skinheads a někdy i ze skinheads, kteří opustili neonacistickou scénu, vytvářet proud tzv. pravicových skinheads, kteří se hlásí k patriotismu a k politické pravici, ale ne k jejím extremistickým směrům. Vytvořila se kolem nich i specifická subkulturní a hudební scéna, která někdy bývá levicovými antifašisty zřejmě ne zcela oprávněně označována za neonacistickou či pravicově extremistickou (debaty se vedou např. o povaze švédské skupiny Ultima Thule, která je oblíbena u různých směrů skinheads).

Skinheads řady doplňují i fotbaloví hooligans (s touto subkulturou jsou skinheads v řadě lokalit úzce propojeni) často používají jako symbol i zkratku A.C.A.B. Jedná se o zkratku sloganu "**AU Cops are Bastards**" ("**všichni poliši jsou bastardi**"), což je původně název písně britské hudební skupiny 4-skins (volně přeloženo jako "pro skiny", protože výslovnost anglické číslovky 4, tj. four, se blíží výslovnosti předložky pro, tj. for, z roku 1978.

Tato skupina patřila k tehdejšímu proudu skinheadské subkultury, který údajně nepřináležel do její rasistické části. Přesto se stala skladba "All Cops are Bastards" kultovním hitem i pro krajně pravicové skinheady, včetně neonacistů. Je však oblíbena i u nerasistických skinheads. V Německu byly ze strany některých policistů činěny pokusy postihovat nošení této zkratky právně, protože paušálně uráží všechny příslušníky policie. V ČR nejsou o obdobných krocích známy žádné informace. V různých obměnách je mezi různými směry skinheads používán i nápis "**Lest Resort**" (může odkazovat k britské údajně nepolitické hudební skupině z počátku osmdesátých let), případně symbol skinheada "ukřížovaného" na válečné runě, což je někdy interpretováno i jako vyjádření špatné situace dělnické třídy, za jejíž reprezentanty se skinheads považují.

3.8 Oděvní značky oblečení skinů jako projev jejich příslušnosti

Stoupenci krajní pravice i různých směrů skinheads měli či mají oblíbenou řadu oděvních značek, nicméně u naprosté většiny z nich nelze konstatovat, že by byly vázány výhradně na skinheadskou či ultrapravicovou scénu, a že by nošení oblečení určité značky automaticky značilo příslušnost nositele k neonacismu či k nacismu. Oblečení je většinou nabízeno v obchodech pro širokou veřejnost a prodejci oblečení často nemusí souvislosti s krajní pravicí znát. Na druhou stranu je však skutečností, že nošení oblečení určitých značek, které jsou mezi nacionalisty či neonacisty uznávány jako identifikační symbol, může podporovat sounáležitost (a tím i rozvoj) organizací a hnutí z části politického spektra. Týká se to jak značek, které vznikly mimo scénu a stoupenci krajní pravice si je z různých důvodů oblíbili (buď z důvodu podobnosti loga či názvu s nějakým nacistickým subjektem nebo pro jiný symbolický význam), tak i značek, které vznikly v ultrapravicové scéně a jejich prodej může sloužit i k jejímu financování. Z právního hlediska je proto ve druhém jmenovaném případě důležité sledovat tok finančních prostředků (tj. zda např. slouží prodej značkového zboží k podpoře neonacistického hnutí).

Vzhled skinheads byl ve světě i v ČR od osmdesátých let spojen především s leteckou bundou bez límce, tzv. "bomberem" (od nejrůznějších výrobců), případně s džínami (různých značek) a "těžkými botami" (zpravidla značky Dr. Martens). Tato uniformita byla typická pro různé směry skinheads a přetrvává v některých lokalitách u těch lidí, kteří se k této subkultuře stále hlásí. Z hlediska neonacismu je ovšem třeba zdůraznit, že řada osob z této části politického spektra v současnosti svoji identitu jako skinheadskou nevnímá (a dokonce se vůči skinheads vymezuje).

Skinheadská subkultura si již v počátcích své existence oblíbila i značku Fred Perry. Ta je pojmenována po stejnojmenném britském tenistovi (1909-1995), který v letech 1934-1936 zvítězil v tenisovém turnaji ve Wimbledonu. Pocházel z prostých poměrů a stal se kultovní postavou britské dělnické mládeže, včetně skinheads, kteří vnímali svoji dělnickou identitu. Fred Perry je tradiční skinheadská značka a určitou dobu byla nošena i rasistickými skinheady. Výrobní firma se však od rasismu ostře distancuje a podporuje i protirasistické iniciativy. Fred Perry byl navíc židovského původu. K symbolu značky Fred Perry byl převzat i samotný vavřínový věnec jako symbol skinheads. Je užíván rasistickými i nerasistickými skinheady a fotbalovými chuligány.

Další oblíbenou značkou u všech směrů skinheads je oděvní značka Ben Sherman, která byla kultovní značkou britských mládežnických subkultur již v 60. letech. Nemá žádné zásadní politické podtexty. Moderní značkou hools, skins a rockové scény různé politické orientace jsou i značky Pit Bul! z Frankfurtu nad Mohanem a Troublemaker. Skinheads všech směrů rovněž mají rádi značku bot Dr. Martens. I ta se však od zneužití své značky pravicovými extremisty distancuje.

U skinheads byla a je oblíbena oděvní značka Lonsdale, která vznikla ve Velké Británii a její název je odvozen od sportovního, především boxerského klubu. Je oblíbena mezi řadou sportovců a nosí ji relativně široká část veřejnosti v řadě zemí. Od šedesátých let je oblíbena i mezi skinheady (někteří patřili i ke členům výše zmíněného klubu), a to i mezi neonacistickými (ti využívají i podobu části názvu NSDA s názvem nacistické strany NSDAP, případně písmen NS jako kódu pro nacionální socialismus). Firma Lonsdale ovšem odmítá být považována za rasistickou a neonacistickou značku a podporuje antirasistické iniciativy.

Část neonacistické krajní pravice si oblíbila značku Alpha Industries kvůli dílčí podobě jejího symbolu se symbolem SA. Tato americká firma ovšem nemá s neonacismem

žádné přímé vazby (dodává produkty i US Army). Další značka, která je oblíbená u krajní pravice, je německá Hooligan z Frankfurtu nad Mohanem. Nosí ji mimo jiné neonacističtí fotbaloví fanoušci a je spojována se slovy "Heil" nebo "Hitler". Firma se od neonacismu distancuje.

U dalších firem či značek se v některých materiálech objevují informace, že je založily osoby blízké krajní pravici či v ní přímo angažované a že jsou v zásadě koncipovány pro tuto scénu. To není však jednoznačně potvrzeno. Týká se to např. německých značek Doberman, Mjолnir, Masterrace Europe, Consdaple (psáno v obdobném tvaru jako psaný symbol značky Lonsdale, přičemž pro neonacisty je přitažlivé nosit trika s nápisem CONSDAPLE pod mikinami či bundami tak, aby byla vidět pouze písmena NSDAP), HS Wear, ProViolence či Walhall Germany a Rizist (tato značka je údajně orientovaná hlavně na získání hip hoperů a skejťáků pro krajní pravici či neonacismus), které do souvislosti s neonacismem anebo extrémní pravici dávají např. buď publikace RechtsRock z roku 2002 editovaná Ch. Dornbuschem a J. Raabem anebo publikace Versteckenspiel vydaná německou Agenturou pro sociální perspektivy (vydání 2005).

Zřejmě největší diskuse jsou v poslední době vedeny o oděvní značce Thor Steinar, kterou zaregistrovala německá firma Mediatex GmbH v roce 2002. Symbol oděvní značky THOR STEINAR je tvarem složeným z dvou tradičních starogermánských run (Tyr-Rune a Gibor-Rune, která je tvarově shodná s germánským symbolem Wolfsarígel; z bočního pohledu se však může log o jevit i jako využití jedné či dvou Sig-Rune a Tyr-Rune - pak by se mohlo při přepisu do soudobé abecedy jednat o iniciály TS) a dvou teček.

V materiálech zpracovaných pro Policii ČR PhDr. Miroslavem Gregorovičem je uvedena informace (s odkazem na knihy a archivní prameny, které nemám k dispozici), že symbol s logem Thor Steinar používala v období druhé světové války jednotka SS-SD Sondergruppe IV A 4. V těchto materiálech Policie ČR je uvedeno, že citované publikace obsahují pouze popis, nikoliv zobrazení symbolu, a proto by přesné posouzení loga Thor Steinar bylo z daného pohledu sporné.

V rozsudku vrchního zemského soudu v Braniborsku 1 Ss 58/05 z 12. září 2005 se uvádí, že "Logo značky Thor Steinar neodpovídá v žádné své konkrétní podobě originálnímu označení nacionálně socialistických organizací, které byly užívány na vlajkách, součástech uniforem nebo jako odznaky". Jednotlivé složky symbolu byly užívány 32. divizí SS i jednotkami SA (Tyr Rune), II. SS Divizí Das Reich i dalšími jednotkami SS a poté

jednotkami Werwolf (Wolfsangel) i dalšími nacistickými organizacemi obecně (Sig-Rune). Dvě tečky byly jako samotný symbol v období druhé světové války užívány v roce 1940 německou pancéřovou divizí.

Častá vikingská tematika u značky Thor Steinar bývá někdy dávána do souvislosti s V. divizí SS "Wiking" z období druhé světové války, složené z evropských dobrovolníků (Vlámů, Valonů, Nizozemců, Norů, Dánů a Finů). V jejím čele stál Obergruppentohrer a generál Waffen SS Felix Steiner. V níže uvedeném rozsudku zemského soudu v Neuruppin bylo upozorněno na podobnost jména tohoto generála se slovem Steinar v příslušném logu. Podle vyjádření zástupců firmy Mediatex v německém tisku (Berliner Zeitung 6. 11. 2004) oděvní značka Thor Steinar nebyla konstruována pro pravicovou scénu. Podle vyjádření Jonase Grutzpalka z Braniborského úřadu na ochranu ústavy však přináleželi k firmě Mediatex lidé z pravicově extremistické scény. Oblečení se symbolem a logem Thor Steinar bylo nabízeno na legálním trhu s oděvy v Německu i v dalších zemích (včetně ČR) a oblečení s tímto logem si mohly pořídit lidé nejrůznějších politických názorů i apolitičtí zákazníci.

Podle závěrů ministerstva vnitra v německé spolkové zemi Braniborsko se symbol značky Thor Steinar vyvinul v označení, kterým je v pravicově extremistické scéně dáván najevo nacionálně socialistický postoj. Symbol Thor Steinar je navíc podobný symbolu ultrapravicového společenství Thule Seminar, ten však neobsahuje symboly dvou teček. Podle rozhodnutí zemského soudu Neuruppin se jedná o označení podobné a zaměnitelné za symboly bývalých nacionálně socialistických organizací. Vrchní zemských soud v Braniborsku ovšem v roce 2005 uvedl, že toto označení není zaměnitelné se symboly protiústavních nebo bývalých nacionálně socialistických organizací.

V časopise Profil 6/04, který vydává Svaz německých policejních úředníků, bylo uvedeno, že v náhledu na trestnost symbolů Thor Steinar existovaly mezi jednotlivými státními zastupitelstvími rozdíly. Pod vlivem právních událostí začaly být koncem roku firmou Mediatex oděvy značky Thor Steinar nabízeny bez původního loga a poté bylo vytvořeno nové logo. V Německu probíhá několik trestních řízení týkajících se původního loga Thor Steinar a právní stanoviska jsou v této věci nejednotná. Uvedená oděvní značka se stala oblíbenou značkou v neonacistické scéně, přičemž přinejmenším její část jí může používat jako identifikační symbol a v tomto smyslu i jako zástupný symbol za tradiční nacistické a neonacistické symboly. Je často nabízena i v obchodech blízkých krajní pravici. Názvem i symbolikou Thor Steinar odkazuje k nordické mytologii, která je i důležitým ideovým zdrojem nacismu a neonacismu.

V českých médiích (konkrétně v článku Pavla Eichlera a Jana Vedrala z 8. 10. 2006 na serveru idnes.cz) se objevily i informace o tom, že značkami pro krajní pravici jsou i česká značka **Nibelung** z Brna a slovenská **Eighty-Eight** (tato firma na oficiálních internetových stránkách udává různé důvody volby tohoto čísla, není však mezi nimi šifra nacistického pozdravu Heil Hitler!). V souvislosti s oběma značkami (případně i v souvislosti s další českou značkou **Grassel**) lze konstruovat vazby na neonacismus.

Obrázek 3.25 Oděvní značky oblečení skinů

4. LEVICOVÉ EXTREMISTICKÉ SPEKTRUM

„Příslušníci ultralevice se pokoušejí o vytvoření společnosti, v níž by panovala naprostá rovnost a mezi jejími členy by byly vzájemné harmonické vztahy založené na principu sounáležitosti, tolerance, dobré vůle a obětavosti, realizace této představy vyžaduje zrušení všech doposud existujících států, likvidaci hierarchického uspořádání společnosti a odstranění ekonomických rozdílů.” (Chmelík J., 1997, s. 14-15)

V poslední době se do popředí levicového extremismu dostávají skupiny mnohem méně organizované, zaměřené spíše autonomisticky – jsou to zejména ekologové, ochránci zvířat, squatteři a další. Tyto skupiny nemají nebezpečné cíle, ale svými vyhraněnými militantními postoji jsou nebezpečné svými postupy a projevy porušující právní normy k dosažení svého cíle.

4.1 Ultralevicové hnutí

Je možno rámcově rozdělit do 3 základních kategorií:

I. hnutí snažící se nastolit nové sociální uspořádání týkající se celého lidstva (militantní marxistické a autonomní ideologie, k nimž lze připojit i tzv. autonomy)

II. hnutí usilující o nastolení nových vztahů mezi člověkem a přírodou (militantní ekologové a ochránci zvířat)

III. hnutí, jejichž prioritou je nastolení nových vztahů mezi mužem a ženou (militantní odpůrci sexismu apod.)

Hnutí uvedená v první skupině lze označit za nejnebezpečnější, protože usilují o totální zničení stávajícího společenského pořádku a to i za pomoci teroristické akce. Jestliže se však přetransformují do politické strany, své radikální vystoupení a požadavky jeho představitelé značně korigují a zjemňují, aby získali na svou stranu voliče. Také musí vystupovat v mezích zákona o politických stranách a hnutích. Hnutí, která patří do druhé a třetí skupiny se snaží pouze o dílčí změny, nedisponují ucelenou ideologií a proto jejich akce jsou umírněnější.

4.2 Komunistická symbolika

V České republice působí několik organizací, které se hlásí ke komunismu a používají komunistickou symboliku. Jedná se o registrované politické strany a občanská sdružení i o neregistrovaná uskupení. V poslední době se komunistické myšlenky objevují i v části mládežnických subkultur (Hard Core, Free-Tekno, Red Skins, Hip Hop apod.).

Při posuzování vztahu komunistické symboliky a trestního práva u § 260 a násl. trestního zákona je třeba vycházet z rozhodnutí Ústavního soudu ČSFR 5/1992, který uvedl: "Jadro problematiky je teda požiadavka, aby Trestný zákon postihoval podporu alebo propagáciu komunistického hnutia iba vtedy, ak hnutie hlása alebo svojim programom, uznávaním doktríny alebo konkrétnymi činmi je zamerané na potlačenie práva slobód občanov alebo na prejavy vystupňovanej nenávisť (zášťe), popísané v posudzovanom ustanovení. Takým zameraním alebo prejavom je najmä program, doktrína alebo snaha uchopiť moc násilím, po akomkoľvek získaní moci vylúčiť slobodné voľby, uznávanie učenia o diktatúre proletariátu (ktoré sa dosiaľ namiesto diktatúry triedy vždy prejavilo ako diktatúra politickej strany, presnejšie vládnucej špičky tejto strany), teória alebo prax vedúcej úlohy jednej politickej strany atď'. Niet však dôvodu samotné učenie o beztriednej spoločnosti, ak by bolo sprevádzané snahou dosiahnuť uvedený cieľ demokratickou cestou a po jeho dosiahnutí uchovať demokraciu a politickú pluralitu v trestnoprávne postihovať."

U použití komunistické symboliky je tedy třeba z hlediska trestního řízení u § 260 a 261 TrZ posuzovat, zda příslušný směr komunismu hodlá uchopit moc násilím, chce po uchopení moci zrušit svobodné volby a hlásá diktaturu proletariátu a vedoucí úlohu jedné strany. Takovéto dogmatické marxisticko-leninské (stalinské, brežněvské), případně trockistické či maoistické směry přitom používají obdobné symboly, jako reformní proudy komunismu (eurokomunismus, část tzv. neokomunismu apod.), které již uvedené cíle nehlásají. (Mareš, 2006)

U § 261a trestního zákona je možné zjišťovat i to, zda komunistická symbolika (včetně symbolického pojetí historických postav komunistického hnutí není (např. doplňujícím textem) vázána na veřejné popírání, zpochybňování, schvalování nebo ospravedlňování komunistického genocida (což je ovšem problematický právní pojem) nebo jiných zločinů komunistů proti lidskosti. V této souvislosti je možné upozornit i na Zákon č. 198/1993 Sb. o protiprávnosti komunistického režimu a odporu proti němu i na Rezoluci Parlamentního shromáždění Rady Evropy 1481 (2006) "Potřeba mezinárodního odsouzení

komunistických režimů". Tradičním symbolem komunismu je rudá barva, přičemž komunisté tento symbol převzali od dělnického hnutí (za jehož symbol byla prohlášena Mezinárodním dělnickým kongresem v Paříži v roce 1889, kořeny jejího použití u dělnictva však spadají již do Velké francouzské revoluce a zvláště do revolučního roku 1848). Rudá barva přitom tradičně platila za symbol krve. V komunistickém hnutí se stala symbolem jeho identity, zvláště pak v souvislosti s ruskou občanskou válkou (kde bojovali "Rudí" proti "Bílým", vznikla "Rudá armáda" apod.), po níž symbolicky ovládla světový komunismus.

Známým symbolem komunismu je i rudá pěticípá hvězda, která byla zřejmě poněkud paradoxně převzata bolševickými "rudými" námořníky z rejdařské symboliky britských loděnic, které se podílely na stavbě ruského křižníku "Aurora" (sehrál významnou roli během bolševické revoluce v roce 1917 a je sám sobě jistým symbolem komunismu) (Diem 1995: 69). Pěticípá hvězda je však i tradičním symbolem svobody a v různých barevných mutacích (včetně červené i rudé) byla a je užívána i zcela mimo komunistické prostředí. Podle některých interpretací komunisté převzali rudou hvězdu z dělnického hnutí, kde byla používána již v 19. století. Rudá hvězda se však stala symbolem SSSR a komunismu obecně (a v tomto kontextu byla přítomna i komunistickým zločinům), přičemž je používána i soudobým komunistickým hnutím různých směrů. Nachází se i na vlajkách totalitních režimů KLDK a Kuby (je však i součástí vlajky Džibuti, které není komunistickým režimem). Je i součástí symboliky Strany evropské levice, registrované podle práva Evropských společenství (hvězda je zde však znázorněna v úpravě se dvěma bílými cípy).

Dalším symbolem komunismu je zkřížený srp a kladivo, přičemž tento symbol byl vytvořen v ruském bolševickém prostředí v roce 1918 (pravděpodobně E. Kamzolinkovem) a symbolizoval jednotu dělníků a rolníků. V červenci 1918 byl zakomponován do státního znaku Ruské sovětské federativní socialistické republiky a v roce 1923 i do vlajky Svazu sovětských socialistických republik (Blažek 2006: 48). Symbol se však rozšířil i do celého komunistického hnutí ve světě a byl v tomto kontextu přítomen i při páchání komunistických zločinů. I v současnosti je využíván komunisty různých proudů, včetně dogmatických. V ČR je i součástí symboliky organizací, které byly či jsou ve zprávách MV ČR řazeny do oblasti levicového extremismu, konkrétně Komunistické strany Československa, Komunistické strany Československa, Československé strany práce a Komunistického svazu mládeže (ten byl v roce 2006 rozpuštěn MV ČR).

Symbolickou písní komunismu i širšího dělnického hnutí je Internacionála, jejíž symbolika odkazuje na tradice Pařížské komuny z roku 1871. Její text složil Eugen Potier

v roce 1871 a melodii v roce 1888 Pierre Degeyter. Internacionála byla do roku 1943 i hymnou Sovětského svazu.

Dogmatictí komunisté ve světě i v ČR většinou oslavují různé představitele komunistických stran a režimů, včetně těch, za jejichž vlády se děly komunistické zločiny (případně těch, kteří ve svých dílech hlásali potřebu revolučního teroru). Jedná se především o Vladimíra Iljiče Lenina (22. 4. 1870 - 21. 1. 1924) a Josefa Vissarionoviče Stalina (21. 12. 1878 - 5. 3. 1953), v českém prostředí pak specificky i o Klementa Gottwalda (23. 11. 1896 - 14. 3. 1953). Pro dogmatické komunisty v ČR je typická i oslava komunistického převzetí moci v Rusku dne 7. listopadu 1917 podle našeho kalendáře (Velká říjnová socialistická revoluce"), komunistické převzetí moci v Československu dne 25. února 1948 (v jejich pojetí "Vítězného února"), schvalování vpádu vojsk pěti států Varšavského smlouvy do Československa 21. srpna 1968 a v následujícím období, odmítání závěrů XX. sjezdu KSSS z roku 1956 či odmítání v podstatě jakéhokoliv pozitivního přínosu československého 17. listopadu 1989 apod. Rovněž jsou v symbolické dimenzi oceňovány soudobé komunistické režimy (KLDŘ, Kuba, Čína, Vietnam), které porušují lidská práva. Oceňována jsou i různá minulá a současná guerillová a teroristická hnutí marxisticko-leninské provenience, přičemž popularitu má symbolické znázornění latinskoamerického revolucionáře Ernesta Che Guevary (1928 až 1967). Pro trockisty v ČR je symbolickou postavou Lev Davidovič Trockij (26. 10. 1879 - 21. 4. 1940), z českých historických trockistů uctívají především Závěše Kalandru (10. 11. 1902 až 26. 6. 1950), popraveného stalinistickým Gottwaldovým režimem. Hlavními trockistickými organizacemi v ČR jsou Socialistická organizace pracujících (součást Ligy za 5. internacionálu) součást mezinárodní sítě World Revolution), Socialistická solidarita (česká součást Mezinárodní socialistické tendence) a Socialistická alternativa Budoucnost (česká součást výboru za dělnickou internacionálu).

Obrázek 4.1 Komunistická symbolika

4.3 Anarchismus

Jde o ideový směr vzniklý na přelomu 19. a 20. století, z něhož se postupně vyvinulo hnutí, které je v současné době vyznáváno hlavně mladými lidmi. V myslích lidí je tradičně spojován s představou hnutí, které se otevřeně hlásí k násilí a teroru. To ovšem platí pouze pro anarchisty tzv. tvrdého jádra, skupinu osob, která z důvodu osobního prospěchu nebo fanatického přesvědčení o neomylnosti svých názorů a idejí neváhá použít jakýchkoliv metod pro dosažení cíle. Vzhledem ke své základní ideologii, kterou jsou lidská práva, odmítání centralizované moci a státního aparátu, je současné anarchistické hnutí roztrženo do skupin, které se navzájem odlišují svým složením i programem. Tato roztržetost je z bezpečnostního hlediska pozitivním jevem, protože anarchistům schází „úderná síla“ na hromadné akce. (Matoušek, 2003)

Anarchismus se snaží prezentovat jako antiautoritářský politický proud v rámci širokého proletářského hnutí. Obecné kořeny "lidské volnosti" jsou však mnohem staršího data. Anarchisté usilují o společnost bez státu, v níž jsou individuální zájmy realizovány na základě dobrovolné dohody a bez přítomnosti státního nátlaku a donucení. Za utlačovatelské ovšem anarchisté považují i soudobé demokracie, a proti jejím institucím a reprezentantům bojují, a to mnohdy i násilnými metodami. V kontextu nereálného utopismu (snahu o rovnost individuů provází demokracii lze o anarchismu z velké části hovořit jako součásti levicového extremismu (s výjimkou anarcholiberalismu). Je však třeba zdůraznit, že anarchismus se vymezuje i vůči autoritářskému marxismu-leninismu (proto má pro ně symbolický význam i potlačení **Kronštadtského povstání v roce 1921** ze strany marxistů-leninistů, protože v tomto povstání se projevil i anarchistické ideje) stejně jako antikomunistický boj anarchistů v průběhu španělské občanské války. V rámci anarchismu vykryštovalo několik základních proudů, které jsou charakterizovány jednak pozicí jednotlivce v anarchistickém hnutí (individualistický anarchismus, anarchokomunismus, anarcholiberalismus, anarchofeminismus, ekoanarchismus apod.) a jednak strategií k dosažení anarchistické společnosti (anarchosyndikalismus, sociální anarchismus, anarchoterrorismus, anarchopacifismus). (Mareš, 2006)

Hlavní symbolickou anarchistickou barvou je černá, která je chápána především jako symbol negace, resp. internacionalismu, negujícího hranice (interpretací významu je však velké množství). Je viditelná i na černých anarchistických vlajkách, které se zřejmě poprvé objevily v anarchistických proudech v rámci Pařížské komuny v roce 1871. Další impuls

k ovládnutí anarchismu černou barvou dodal francouzský časopis Černá vlajka, vycházející od roku 1883. Černá anarchistická vlajka provází anarchismus až do současnosti. Černou barvu anarchisté přejali i do barvy pěticípé hvězdy (ta je černá na rozdíl od rudé komunistické). Vězněným anarchistům pomáhá Anarchistický černý kříž. Častým symbolem anarchistů a autonomů je i černá kočka (údajně byla anarchistickým hnutím v USA koncem 19. století pokládána za zvíře charakteristické pro dělnickou třídu).

Anarchosyndikalisté, kteří hodlají nastolit anarchistickou společnost prostřednictvím odborů však používají diagonálně rozdělené černorudé vlajky (na vlajce se tak vytváří rudý a černý trojúhelník) a barevně napůl rozdělené černorudé hvězdy, kdy rudá barva značí syndikalismus (revoluční svaz přímé akce) a černá se váže na výše uvedené pojetí anarchismu. Černorudou kombinaci však v současnosti užívají i jiné anarchistické směry než pouze vyhranění anarchosyndikalisté. Symbolem anarchismu je i písmeno A vepsané v kruhu, které bylo zřejmě zavedeno v anarchistických oddílech v období španělské občanské války a na přelomu padesátých a šedesátých let jej do širšího povědomí zavedl anarchistický tisk. V některých případech začalo být psáno A přes obvod kruhu (čímž se symbol začíná podobat pentagramu) a v tomto pojetí se stalo významným symbolem anarchopunks.

Roztříštěnost anarchistických skupin však vede k tomu, že se vytváří tzv. autonomní scéna. **Autonomní scéna** je souhrnem hnutí a organizací s různými ideologiemi s nejextremnějšími názory. Tyto skupiny jsou vysoce militantní a v zahraničí jsou považovány za hlavní nositele ultralevicového teroru. Obecně je nazýváme anarchoautonomní hnutí.

Hlavním zájmem autonomní scény je boj proti tzv. **globalismu**, tj. proti současnému celosvětovému politickému systému a proti nadnárodnímu ekonomickému systému, jehož reprezentanty a symboly jsou mezinárodní obchodní organizace a nadnárodní společnosti.

Anarchismus ovlivnil i ideově volněji ukotvenou ultralevicovou subkulturu autonomů (v ČR je však obtížné anarchisty a autonomy jednoznačně oddělit. proto bezpečnostní složky často používají pojem anarchoautonomové), vlivný je v punkové mládežnické subkultuře, která se vytvořila koncem 70. let (anarchismus v ní vyznávají tzv. anarchopunks). Projevují i v anti(alter)globalizačním hnutí. kde část anarchistů a autonomů působí i v násilnickém uskupení Černý blok (Black Bloc). Anarchisté se angažují rovněž v kampani na pomoc ilegalizovaným imigrantům s názvem No Borders!

Anarchisté jsou aktivní i v antifašistických kampaních ANITIFA a Good Night White Pride (která vznikla v levicovém hardcorovém prostředí; jedná se o široké spektrum aktivit jako jsou propagační koncerty, demonstrace, letákové, nálepkové a plakátové akce, pouliční násilí apod.). Novou kampaní je Žádné prachy náckům, inspirovaná německou "Kein Bock auf Nazis", v ČR realizovaná i pod heslem "We will rock you" Dochází při ní k útokům na obchody a firmy, které jsou chápány jako nacistické, tj. různé obchody s oblečením, tetovací studia, army-shopy apod., které buď vlastní příslušníci neonacistické scény nebo nabízejí věci určené pro krajní pravici. V rámci kampaně jsou rozbíjeny či sprejovány výlohy, zazdívány vchody, realizovány blokády vchodů apod.

S českým anarchismem je úzce spjat i squatting (ilegální obydlování cizích do té doby zpravidla nevyužívaných nemovitostí spojený se sociálními požadavky), který je však ve světě vázán na jiné ideové směry.

Představiteli této anarchistické scény v České republice jsou následující organizace (*MV ČR: „Zpráva o problematice extremismu na území ČR“. Část I., Praha, MV, 2000, s. 15 – 16, s. 19 – 21*): Československá anarchistická federace, Federace anarchistických skupin (v jejím rámci působí i Antifašistická akce, která vystupuje militantně proti ultrapravici, přičemž však původní AA vznikla ve třicátých letech v Německu v komunistickém prostředí), Anarchokomunistická alternativa a Anarchofeministická skupina.

1. ČESKOSLOVENSKÁ ANARCHISTICKÁ FEDERACE (ČSAF) – je federace autonomních a ideově různých zaměřených frakcí a uskupení, ale má stabilní program, jehož rámec tvoří sociální anarchismus. V roce 1999 patřila k hlavním aktivitám ČSAF organizace různých „street party“, demonstrací proti fašismu, při nichž často otevřeně docházelo k násilným vystoupením a konfrontaci se státními orgány. ČSAF není registrováno MV.

2. FEDERACE SOCIÁLNÍCH ANARCHISTŮ (FSA) – tato neregistrovaná organizace vznikla na podzim r. 1997. Při veřejných vystoupeních se projevuje radikálně. Snaží se přenášet své působení do sociálně problémových regionů, zde se snaží působit mezi nezaměstnanými a dělníky, neboť jejich cílem je založit samostatné anarchistické dělnické odbory. FSA úzce spolupracuje s další anarchistickou organizací Antifašistickou akcí.

3. ANTIFAŠISTICKÁ AKCE (AFA) – neregistrovaná organizace AFA vznikla v roce 1996. Vznik byl inspirován existencí zahraničních organizací AFA, zejména v Německu. Programem organizací AFA je tzv. antifašismus. Boj s fašisty chápe doslova jako

vyvolávání násilných střetů s příznivci hnutí skinheads, přičemž AFA klade rovnítko mezi fašismus a existující politicko–ekonomický systém.

4. STRANA ČESKOSLOVENSKÝCH KOMUNISTŮ (SČK) – byla založena v roce 1995 na tzv. Sjezdu obnovy a byla zaregistrována MV. Jde o politický subjekt, ideologicky vycházející z ideologie marxismu–leninismu, který ve svých interních materiálech deklaruje jako svůj cíl nastolení diktatury proletariátu v ČR.

5. KOMUNISTICKÁ MLÁDEŽ ČESKOSLOVENSKA (KMČ) – pro členy této MV neregistrovanou organizaci je charakteristická netrpělivost při vyčkávání na tzv. „revoluční situace“ a sklon k radikálním akcím. Při svých aktivitách mají členové KMČ tendenci k militantním projevům a projevům demonstrativního násilí (zrušena v září 2006 MV ČR).

6. VŠESLOVANSTVÍ – mezi levicovými extremisty převážně nebolševické organizace je rozšířena podpora programu tzv. „všeslovanské vzájemnosti“. Podle jejich názoru jsou po rozpadu socialistické soustavy ve střední Evropě státy s převahou slovanského prvku ohroženy agresivní „germanizací“, maskovanou integračním procesem do NATO a EU a slovanské národy mají jedinou možnost, jak uchovat slovanskou integritu a svébytnost a přispět k velmocenskému postavení Ruska a začlenit se do jeho mocenské sféry.

Mezi levicově orientované extremistické skupiny lze okrajově řadit tzv. „skejtáky“, „sprejery“, „technaře“ i problém tzv. diváckého násilí zvaný též „hooligans“ či „rowdies“. (Mareš a spol.2004,s. 9-10).

5. NÁBOŽENSKÝ EXTREMISMUS

Kromě nebezpečí pravicového a levicového extremismu představuje pro demokratickou společnost nebezpečí též náboženský extremismus, zahrnující různé náboženské sekty nebo organizace, jejichž běžné projevy na veřejnosti jsou naprosto nenápadné. *„Slovem sekta se označují především světonázorové skupiny pochybné pověsti.“* (Böchnerová, B., 1999, s. 18).

„Sekta je definována jako sdružení věřících, oddělujících se a překračujících hranice oficiální církve.“ (Mühlpachr, P., 2002, s. 44)

„Sekta je jako seskupení osob stejného náboženského smýšlení obvykle odštěpeného od zavedené církve, někdy nové, často vytvářející pevně organizovanou strukturu až s absolutistickými nároky na podřízenost svých členů a hlásající nekriticky až dogmaticky určité společensky nepřijatelné názory a zásady.“ (Chmelík, J., 2001)

Sekta je také definována jako organizovaná skupina lidí s dogmaticky nekonvenčními názory na úlohu a postavení člověka ve společnosti, založené na kultu osobnosti s výraznou psychickou, tzv. skrytou manipulací osobností zaměřené na rozložení osobní identity až vytvoření duševního otroctví, zbavující nutnosti přemýšlet, úzkosti ze svobody, odpovědnosti a reality. Většina sekt se skoro vůbec nezviditelňuje, má své komunity většinou v ústraní, či na odlehlých místech, kdy o její činnosti se veřejnost zpravidla dovídá až v době, kdy zde dojde k nějakému protiprávnímu jednání.

Náboženským sektám v České republice je v poslední době věnována zvýšená pozornost. Je tomu tak jednak proto, že sekty na vědomí lidí působí dosti tajemně a cizorodě a také proto, že v této souvislosti se hovoří o hrozbě pro určité skupiny mládeže, která je ochotna naslouchat manipulačním praktikám agilních náboženských hnutí. Náboženské sekty nebo jinak označovaná za náboženská hnutí, nové náboženské směry, pseudonáboženské směry a další, působící vedle tradičních náboženských společností (za ty se považují především církve a židovské náboženské obce) skutečně mohou znamenat pro některé snáze zmanipulovatelné občany určité nebezpečí. Veřejnost proto právem požaduje dát jasnou hranici mezi náboženskými společnostmi a mezi těmi náboženskými seskupeními, která jsou označována za sektu. Veřejnost také požaduje, aby bylo jasně definováno nebezpečí, které hrozí zejména mladým lidem.

5.1 Charakteristika sekt

Veřejnost se o sektách sporadicky dozvídá ze sdělovacích prostředků a v několika málo případech, kdy činností sekt bylo poškozeno psychické zdraví několika jednotlivců nebo v případech, kdy činností sekt byly ohroženy osobní svobody občanů, kteří se však svých svobod v sektě vzdali „dobrovolně“. Pro většinu sekt jsou charakteristické extrémní názory na život, společnost, vztah mezi lidmi, na chápání dobra a zla apod. Hlavní důvod, proč je těmto náboženským sektám věnována pozornost je potenciální nebezpečí plynoucí z psychické manipulace s nezralým jednotlivcem, které může být velmi nebezpečné, zejména pro mladého člověka. Sekty se vyznačují rozmanitým sociálně problémovým jednáním, v některých ojedinělých případech mají snahu i zasahovat do fungování společnosti a dokonce některé sekty mají sklon k násilným jednáním v podobě hromadných sebevražd nebo i teroristických akcí. Sekty jsou chápány značně odlišně např. jako organizace či skupiny různého charakteru a zaměření působící v rozmanitých sférách života. V obecné rovině však jde o organizace, které porušují práva občanů na svobodné rozhodování i nakládání s hmotnými statky a v některých případech i se životem. Vedle termínu sekta bývají používány i termíny kult, netradiční náboženství, alternativní religiozita, nekonvenční náboženské hnutí, nové náboženské směry nebo hnutí, na akademické půdě se nejvíce ujal pojem nové náboženské směry. Sektou lze označit za zhoubný kult, které se liší od běžné společenské či náboženské skupiny tím, že nutí své členy setrávat ve skupině přemlouváním, nátlakem nebo jinými nepřipustnými způsoby ovlivňování. Pojem sekta lze vymezit z různých hledisek – sociologických, teologických a dalších. Žádná definice však není dokonalá a vyčerpávající. Mimo jiné lze sektu definovat jako organizovanou skupinu religiózně zaměřených lidí s dogmaticky nekonvenčními názory na úlohu a postavení člověka ve společnosti, založené na kultu osobnosti, s výraznou psychickou manipulací osobnosti, zaměřené na rozložení osobní identity jednotlivce, vedoucí až k vytvoření duševního otroctví a absolutní závislosti na vůdci sekty. Z kriminologického hlediska je sekta vymezena jako náboženské seskupení, které dlouhodobě působí na sebehodnocení jednotlivců takovým způsobem, že tito lidé docházejí k psychické újmě, která bývá charakterizována především ztrátou individuality, sníženým sebevědomím, sníženou schopností žít samostatně bez skupiny a bez jejího vůdce. Mají strach z vnějšího světa mimo skupinu. U mladých lidí dochází k hlubším změnám osobnosti, často i v důsledku ovlivňování jednotlivce skupinou specifickými metodami nátlaku, sugesce, rituály, izolací, půstu a dalšími. Kultem je obvykle rozuměno slepé uctívání autority, nadměrné zveličování zásluh jednotlivce, jehož teoretickým základem je nekritický často až

dogmatický názor na dějiny a zejména na vedoucí a rozhodující úlohu některých osobností v dějinném vývoji. (Chmelík, J., 1997).

Kolik působí v současné době v České republice sekt není přesně známo. Podle registrace u Ministerstva kultury České republiky se jedná o 21 církevních uskupení, ale pouze dvě církve jsou označovány za sekty nebo náboženské směry.

1. SVĚDKOVÉ JEHOVOVI – tato církev byla založena v USA. Dnes tvoří po celém světě dobře organizovanou církev se sídlem v New Yorku. Pořádají velká shromáždění s veřejným křtem svých členů. Členové se musí podrobit přísné vojenské kázni. Inspirují se biblí, hlásají, že Armagedon přežijí jen nejoddanější a nejaktivnější Svědkové. Často propagují konec světa. V ČR jsou známy většině lidí tím, že neslaví Vánoce a narozeniny. Odmítají vojenskou i civilní službu, odmítají transfúzi krve. Musí plnit normu na propagaci své organizace (např. roznášením časopisu Strážná věž). (Chmelík, 1997, s. 91 – 94)

2. CÍRKEV SJEDNOCENÍ (Moonisté) – tato církev byla založena v roce 1954 jako Sdružení Ducha Svatého pro sjednocení světového křesťanstva. Jejím zakladatelem je Korejec S. M. Moon. Má dnes následovníky ve více než 130 zemích světa. Jejím cílem je mimo jiné vytvoření nové pokrevně čisté společnosti, tvořené manželskými páry, které jsou spojovány napříč rasami a kontinenty. (Chmelík, 1997, s. 91 – 94)

3. CÍRKEV JEŽÍŠE KRISTA SVATÝCH POSLEDNÍCH DNŮ (Mormoni) – základ tohoto náboženství byl položen v minulém století. Členové této církve mezi sebou uzavírají tzv. „věčné manželství“, aby se mohli podílet na Božím království. Mormoni např. učí, že Bůh se vyvinul z člověka, a že člověk se může stát Bohem. Mormonská církev je údajně velmi bohatá, což je dáno tím, že pravověrní odevzdávají tzv. „desátky“. Působí i v České republice a jsou pokládáni za nejrychleji rostoucí a rozvíjející se církev.

4. SATANSKÁ CÍRKEV (Satanisté) – tuto sektu provozují jednotlivci, kteří uznávají za svého svrchovaného pána Satana, který je protivníkem Božím. Kult čerpá sílu v odmítání a ničení křesťanství. Působení satanistů je zaznamenáno i v České republice. Jde o nebezpečnou sektu, která může páchat závažnou trestnou činnost včetně tzv. „rituálních vražd“ při satanském obětování. (Chmelík, 1997, s. 91 – 94)

5. SCIENTLOGICKÁ CÍRKEV (Dianetika, Scientologové) – učení je založeno na tvrzení, že duše člověka se stěhuje do jiných těl a nese si sebou zážitky z minulých životů. Ty jej do určité míry omezují a deprimují. Lékaři lidem od těchto obtíží nemohou pomoci, to dokáže pouze tzv. auditor v dianetickém centru. Sekta pořádá různé akce, sama však zůstává

v anonymitě. Snaží se pronikat i do škol a podniků prostřednictvím nabídek různého „poradenství“. U nás se scientologové objevili po roce 1989 a v roce 1992 založili první dianetické centrum. (Chmelík, 1997, s. 91 – 94).

5.2 Symbolika islamistických skupin

Česká republika je v současnosti ohrožována i islámským extremismem a terorismem, resp. obecným násilným prosazováním islámu, tzv. džihádismem (inspiruje se "džihádem mečem", který je však pouze jednou z forem "džihádu", tj. úsilí o šíření víry, překlad "svatá válka" je chybný!). Je třeba zdůraznit, že - mj. podle dokumentu EU "Sdělení Komise Evropskému parlamentu a Radě týkající se nábory teroristů: faktory přispívající k násilné radikalizaci" z 21. září 2005 - dochází u teroristů a extremistů ke zneužití islámu a rozhodně nelze celé islámské náboženství dávat do přímé souvislosti s terorismem.

Bojovou barvou džihádu je černá barva, což se projevuje i symbolikou válečné černé vlajky (al-raja), zpravidla doplněné o různé nápisy. Černá vlajka byla válečnou vlajkou proroka Mohameda. Symbolem boje je i jezdec na koni, často pak i symbol meče. Symbolika džihádistů deklaruje často i vazbu na historické či současné islámské válečníky nebo ozbrojence.

Islámští extremisté a teroristé využívají v různých kombinacích symboliku, která je vlastní celému islámu (nikoliv pouze politickému využití islámu či jeho extremistickým a teroristickým formám). Jedná se např. o symbol půlměsíce a pěticípé hvězdy či o zelenou barvu, dále o různou symboliku koránu jako knihy, slogan "Allah akbar" (arabsky "Bůh je veliký"), slogan "Není Boha kromě Boha a Mohamed je jeho prorok" apod. S ohledem na náboženský zákaz se neuzívá zobrazení islámského proroka Mohameda. Regionální islamističtí extremisté a teroristé se inspirují i obecnými symboly svých regionů, např. palestinské organizace (islamistické a levicově-nacionalistické) často zobrazují mešitu al-Aksá na Chrámové hoře (která je chápána i jako symbol druhé intifády, tj. palestinského ozbrojeného povstání proti Izraeli).

Organizace, která položila základy moderního sunnitského islamismu a která dříve používala i násilí (v posledních desetiletích se snaží profilovat jako nenásilná), a jejíž stoupenci se vyskytli na českém území, je Muslimské bratrstvo. Vzniklo v roce 1928 v Egyptě a rozšířilo se téměř do celého muslimského světa. Jeho symbol tvoří zelený kruh, v němž je zobrazen korán a dva zkřížené meče jako symbol jednoty náboženství a politiky v islámu. Vše je doplněno citátem z Koránu, súra 8: 60: "Vyzbrojte se proti nim tak, že budete schopni

postavit své válečné síly a válečné oře, abyste zastrašili nepřátele Boží i nepřátele své". (Mareš, 2006)

Další politickou organizací, která již existuje delší dobu (vznikla v roce 1953) a označuje se jako panislámská politická strana, přičemž je však alespoň v některých oblastech důvodně podezřelá z podpory či dokonce přímé realizace terorismu, je Strana islámského osvobození (Hizbal Tahrir al-Islami). Existují nepřímé důkazy, že by mohla působit i na českém území a její nepřátelství vůči ČR může být vyvoláno i snahami části české diplomacie a bezpečnostních sil zařadit ji na seznam teroristických skupin vedený EU. Znakem Hizb al Tahrir al-Islami je zobrazení světa s islámskou vlajkou s nápisem, který je obecným islámským přihlášením se k víře: "Není Boha kromě Boha a Mohamed je jeho prorok". Tím jsou deklarovány její nároky na celosvětové panství.

Hlavní celosvětová islamistická síť al-Kajdá ("Základna") a s ní související síť mudžáhidinů používá větší množství symbolů a znaků. Častý je symbol mečem ozbrojeného jezdce na koni a heslo "Jen v džihádu je síla". Hojně jsou v symbolice sítě al-Kajdá a na ní napojených skupin tradiční islámská hesla a přihlášení se k džihádu dávána grafickým zobrazením do souvislosti se zbraněmi, především se samopaly AK-47 (např. u internetového zpravodaje blízkého al-Kajdě s názvem "Hlas džihádu" - "Saut-al-Džihád"). Symbolická jsou i různá zobrazení vůdce alKajdy Usámy bin Ládina a dalších osob (zvláště padlých mučedníků) této organizace.

Symbolů al-Kajdy je mnohem více. Regionální sekce mají vlastní symboly, jako např. organizace al-Kajdy pro džihád v Mezopotámii, přičemž myšleny jsou irácké řeky Eufrat a Tigrid, proto je často uváděn i název al-Kajdá v Iráku či Výbor al-Kajdy na Arabském poloostrově.

Na území ČR má stoupence islámská regionální palestinská teroristická organizace a v současnosti i vládnoucí politická strana v rámci palestinské autonomie s názvem Hnutí islámského odporu (HAMAS) a její ozbrojené křídlo Brigády Izz addin al-Quassama. Vznikla v roce 1987 jako odbočka Muslimského bratrstva. Diplomacie ČR se výrazně angažovala v zařazení Hamasu na tzv. seznam teroristických organizací EU.

Symbolem Hamásu je zobrazení mešity alAksá na Chrámové hoře, zkřížené meče, palestinská vlajka a mapa Palestiny v podobě, v jaké si Hamás palestinský stát představuje (tj. na celém území Izraele, o jehož zničení Hamas usiluje, a s Jeruzalémem jako hlavním městem). Doplnjuje je heslo "Není Boha kromě Boha a Mohamed je jeho prorok". Hamas však

užívá i některé další grafické symboly (např. kombinaci palestinské vlajky a symbolu Muslimského bratrstva). Symbolický význam má často i zobrazení zakladatele Hamásu šejcha Ahmeda Jásina (1936-2004), který byl 22. 3. 2004 zabit izraelskými bezpečnostními složkami.

Na českém území působí i stoupenci extremistické organizace s názvem Strana Boha (Hizballah). Hizballáh používá ozbrojené násilí (i teroristického typu), je však významně zastoupen v libanonském parlamentu. Hizballáhu je blízká i televizní stanice al-Manar. Část české diplomacie a poslanců v Evropské parlamentu usiluje o zařazení Hizballáhu na tzv. seznam teroristických organizací EU, což může zvýšit jeho nepřátelství k ČR.

Název Hizballáhu je odvozen z části textu Koránu, sútry 5: 56: "Ti, kdo patří ke straně Boží, ti zvítězí". Symbolem Hizballáhu je arabské písmeno A (symbolizující Alláha) stylizované do vztyčené pěsti se samopalem. Zobrazení je vyvedeno v tradiční islámské barvě (zelené) a umístěno na žlutý podklad (v rámci propagandy je však umísťováno i na jiné podklady). Doplněno je arabským nápisem "Islámská revoluce v Libanonu". Postavou se symbolickým významem pro řadu muslimů a antisionistů se stal po bojích Hizballáhu s Izraelem vůdce Hassan Nasralláh.

Na českém území působili rovněž stoupenci alžírské teroristické organizace Ozbrojené islámské skupiny (známé pod francouzskou zkratkou GIA - "Groupe Islamique Armé, arabsky al-Ožamája-al-islamija al-Musalláh). GIA vznikly v roce 1992 v Alžírsku a jsou zodpovědné za řadu teroristických akcí ve světě i za masakry civilního obyvatelstva na území Alžírsku. Jejich symbolem je alžírská vlajka umístěná na pozadí islámského půlměsíce a doplněná o zobrazení zaměřovače, což má symbolizovat ozbrojený alžírský islámský boj.

Není vyloučeno, že by část osob alžírského původu pobývajících na území ČR mohla být stoupenci teroristické organizace, která se odštěpila v roce 1997 z GIA, a sice Salafistické skupiny pro misi a boj (známé pod francouzskou zkratkou GSPC). Jejich znakem je ovál obepínající korán, který je umístěn na šedé zdi před modrou oblohou a vycházejícím sluncem, což symbolizuje místo islámu ve středu veškerého života. V symbolu je řada arabských nápisů vyjadřující víru v Alláha a přihlašující se k boji za něj. Zelená islámská vlajka se dotýká samopalu a součástí symbolu je i meč, což symbolizuje vazbu na ozbrojený džihád.

Pro soudobý islámský terorismus a extremismus (zvláště šíitský), ale i pro některé levicové a pravicové extremisty v ČR (s ohledem na společně sdílený antiamerikanismus a antisionismus či antisemitismus) má symbolický význam i iránská revoluce a její vůdce

ajatolláh Ruholláh Chomejní (*1902? - 3. 6. 1989) a účastník této revoluce a soudobý prezident iránského teokratického režimu Mahmud Ahmadínežád (*28. 10. 1956).

Islámských extremistických a teroristických organizací s různou symbolikou je mnohem větší množství, než bylo uvedeno. Soudobý násilný islamismus/džihádismus je třeba chápat jako jisté hnutí, jehož vznikající buňky si mohou vytvářet vlastní symboliku využívající regionální symbolické prvky (včetně zobrazení územních nároku) doplněné o výše zmíněné obecné symboly islámu, případně o symbolicky znázorněné dosavadní projevy moderního džihádismu (např. zobrazení hořících budov WTC z 11. září 2001, zničené vojenské techniky či zabitých vojáků západních zemí v Iráku, Afghánistánu či na dalších bojištích, popravených rukojmí ze strany islamistu, nebo zobrazení typických pásů s výbušninami u sebevražděných teroristů, zobrazení padlých teroristu a sebevražděných atentátníků jakožto mučedníků apod.) (Mareš, 2006, s.72-76).

6. OSTATNÍ EXTREMISTICKÉ SKUPINY

Kromě politicky orientovaných skupin různého ideového zabarvení patří k autonomnímu hnutí i aktivity **stoupců alternativního života** v tzv. squattech. **Squatt** znamená *nelegálně*, tj. bez svolení majitele, *obsazený* objekt komunitou nejčastěji mladých lidí. Jde o způsob společenského protestu. Osazenstvo squattu tvoří nejen mladí nezaměstnaní, bezdomovci, imigranti, ale i intelektuálové, pro které je tento způsob života šancí odpoutat se od vlivu rodičů a v praxi realizovat své představy o způsobu života. V České republice jsou komunity squattu především v Praze.

6.1 Militantní ekologové a ochránci zvířat

Ve světě i v ČR se objevují i projevy militantního environmentalismu (někdy se též hovoří o ekoterorismu), jehož stoupci používají násilí (většinou proti věcem, ne živým bytostem) a porušují zákony demokratických zemí ve prospěch subjektivně pojaté ochrany přírody, případně ve jménu práv zvířat. Často nalézají ideové zázemí v nedemokratickém ekologismu (zpravidla inspirovaném nedemokraticky pojatou hlubinnou ekologií či ekoanarchismem). Tato uskupení jsou propagována i v různých subkulturách (hard core, punk apod.). Nelze paušálně pojímat zelené či environmentální hnutí jako antidemokratické! Jeho velká část působí v souladu s demokratickými hodnotami a ve prospěch rozvoje demokracie. I když řada nevládních "zelených" organizací používá razantní metody prosazování zájmů (nenásilné přímé akce), neznamená to, že je lze automaticky řadit mezi extremisty (a to i pokud např. spáchají jejich příslušníci při různých veřejných akcích přestupky). (Mareš, 2006) Greenpeace se mezinárodně angažují ve společných aktivitách autonomního hnutí. Některé jejich projevy mají charakter až teroristických akcí, např. V ČR se minulosti jednalo o rušení průběhu závodu Velká Pardubická, poutání se ke komínů ve Spolaně Neratovice, či bránění průjezdů vlaků s palivovými články k atomovým elektrárnám, čímž zpravidla dochází k porušování zákona.

Organizací s částečně hlubinně ekologickým a částečně ekoanarchistickým zaměřením, která je ve světovém měřítku často řazena do kategorie ekoterorismu, je **Earth First!** Její česká pobočka se nazývá **Země především!**. EF! vzniklo v USA a zpočátku bylo spjato se sabotážními akcemi, od počátku 90. let však došlo k jeho relativnímu umírnění. Někteří jeho příslušníci se zúčastnili i aktivit anarchistů. V ČR výraznější environmentalistické militantní akce nerealizuje. Jedním z hlavních symbolů EF! je

znázornění zkříženého kamenného kladiva a francouzského klíče, což má kořeny v novele "**Monkey Wrench Gang**" (Monkey Wrench anglický pojem pro "francouzský klíč") z roku 1975, jejímž autorem je Edward Abbey a která představuje inspiraci pro řadu militantních environmentalistů (o jejich činnosti se hovoří jako o monkeywrenchingu). Dalším užívaným symbolem EF! je symbol zelené zaťaté pěsti a heslo "**Žádné** kom promisy při obraně Matky Země" ("No compromise in the defense of Mother Earth!").

V ČR působí i skupina (částečně i formou kampaně) s názvem Fronta osvobození zvířat (Animal Liberation Front - ALF), která realizuje různé sabotážní a osvobozovací aktivity ve prospěch zvířecích práv. Vznikla ve Velké Británii v 70. letech a je rozšířená v řadě evropských a severoamerických zemí. Jejím častým symbolem je zakomponování písmen ALF do kruhu (symbol pak připomíná anarchistické A, protože řada příslušníků a stoupců ALF jsou ekoanarchisté), případně vložení tohoto symbolu do zobrazení symbolizující utrpení zvířat a boj za jejich práva. Častým symbolem ALF je postava v masce osvobozující zvíře (psa či králíka), variant symboliky je však mnohem více.

V ČR je propagováno i militantní sabotážní uskupení Fronta osvobození země (Earth Liberation Front - ELF) s hlavní oblastí působnosti v USA. Jeho příslušníci jsou někdy po vzoru mytologických severských skřítků nazýváni "elfové" ("Elfs"). ELF však jako organizovaná skupina v ČR doposud nepůsobí. Zobrazení je v tabulce na závěr.

Blokády silnic a další přímé akce může realizovat organizace Ulice lidem!, což je česká pobočka mezinárodní organizace Reclaim the streets!, která vznikla v roce 1991 ve Velké Británii. Jeho symbolem je zelená vlajka (symbolizující ochranu životního prostředí) rozdělená zespodu diagonálně zhruba do tří čtvrtin rudým pruhem s černým stíněním ve tvaru blesku. (Mareš, 2006).

6.2 Hooligans

Zvaný též „rowdies“, či fotbalové chuligánství, někdy označováno výrazem „britská nemoc“ je specifickou skupinou extremismu, která nepatří k hnutí skinheads, ikdyž podstatná část jejich členů se z řad tohoto hnutí rekrutuje. Jeho kořeny leží na britských ostrovech, odkud se rozšířilo do dalších evropských zemí. V České republice je povětšinou jedná o fanoušky fotbalových a hokejových klubů (Sparta Praha, Baník Ostrava), jejichž společnou vlastností je požívání alkoholu před zápasy, páchání výtržností na stadionech a napadání fanoušků jiných klubů. Hooligans v ČR nejsou nijak zvlášť organizováni. V jejich jednání je, zvláště po požití alkoholu, patrná davová psychóza a často dochází ke společným

výtržnickým akcím s neobvyklou brutalitou, již by nebyl jedinec schopen. Větší koncentrace osob na jednom místě při sportovní akci nebo hudební produkci dává některým především **mladším jedincům** příležitost páchat protiprávní činnost. Diváckým násilím se rozumí hromadné fyzické agresivní aktivity v souvislosti se sportovní či kulturní akcí, které působí fyzickou újmu jiným osobám, škodu na majetku, popřípadě narušují veřejný pořádek. V roce 1995 přistoupila Česká republika k Evropské úmluvě vztahující se k diváckému násilí a nevhodnému chování při sportovních utkáních, zejména fotbalových zápasech, a to na základě usnesení vlády České republiky ze dne 11. ledna 1995. Samotná úmluva byla přijata ve francouzském Štrasburku stálým výborem účastnických stran Evropské konference. Tato úmluva doporučuje signatářským zemím přijetí takových opatření, aby došlo k minimalizaci možnosti propuknutí násilí při sportovních akcích. V České republice dochází zejména po roce 1990 k násilnostem při sportovních akcích a to zejména při fotbale. Na základě přijatých legislativních a technických opatření a změn tak došlo k výraznému posílení bezpečnostních prvků na samotných stadionech, např. došlo k odstranění plotů kolem hrací plochy s tím, že pokud někdo vstoupí na hřiště během utkání, bude přísně potrestán, čímž opatření došlo k výraznému omezení možnosti páchání trestné činnosti na stadionech. Důsledná bezpečnostní opatření v České republice, jak ze strany Policie ČR, městských policií či pořadatelských sborů na jednotlivých stadionech vyústila k tomu, že tito rádoby „fotbaloví fanoušci“ si v současné době za pomoci internetu a mobilních telefonů domlouvají vzájemné střety – bitky mimo stadion a mimo osídlená místa, kde se pak střetávají dvě skupiny o síle několika desítek mužů proti sobě, čímž je ztěžována činnost policistů při ochraně zákona. Jde o tzv. české Hooligans, kdy k nejznámějším bezesporu patří hooligans FC Brno, FC Baník a AC Sparta, SK Slavia a FC Liberec. Za hooligans bývají často mylně označováni i fotbaloví fanoušci nosící klubové šály, čepice či jiné doplňky v barvách svého klubu a chodící na fotbal kvůli fotbalu. V České republice bychom se mohli inspirovat s řešením tohoto problému ve Velké Británii, tamní vláda v 70. a 80. letech minulého století přistoupila k radikálním nejen legislativním krokům. Od té doby zde fotbalové kluby svým fanouškům vydávají členské průkazy, kterými se musí při vstupu na fotbalový stadion legitimovat. Samotné stadiony jsou doslova prošpikovány kamerami, jež dokážou i v davu zachytit tváře osob porušujících na naše poměry velmi přísná pravidla. Policisté je pak nepotrestají jen vysokou pokutou, ale též jsou zavedeni do registru nežádoucích fanoušků a rovněž jim je odebrána jejich klubová karta. Fandovství je masovou záležitostí, kdežto počet chuligánů hlásících se k určitému klubu nikdy není větší než několik desítek. Jejich povzbuzování se omezuje na vulgarismy všeho druhu, samotnému pozorování utkání věnují jen pár minut zápasu, většinou se snaží buď ještě

více opít a nebo vyprovokovat další rvačku. A to je nejspíš hlavní a jediný charakteristický rys fotbalových hooligans – prakticky necílená agrese a až sadistické vyžívání se v násilí. Naši „hools” však svůj akční rádius neomezují pouze na fotbalové stadiony a jejich blízké okolí, ale i pro internetovou prezentaci svých názorů a idejí. Jejich stránky však doplácují na to, že násilí a alkohol se nedají dost interaktivně sdílet ani po internetu, a tak tyto stránky zejí duševní prázdnotou, zahrnují vše, co může český chuligán od internetu požadovat – nechutná videa se záběry výjezdů, rvaček a řádění, popř. porno. (Mareš,M,2004)

Z informací o problematice extremismu na území České republiky v roce 2005 vyplývá, že divácké násilí spolu s neonacisty, ke kterým mají ostatně velice blízko, jsou symptomy negativního vývoje naší společnosti a problémů agresivních sociálních skupin, u nichž bychom mohli mít v budoucnosti vážné problémy s jejich zvládnutím.

6.3 Protipotratový extremismus

Protipotratový terorismus se v historii vyskytoval pouze v některých vyspělých zemích, jmenovitě ve Spojených státech amerických, Kanadě a Austrálii. První protest se uskutečnil v červnu 1974 v Northern Virginia Woman's Medical Center ve Fairfaxu ve Virginii v USA. V roce 1975 bylo poprvé zatčeno šest žen protestujících u ženské kliniky v Rockville, Marylandu. První čin proti potratům, který bychom mohli považovat za terorismus, bylo žhářství provedené na potratové klinice Planned Parenthood v St. Paul, Minnesotě v roce 1977. Během následujících šesti let se ve Spojených státech uskutečnilo 8 bombových útoků, 13 trestných činů žhářství a 5 pokusů o žhářství či bombový útok. 12. srpna 1982 byl v Illinois třemi pachateli unesen a po 8 dní zadržován doktor se svou ženou. Vůdcem skupiny byl Don Benny Anderson a poprvé byla touto skupinou použita přezdívka Army of God. V roce 1984 páchané násilí kulminovalo, na různé cíle bylo nastraženo 18 bomb, provedeno 6 činů žhářství, 6 pokusů o žhářství či bombový útok, 23 vyhrožování smrtí a 70 vloupání se či vandalizmu na potratových klinikách. Otázkou je, zda lze tyto činy považovat za akty terorismu, neboť vyšetřující policejní orgány o terorismu nemluví. V případě únosu o teroristický čin určitě jde, neboť pachatelé z tohoto činu neměli přímý zisk, přihlásili se k (i když doposud neexistující) skupině a jejich čin měl vyvolat v cílové skupině strach.

V devadesátých letech dochází poprvé k použití střelných zbraní. Stalo se tak 28. prosince 1991, kdy byli postřeleni dva zaměstnanci Central Health Centra ve Springfieldu, Missouri. O dva týdny později je v Houstonu postřelen Dr. Douglas Karpen u potratové

kliniky Women's Pavillon. Zbytek 90. let je ve znamení prudkého nárůstu útoků na životy doktorů a jiných zaměstnanců potratových klinik, v tomto desetiletí bylo takto spácháno 8 vražd a 19 pokusů o vraždu. Přehled všech vražd či pokusů o vraždu od 90. let až po současnost je uveden v tabulce č. 1 v příloze. K těm, jež vyvolaly silnou pozornost médií a široké veřejnosti, patří vražda spáchaná Paulem Hillem a bombové útoky Erica Roberta Rudolpha. Prvně jmenovaný nejprve v roce 1993 vydal "Defensive action statement", v němž ospravedlňuje útoky na život doktorů, a rok později zavraždil doktora Pensacola kliniky a jeho eskortu. Eric Robert Rudolph uskutečnil v 90. letech čtyři bombové útoky. První v roce 1996 na olympijských hrách v Olympic Central parku v Atlantě, při něm zahynul 1 člověk a 100 lidí bylo zraněno. Druhý útok z 16. ledna 1997 byl namířen proti Women's Clinic v Sandy Springs, přičemž zákeřnost útoku umocňuje použití druhé, se zpožděním načasované bomby. Výsledkem útoku bylo 7 raněných. 21. února nastražil opět 2 bomby, tentokrát v lesbickém klubu Otherside Lounge v Atlantě, přičemž první bomba zranila 7 lidí a druhá byla naštěstí pyrotechniky včas zajištěna. Poslední útok spáchal 29. ledna 1998 na New Women All Women klinice v Birminghamu, Alabamě. Při tomto útoku zahynul jeden člověk (policista mimo službu) a další (zdravotní sestra) byl zraněn. Pozoruhodné je, že Eric R. Rudolph policii dlouho unikal, až se nakonec dostal na seznam deseti nejhledanějších zločinců FBI. Nejspíše díky podpoře místního obyvatelstva a své rodiny se ještě dlouho poté skrýval v Apalačských horách v Severní Karolíně, kde nakonec FBI zřídila pátrací skupinu - Southeast Bomb Task Force. Ta podezřelého marně hledala další rok, poté svou činnost ukončila. Dopaden byl náhodným policistou v květnu roku 2003. (The Olympics Bombed), (Juergensmeyer, 2000)

Od roku 2000 ve Spojených státech nedošlo k útoku protipotratových teroristů na životy zaměstnanců klinik. V 90. letech se protipotratové násilí poprvé objevuje také mimo území USA a to u nejbližšího souseda - v Kanadě. V roce 1988 se podle rozhodnutí Nejvyššího soudu Kanady zrušil zákaz provádění potratů na jejím území. To vedlo k zakládání klinik a v 90. letech k růstu odporu proti tomuto novému fenoménu. K prvnímu útoku došlo v roce 1992, kdy nastražená bomba zničila Toronto Abortion Clinic, patřící Dr. Henrymu Morgentalerovi. Pachatel činu nebyl odhalen. Mezi léty 1994 a 1997 došlo v Kanadě třikrát k ostřelování doktorů, přičemž v každém z případů byly oběti zraněny. Vyšetřování ale začalo být efektivní až po podobně provedených útocích v letech 1997 a 1998 v New Yorku, přičemž poslední představuje vraždu Dr. Barnetta Slepiana v jeho vlastním bytě. Teprve tehdy přišla kanadská a americká tajná služba na podezřelého - Jamese Koppa -

který byl později v roce 2001 zatčen v Paříži a následně v USA odsouzen k doživotnímu trestu. V roce 2000 také došlo k prvnímu opakovanému útoku na jednoho člověka - lékaře Dr. Garsona Romalise, který byl dvakrát pobodán.

V červenci 2001 se poprvé protipotratové násilí objevilo mimo severoamerický kontinent - v Melbourne, Austrálii. Šlo o útok Petera Knighta, který nejprve zastřelil jednoho člena ochranky Melbourne Australia kliniky a poté začal ohrožovat další personál, dokud nebyl zneškodněn dvěma muži přítomnými v čekárně. Byl ze svého činu usvědčen a odsouzen k doživotnímu vězení.

Extremisté představují pouze malou část hnutí proti potratům. Organizovanost všech protipotratových hnutí je velmi složitá, obdobně tomu také je s organizovaností extremistů, jež mimo jiné přerůstá do neextremistické části protipotratového hnutí. Jedinou organizací, kterou můžeme bez výhrad považovat za nositele protipotratového teroristického násilí, je Army of God tj. Boží Armáda. Toto hnutí ve svých prohlášeních otevřeně vyhlásilo ozbrojenou válku "child killing industry", tedy "průmyslu na vraždy dětí". Přestože o cílech skupiny není pochyb, můžeme pochybovat o charakteru tohoto hnutí. Je totiž sporné, zda se jedná o skutečnou organizaci, nebo zda jde pouze o neorganizovanou skupinu různých protipotratových násilníků. Důležitým dokumentem potvrzujícím existenci Army of God je její příručka, která poskytuje detailní instrukce k různým destruktivním a sabotážním útokům na potratová zařízení.

První útok Army of God je únos provedený 12. února 1982 v Illinois skupinou vedenou Don Benny Andersonem. Tato skupina se přihlásila k tehdy vznikající Army of God. Následuje v roce 1984 několik bombových útoků, z nichž většině se spojitost s Army of God nepodařilo prokázat, jistá je však souvislost žhářských a bombových útoků Michaela Braye, Thomase Spinkse a Kenetha Shieldse. V roce 1993 se Shelley Shannon pokouší zavraždit Dr. George Tiller, policie později nachází příručku Army of God schovanou na dvoře jejího domu. V tomto materiálu se také nachází poděkování Shaggy West, což je přezdívka Shally Shanon. Dalším členem této organizace je vrah James Kopp, usvědčený z vraždy Dr. Sepiana v roce 1998 v New Yorku, podezřelý dále ze dvou útoků v letech 1994 a 1995 v Kanadě. Clayton Waagner, autor více než 550 výhružných (falešně antraxových) dopisů, mnohé z těchto dopisů podepsal jako Army of God. Také k útokům Erica R. Rudolpha v letech 1996 - 1998 jsou přisuzovány Army of God, neboť média po jejich spáchání obdržela dopisy, ve kterých se Army of God k útokům hlásí.

Jisté ale je, že Army of God v jistých záležitostech organizována, neboť má své internetové stránky a také vydává své publikace. Její vedoucím představitelem je evangelický pastor Donald Spitz, známý svými protipotratovými a homofobními názory. Internetová komunikace Army of God je zajišťována právě Pro-Life Virginia, která ani své vlastní internetové stránky nemá.

Další organizací, kterou můžeme považovat za pravděpodobného strůjce několika protipotratových útoků, je Operation Save America, původně známá jako Operation Rescue. Ta byla v roce 1988 založena Randallem Terrym. Účelem této organizace bylo nejdříve zorganizovat protesty proti potratům v rámci prezidentských voleb v roce 1988, působnost organizace se ale prodloužila a dnes mají její příznivci za sebou 50000 uvěznění v celých Spojených státech. Po vnitřních rozporech přebírá v roce 1994 vedení Flip Benham. Oba její vůdcové byli v mnohých státech vězněni pro obtěžování a násilné demonstrace. Je jí připisováno mnoho útoků, z mediálně známých můžeme jmenovat dva žhářské útoky v únoru roku 1995 v Kalifornii, z nichž jeden byl načasován na den zahájení procesu s Johnem Salvim, nakonec usvědčeným z teroristického útoku v Brookline, MA v prosinci 1994.

Missionaries to Preborn je organizace, jež vznikla jako větev Operation Rescue a postupně se oddělila v samostatnou organizaci. Její hlavní představitel je Matt Trehwella, který byl mimo jiné vyšetřován FBI ve věci násilí páchaného na klinikách. Tato organizace také jako jedna z mála schválila vraždu doktora Davida Gunna z roku 1993. Je také spojována s žhářskými útoky na potratové kliniky v Kalifornii v roce 1995. Kalifornský senátní výbor pro výzkum také uvádí její napojení na organizaci Army of God. (deGiere 2001)

S organizací Operation Save America byla také spřízněna organizace Pro-Life Action League. Ta sice ve svém programu hlásá nenásilnou snahu o zabránění potratům, avšak její předseda Joseph Scheidler je spojován s organizací útoků na kliniky. Byl za ně také 16-krát vězněn a musel uhradit škody v hodnotě přes \$250 000. Je podezřelý také z bombových útoků.

Podstatné akcí jsou také tzv. White Rose Banquet - setkání militantních aktivistů z různých protipotratových hnutí, které bylo pravidelně organizováno během ledna 1996 až 1998. Na tomto banketu bylo veřejně propagováno násilí proti potratovým klinikám. Hlavní pořadatelé tohoto setkání jsou podezřelí z působení v pravděpodobně nejnebezpečnější protipotratové organizaci Spojených států amerických - Army of God. O úrovni a náladě banketu vypovídá "ocenění", které v roce 1998 na tomto banketu Bray předal Spitzovi za jeho

zásluhy na organizaci banketu, a to "smažené předkožky Filištínů" (ve skutečnosti smažené kusy vepřové kůže). (Right Wing Watch Online, 30.1.1998)

Legislativa ČR je v oblasti potratů liberální. Podle platného zákona č. 66/1986 Sb. může žena požádat o provedení potratu bez omezení do 12. týdne těhotenství. Do 24. týdne těhotenství je možné provést potrat z genetických důvodů. Je-li ohrožen život matky nebo je prokázáno těžké poškození nenarozeného dítěte nebo nenarozené dítě je neschopno života, je povoleno potrat provést během celých devíti měsíců těhotenství.

Počet nábožensky věřících u nás v porovnání s jinými zeměmi není příliš vysoký. Z celkového počtu muži bylo v roce 2001 absolutně věřících 28,6 %, žen 35,5 %. Přitom v roce 1991 bylo věřících 40,7 % mužů a 47,0 % žen, což znamená že věřících v naší zemi radikálně ubývá. Ze statistik také vyplývá, že podíl věřících z úhrnu (tedy dané věkové skupiny) ve věku mezi 15 a 50 let se pohybuje okolo 10 %, u starších kolem 20 %. Přitom 83 % věřících mužů a 84 % věřících žen se hlásí k římskokatolické církvi.

Potenciální hrozba vzniku protipotratového extrémismu v ČR je vzhledem k existenci liberální legislativy možná, leč velmi nepravděpodobná. Jak bylo ukázáno při popisu tohoto terorismu ve světě, je poháněn ideologií křesťanského extremismu. V České republice se však křesťanský extremismus pravděpodobně vůbec nevyskytuje, neboť křesťanství je zde spojeno spíše s tradicí, v rámci ní (alespoň v naší kultuře) můžeme propagaci násilí stěží očekávat. České církve (římskokatolická, českobratrská evangelická, československá husitská, pravoslavná a slezská evangelická) mají společný - odmítavý - postoj k potratům. Extremismus vyznačující se ideologií "násilí pro dobrou věc" však v jejich rámci zatím nebyl pozorován. Také fakt, že většina věřících je starší 50 let napovídá tomu, že víra má v ČR jinou funkci než mobilizační, jak tomu je v některých případech v USA.

Samozřejmě v ČR existují organizace protestující proti provádění potratů. Mediálně nejvýznamnější je Hnutí pro život ČR, provozující internetový portál www.news.prolife.cz. Již pojem prolife připomíná pojmosloví z amerického kontinentu, takže můžeme již na první pohled mluvit o vlivu amerického pro-life hnutí na českou společnost. Jak silný bude tento vliv v budoucnosti a zda se v ČR vytvoří také extremistická frakce tohoto názorového směru nelze jednoznačně určit. Hlavní vliv pravděpodobně ponese vývoj počtu věřících v naší zemi a také šíření nových směrů víry na naše území. Podle analýzy International Planned Parenthood Federation se totiž protipotratová hnutí nyní začínají zaměřovat na východní

Evropu a země bývalého Sovětského Svazu, a to zejména z toho důvodu, že ve svých zemích se mnohá díky nevybíravým metodám dosti zkompromitovala.

Ideologie protipotratového extremismu je založena na protestantismu, zásadní vliv mají zejména rekonstrukcionistická teologie a křesťanská identita. Odmítavý postoj k potratům je dogmaticky přijímán veskrze všemi křesťany, ideologie se spíše zaměřuje na ospravedlnění násilí ve jménu Boha. Extremisté také neuznávají zavedené oddělení státu a církve a usilují o znovuzavedení ("rekonstrukci") teokracie. Většinou se jedná o premilenisty, kteří věří v to, že Ježíš se vrátí na Zemi až po tisíci letech náboženské vlády. Mnozí protipotratoví extremisté bojují také proti svobodě sexuality, zejména proti homosexuálům apod. Některé ideologie (např. křesťanská identita) jsou také spojeny s rasismem.

V České republice se protipotratový extremismus prozatím nevyskytuje, ale můžeme pozorovat expanzi "pro-life" hnutí do střední a východní Evropy a zemí bývalého Sovětského svazu. "Pro-life" a "pro-choice" myšlení se u nás teprve vytváří a záleží pouze na místních organizacích a členech jednotlivých hnutí, jakou rétoriku a agendu si zvolí, a tedy s jakou odezvou se následně ve společnosti setkají.

6.4 Hnutí Punks

K projevům extremismu rovněž řadíme skupiny mládeže odmítající masovou a konzumní kulturu soudobé společnosti, které svým alternativním a extrémním způsobem života revoltují proti pořádku ve společnosti, aniž by se ideologicky nebo programově řadili k pravicovému či levicovému extremismu. Všechny tyto skupiny jsou trnem v oku pro pravicové extremisty, neboť jejich myšlenky se opírají o úplnou svobodu. Do této skupiny se řadí hnutí **Punks** („pankáči“, v překladu – mizerný, nesmyslný). Jedná se o hnutí mládeže vzniklé koncem 60. a počátkem 70. let jako reakce na neúspěch filozofie Hippies. Příznivci hnutí Punk mají kritický až anarchistický přístup ke společnosti, vyjádřený heslem: „**NO FUTURE**“ – žádná budoucnost. (Chmelík, J., 2001).

7. Trestná činnost s extremistickým podtextem, skladba trestných činů a pachatelé

Nejvyšší zastoupení ve skladbě trestných činů s extremistickým podtextem zaujímají trestné činy dle § 260, § 261, §261a tr.zákona (podpora a propagace hnutí směřujících k potlačení práv a svobod člověka), dále trestné činy dle § 198 tr.z. (hanobení národa, etnické skupiny, rasy a přesvědčení). Také však trestné činy dle § 196 tr.zákona (násilí proti skupině obyvatelů a jednotlivci) a trestné činy dle §§ 221, 222 tr. zákona (úmyslné ublížení na zdraví). Ve spojitosti s extremismem zatím nedošlo k páchání teroristické trestné činnosti.

Zobrazováním svastiky může být spáchán trestný čin podpory a propagace hnutí směřujících k potlačení práv a svobod člověka (§ 260 trestního zákona):

§ 260

(1) Kdo podporuje nebo propaguje hnutí, které prokazatelně směřuje k potlačení práv a svobod člověka nebo hlásá národnostní, rasovou, náboženskou či třídní zášť nebo zášť vůči jiné skupině osob, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až pět let. Který hovoří.....

Kdo veřejně projevuje sympatie k hnutí uvedenému v § 260, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta.

Trestné není zobrazovat nacistickou svastiku samo o sobě, nýbrž projevovat sympatie k nacizmu. To je důležitý rozdíl například tehdy, kdy je použita levotočivá svastika. Děje se tak buď z neznalosti nebo v úmyslu kamuflovat propagaci nacizmu. Vzhledem ke konstrukci § 261 však pravotočivost nebo levotočivost znaku nejsou rozhodující. Znalecký posudek či odborné vyjádření ke shodě vyobrazení s historickými nacistickými symboly je jistě důležité, ale kladné ani záporné stanovisko znalce nezbavuje orgány činné v trestním řízení povinnosti zkoumat úmysl projevovat sympatie k nacizmu.

Nelze-li činit jednoznačné závěry ze samotného skutkového děje, za postačující nepřímý důkaz úmyslu projevovat sympatie k nacizmu v praxi postačí příslušnost pachatele ke skinheads či jiné extrémní skupině. Tato příslušnost musí být v trestním řízení dokázána, například zdokumentovanou účastí na neonacistických akcích nebo vyhodnocením ostatních symbolů na oblečení.

Složitější je činnost policie tehdy, když je použit některý ze zástupných symbolů svastiky. Některé z nich mají vazbu na nacizmus slabší než svastika. Například runa života je

totožná se značkou pro anténu v elektrotechnice a průměrný občan o jejím významu mezi pravicovými extremisty nejspíše vůbec neví, přestože je mezi nimi užívaná poměrně často.

Obrázek 7.1 Runa života

Ke zjištění přesného významu znaku může být nutné konzultovat specializované historiky. Podezřelému se pak obtížně dokazuje, že věděl, co měla ve znaku téměř neznámá jednotka za druhé světové války. Stačí však obecné povědomí pachatele, že se znamení používá jako neonacistického symbolu, aniž by musel znát jeho přesný význam. Znalost nacistického významu svastiky se nutně předpokládá u každého, kdo absolvoval alespoň základní školu.

Někdy se postupuje tak, že policie osobu při podání vysvětlení poučí do záznamu, jaký význam má jí užívané znamení v nacistickém kontextu, a stíhá ji při dalším použití. I potom může být usvědčení pachatele složité až prakticky nemožné, pokud je vazba znamení na nacismus slabá, nebo má pachatel připravenou legendu, pod jakým významem a proč znamení užívá. Proto výskyt některých zástupných symbolů policie pouze monitoruje.

Použití svastiky, a to ani jako nacistického znamení, tedy není automaticky trestným činem podle § 261. Nastříká-li někdo sprejem svastiku na volební billboard KSČM, jak se občas děje, nemusí se jednat o vyjádření sympatií k nacizmu. V takovém případě byla svastika pravděpodobně užita naopak k vyjádření negativního postoje k takovému hnutí (a ke KSČM). Podobné užití svastiky nebo jiných nacistických symbolů jinak než v úmyslu propagovat nacismus je poměrně časté.

Obrázek 7.2 Kvazinacistické vlajky použité demonstranty proti EU

Není správná běžná praxe orgánů činných v trestním řízení, kdy se klade rovnítko mezi propagací nacizmu a používáním nacistických symbolů. V mnoha případech údajného spáchání trestného činu podle § 261 TZ by přesnější právní kvalifikací bylo výtržnictví, neboť úmyslem pachatele bylo spíše urazit publikum neslušností, než vyjádřit sympatie k nacizmu.

Obrázek 7.3 Symboly v Německu zakázaných skupin: Lidově socialistické hnutí Německa a Vikinská mládež

Svastika není jediným symbolem odvozeným od kříže, které používají pravicoví extrémisté. Jako pomůcka je níže uveden přehled nejčastěji používaných křížů v extrémistickém hnutí. Jednotlivé názvy nejsou zcela historicky přesné, protože se lišily podle geografické polohy, překladu a nářečí. (kotvový/ kotvicový, berlový/ berličkový).

latinský kříž	latinský kříž	ondřejský kříž	vidkový kříž (kotvicový kříž)	antoniánský kříž (tau kříž)	Pitávič kříž (saský kříž)	Filipín kříž
Kontarský kříž (chi-ro kříž)	sluneční kříž (sluneční kolice)	Kotýčkový kříž	Koptský kříž	egypťský kříž (ankh)	Atréský kříž	Jarmád kříž (jarmádový kříž)
Papavský kříž	Orizomský kříž (ruský kříž)	Jelbový kříž	Bábový kříž	Atréský kříž	Atréský kříž (kříž naděje)	Matúzský kříž (jarmádový kříž)
Berličkový kříž	Křížový kříž	Jeruzalémský kříž	Svasťka (gamma kříž)	Svasťka (levotočivá svasťka)	Nábový kříž	Špatý kříž

¹⁾ Obvykle se tímto názvem označuje svasťka.

Obrázek 7.4 Nejčastěji používané kříže extrémistických hnutí

Mezi pachatele trestné činnosti s extremistickým podtextem patří jak příznivci hnutí skinheads, tak příslušníci majoritního obyvatelstva bez zjevné vazby na pravicově extremistické subjekty, v některých případech byli pachateli rovněž Romové. Nezměněna zůstala i jejich vzdělanostní struktura. Výrazně mezi nimi převažovali absolventi základní školy s výučním listem a absolventi základní školy bez kvalifikace. Věková skladba pachatelů převažovaly osoby ve věku 21 – 29 let. Nejméně pachatelů bylo mezi osobami ve věkových kategoriích nad 40 let.

7.1 Problematika antisemitismu, popírání holocaustu

Problematika silícího antisemitismu patří v současné době mezi prioritní evropská témata. Rasismus, xenofobie a antisemitismus zůstávají mezi oblastmi zvláštního zájmu Evropské unie a mezinárodních institucí, které zdůrazňují nezbytnost monitoringu případů spjatých s antisemitismem. Tento jev se vyskytuje i v ČR. Projevy antisemitismu, stejně jako v ostatních unijních státech, byly spjaty v první řadě s pravicovým spektrem extremistické scény. Nemalou roli při šíření antisemitských idejí či zpochybňování holocaustu sehrávalo rovněž zneužívání Internetu. Přestože, z hlediska bezpečnostních složek, nebyly na území ČR zaznamenány závažné antisemitské útoky či jejich nárůst, byla tomuto fenoménu a jeho projevům věnována zvýšenou pozornost.

7.2 Zneužívání Internetu

Tato problematika prolíná celou extremistickou scénou, zneužívání Internetu k šíření neonacistických, rasistických a jiných xenofobních idejí je přímo úměrné jeho současnému prioritnímu postavení mezi komunikačními prostředky. Jedním ze základních právních problémů Internetu je bezhraničnost, přístupnost a možnost v daném okamžiku volně šířit protizákonné informace. Jeho prostřednictvím je snadné jak technicky, tak i finančně, oslovit veškeré uživatele sítě a zpřístupnit materiály přímo propagující výše uvedené fenomény. Pokračuje úbytek extremistických textů v tištěné podobě. Rasistická, antisemitská a jiná nenávistná propaganda byla obsažena především v pravicově extremistických časopisech, brožurách, plakátech a nálepkách, distribuovaných v elektronické podobě prostřednictvím Internetu. Jedná se jak o česky psané, a v českém prostředí vzniklé, tak importované projevy v cizích jazycích. Nenávistná propaganda byla, až na výjimky, umístěvaná na serverech v USA. K ochraně před policejním zásahem autoři webových stránek či jiné formy výměny digitálních dat prostřednictvím Internetu, používali různé metody utajení své identity jako je např. kryptografie či používání anonymizérů. Při komunikaci příznivců jednotlivých hnutí, předávání informací a organizování akcí, byla uplatňována e-mailová komunikace, tzv. maillistů, chatu apod., která nebyla jen doplňkem stávajících komunikačních forem, ale v mnoha ohledech je i plně nahrazovala. Stále aktivními neonacistickými skupinami na Internetu v ČR byly např. Národní odpor (NO), National Pride či National Socialist Education Centre (NSEC).

Jedním z nejdůležitějších úkolů Policie ČR při sledování trestné činnosti extremistických skupin na Internetu bylo sledování souvisejících informací k připravovaným

akcím, například informace o ravicově extremistické hudební produkci, demonstracím a zejména pak sledování guestbooků, chatu, maillistů a ostatních diskusních klubů a auditorií. Byly zachytávány důležité informace, které byly, v součinnosti se specializovanými, extremismem se zabývajícími, pracovišti, realizovány jako důkazní podklad pro prokázání skutkové podstaty trestného činu nebo přestupku, anebo sloužily k preventivním opatřením, zajišťujícím udržení veřejného pořádku a zamezení protiprávnímu jednání. Na webových stránkách existovala neonacistická stránka P.O.W. (Prisons of War), která podporovala vězněné ultrapravicové aktivisty. Její tvůrci vydávali i „internetový samizdat“ Hlas odporu. Z výše uvedených souvislostí vyplývá nezbytnost neustálého monitoringu sítě Internet jako prostředku, který v současnosti umožňuje komunikaci neomezeného počtu příznivců extremistických hnutí na nadnárodní úrovni.

7.3 Trestná činnost spjatá s diváckým násilím

Dochází k radikalizaci chování diváků kteří jsou nositeli diváckého násilí. Zejména fanoušci klubů AC Sparta Praha, SK Slavia Praha a FC Baník Ostrava se při vzájemných ligových zápasech, ale i při utkáních na mezinárodní úrovni, prezentovali rasistickými a násilnými projevy. Zvláště se tento trend projevoval u fanoušků AC Sparta Praha v podzimní části 1. Gambrinus ligy a na zápasech Ligy Mistrů. Fanoušci, nespokojení s herním projevem a mužstva, se svým chováním snažili vynutit na managementu klubu změnu trenéra. Ke splnění svých cílů zneužívali rasistické projevy, které však měly za následek finanční postih klubu.

V souvislosti s fotbalovými a hokejovými zápasy byly zaznamenány **fyzičné útoky, poškozování majetku a projevy rasismu**. Při porušování veřejného pořádku nebo páčání trestných činů ve spojitosti s fotbalovými zápasy v ČR se potvrdil trend z předchozích let, rizikovější byly zápasy I. Gambrinus ligy a pohárová utkání UEFA než zápasy národního týmu.

Rovněž byl zaznamenán nárůst počtu českých fanoušků, cestujících na zápasy národního týmu nebo na zápasy svých klubů do zahraničí, úměrně tomu se zvyšoval i zájem rizikových fanoušků o tyto zápasy. V ČR zůstávaly nejrizikovějšími vzájemné zápasy FC Baník Ostrava, AC Sparta Praha, 1. FC Brno a SK Slavia Praha. K zápasům národního týmu lze konstatovat, že se jednalo převážně o zápasy kvalifikace na MS 2006 v Německu. Domácí zápasy byly vždy vyprodány a nedošlo při nich ze strany fanoušků k závažným narušením veřejného pořádku. Na zahraniční zápasy proti atraktivním soupeřům (Holandsko, Norsko)

vždy cestoval velký počet fanoušků. Tito se žádného porušení zákona nedopustili s výjimkou zápasu Holandsko-ČR v září 2004, kde několik Čechů ilegálně prodávalo vstupenky.

V příloze je uveden souhrn extremistických znaků.

ORGANIZOVANÝ ZLOČIN, PRANÍ ŠPINAVÝCH PENĚZ, VÝNOSY Z TRESTNÉ ČINNOSTI, KORUPCE

ORGANIZOVANÝ ZLOČIN představuje závažné bezpečnostní riziko, ohrožující stabilitu světového hospodářského systému a v případě některých států i politický systém. Cílem organizovaného zločinu je dosažení maximálního zisku při vynaložení minimálních nákladů, a to zisku nejen materiálního, ale například i ve formě společenského a politického vlivu. (8)

ORGANIZOVANOU KRIMINALITU lze definovat jako druh skupinové trestné činnosti páchané organizovanou zločineckou skupinou nebo zločineckou organizací, vyznačující se dlouhou dobou trvání, dělbou činnosti, plánovitostí a orientací na vysoký zisk nebo na získání vlivu na veřejný život. Výjimečně mohou být zločinecké organizace motivovány také ideologicky (např. teroristické organizace).

K OBECNÝM INDIKÁTORŮM ORGANIZOVANÉ KRIMINALITY PATŘÍ : plánování a příprava činu, provedení činu, zhodnocení kořisti (investice), konspirativnost chování, spojení pachatelů (nadregionální, národní, mezinárodní), skupinová struktura, pomoc členům skupiny, korumpování, snaha po monopolizaci, veřejná činnost (navazování kontaktů s osobnostmi veřejného života). Charakteristickým rysem skupin organizovaného zločinu je rozsáhlé porušování zákonů a snaha využít stávající legislativní rámec pro své záměry.

Organizovaný zločin má velmi blízko k terorismu a pro případné teroristické aktivity mnohdy poskytuje zázemí. V řadě případů dochází i k přímému prorůstání organizovaného zločinu s terorismem. Určení přesné hranice mezi organizovaným zločinem a terorismem je tak mnohdy obtížné.

K NEJROZŠÍŘENĚJŠÍM FORMÁM ORGANIZOVANÉHO ZLOČINU NA ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY PATŘÍ :

- výroba, pašování a distribuce drog;
- organizování prostituce a obchod s lidmi;
- organizování nelegální migrace;
- praní špinavých peněz;
- vydírání a vybírání poplatků za ochranu;
- korupce;
- padělání;
- mezinárodní obchod se zbraněmi a výbušninami.

Zločinecké organizace působící v České republice jsou obvykle v přímých vazbách na zahraniční a jejich činnost se tak odvíjí od aktuálních trendů mezinárodního organizovaného zločinu.

Boj proti organizovanému zločinu je v České republice pojat široce a komplexně. Od roku 1995 bylo v rámci resortu Ministerstva vnitra vypracováno několik koncepčních materiálů.

KLÍČOVÉ OKRUHY BOJE PROTI ORGANIZOVANÉMU ZLOČINU LZE SHRNOU DO NÁSLEDUJÍCÍCH BODŮ :

- snaha o řešení problematiky již mimo hranice české republiky,
- vybudování dobře kontrolovatelné hranice,
- systematická kontrola pohybu osob a podnikání na území ČR,
- výstavba systému pro průběžný sběr a distribuci informací o organizovaném zločinu,
- policejní a zpravodajské monitorování aktivit organizovaného zločinu,
- rozšiřování pravomocí a zkvalitňování technických prostředků Policie ČR v rámci boje proti organizovanému zločinu,
- průběžná spolupráce law enforcement orgánů, podílejících se na boji proti organizované kriminalitě,
- vazba na „ohrožené části státu“, tj. průběžné varování orgánů státní správy, bank, fyzických osob, etc., využívání a prohlubování mezinárodní spolupráce.

Pracovníci odboru bezpečnostní politiky Ministerstva vnitra průběžně řeší jednotlivé formy organizovaného zločinu, a to zejména v rámci ustavených meziresortních pracovních skupin, na jejichž činnosti participují vedle orgánů státní správy rovněž zástupci nevládních organizací a akademické sféry. Pracovními skupinami je pokryta např. problematika obchodu s lidmi, drogami, korupce či organizovaný zločin cizích státních příslušníků. Výstupy pracovních skupin směřují ke koordinaci a konkrétním návrhům opatření vedoucích ke zefektivnění boje proti nejzávažnějším formám organizovaného zločinu.

V rámci České republiky představují hlavního partnera odboru v problematice boje proti organizovanému zločinu zejména vybrané útvary Policie ČR s celorepublikovou působností (Útvar odhalování organizovaného zločinu, Národní protidrogová centrála, Úřad služby kriminální policie a vyšetřování) a zpravodajské služby ČR. Partneři jsou průběžně zváni na zasedání meziresortních pracovních skupin a probíhá rovněž intenzivní expertní komunikace. S partnery je také konzultována příprava koncepčních materiálů jednotlivé návrhy opatření.

ORGANIZOVANÝ ZLOČIN – POJEM, VYMEZENÍ, ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKA

Jednotná a mezinárodně platná definice organizovaného zločinu není dosud formulována. Evropská unie používá při odlišení organizovaného zločinu od jiných forem kriminality následující identifikační znaky:

1. Spolupráce více než dvou osob.
2. Podezření ze spáchání závažné trestné činnosti.
3. Činnost zaměřená na honbu za ziskem.
4. V organizaci má každý své konkrétní a specifické úkoly.
5. Činnost je dlouhodobá.
6. Uvnitř organizace panuje určitá forma kázně a kontroly.
7. Páchání trestné činnosti na mezinárodní úrovni.
8. Používání násilí a jiných prostředků.
9. Využívání stávajících hospodářských a obchodních struktur ve svůj prospěch.
10. Napojení organizace na procesy praní peněz.
11. Ovlivňování politiky, médií, veřejné správy, soudních orgánů nebo ekonomiky.

Jsou-li pozitivně identifikovány první tři znaky a alespoň tři další z uvedeného soupisu, jedná se o organizovaný zločin.

V rámci přípravy návrhu Mezinárodní Konvence OSN proti nadnárodnímu organizovanému zločinu byly přijaty tyto definice:

„Skupina organizovaného zločinu“ znamená strukturovanou skupinu tří či více osob existující po určité časové období a jednající ve vzájemné dohodě za účelem spáchání jednoho či více závažných trestných činů či trestných činů stanovených v souladu s Úmluvou za účelem získání přímého či nepřímého finančního či jiného hmotného prospěchu. Pro účely Úmluvy „závažný trestný čin“ znamená jednání představující trestný čin postižitelný trestem odnětí svobody v délce nejméně čtyři roky nebo závažnějším trestem; „strukturovaná skupina“ znamená skupinu, která není náhodně utvořena za účelem bezprostředního páchaní trestného činu, a která nemusí mít formálním způsobem definované funkce svých členů, nepřetržitost svého členství ani rozvinutou strukturu, „majetek“ znamená prostředky všeho druhu ať již materiální či nemateriální povahy, movité či nemovité, hmotné či nehmotné a právní dokumenty či nástroje dokládající právní nárok na takové prostředky či podíl na nich.

V ČR se v odborné literatuře někdy o vhodnosti pojmu „organizovaný zločin“ polemizuje, přičemž je dáván v úvahu termín „trestná činnost zločineckých organizací“. Polemika vychází z praktických postřehů - za organizovaný zločin totiž je někdy považována každá kriminalita s prvky organizovanosti, což má negativní dopad i na policejní praxi. Tento materiál sice používá pojmu organizovaný zločin, nicméně v tom smyslu, jak je vymežován ve shora citovaných mezinárodně uznávaných definicích.

ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKA ORGANIZOVANÉHO ZLOČINU

Organizované skupiny zločinců jsou různě seskupeny, počínaje poměrně volným sdružením a konče dokonalými organizacemi s vypracovaným organizačním řádem. Charakteristickým rysem je požadavek přísné disciplíny a dodržování pravidel konspirace. Pro organizované skupiny zločinců s vysokou mírou organizace a aspiracemi k získání politické moci se vžilo označení "mafie". Ve světě dochází k průběžnému zvyšování kvality působení skupin organizovaného zločinu, ke zlepšení jejich technického vybavení i využívání moderních komunikačních prostředků. Je postupně patrná změna z násilného charakteru činnosti směrem do ekonomické sféry za využití legálně i nelegálně získaných finančních prostředků.

Výkonné složky organizovaných zločinců se zpravidla sdružují na základě etnické, jazykové nebo jiné sociální sounáležitosti. Vůdci organizovaných skupin zločinců často využívají služeb vysoce kvalifikovaných odborníků a zároveň se spojují s podsvětím, kterého pak využívají k účasti na trestné činnosti či k obslužnému a podpůrnému servisu.

V celé světové kriminologii je dlouhodobým problémem, že chybějí spolehlivé statistické údaje o výskytu organizovaného zločinu, což je (a to souvisí i se shora citovanými terminologickými diskusemi v ČR) zaviněno především nejasností pojmu. To také komplikuje mezinárodní srovnání o rozsahu organizovaného zločinu. Převážná část organizovaného zločinu je odhalována proaktivní činností policie - množství odhalených a stíhaných trestných činů proto závisí na kapacitních možnostech a prioritách policie. Skrytý organizovaný zločin je na celém světě mnohem vyšší, než vykazují statistiky.

Organizovaný zločin je velmi resistantní vůči vnějším represivním opatřením, protože struktury zločineckých skupin jsou velmi stabilní, dlouhodobě zacílené, mají velkou regenerační schopnost.

Organizovaný zločin se přizpůsobuje podmínkám tržního hospodářství, prorůstání černého a normálního trhu poskytuje mafiím dobré krytí a posiluje jejich hospodářskou stabilitu a současně infikuje hospodářské prostředí novými nepřijatelnými praktikami. S tím souvisí proces internacionalizace organizovaného zločinu, což souvisí s integračními snahami - složení organizovaných zločineckých skupin přestává být národnostně homogenní. Dále pokračuje brutalizace organizovaného zločinu - např. v Rusku je ročně spácháno 300 až 400 nájemných vražd za tržní cenu již od 3000 amerických dolarů, technizace, modernizace a profesionalizace. Vážným průvodním jevem a nástrojem organizovaného zločinu je korupce.

Aktivity organizovaného zločinu se projevují stále zřetelněji jako zvlášť komplexní forma páchaní trestné činnosti s přesahem do dalších oblastí závažné kriminality i do mnoha oblastí společenského života, vojenskou strukturou, totální hierarchií a absencí svědomí.

Organizované celky obvykle působí v mnoha evropských i zámořských zemích a vyvíjejí multikriminální aktivity. Nespecializují se na jeden druh trestné činnosti, ale na vše, co vede k zisku a získávání vlivu. Proto je pozornost státních orgánů zaměřena nejen na specifické druhy trestné činnosti, ale zejména na mezinárodní zločinecké skupiny. Ty představují

nejspecifičtější prvek organizovaného zločinu, a od jejich rozkládání je třeba celou strategii boje s organizovaným zločinem odvinout.

PŘÍČINY ORGANIZOVANÉHO ZLOČINU

Příčinami organizovaného zločinu jsou hodnotová a normativní diskontinuita v konvenční společnosti, slabá společnost a (při prosazování práva) slabý stát²⁾. Organizovaný zločin funguje na principu klasického tržního hospodářství, je schopen absorbovat všechny vymoženosti moderních technologií a organizačních principů, neuznává žádné omezující zábrany. Normální občané jsou ohroženi korumpujícími nabídkami organizovaného zločinu na okamžitý egoistický zisk. To může vést k symbióze zločineckého prostředí s hospodářskými a sociálními strukturami, z nichž se rekrutují elity. Podle některých názorů souvisí vývoj organizovaného zločinu s vývojem sociálně ekonomického systému jako takového tím, jak se prohlubuje propast mezi bohatými a chudými zeměmi, narůstají migrační tlaky - nasycují se světové trhy organizovaného zločinu. Liberalizace oběhu peněz, nové technologie platebního styku, bankovní tajemství, daňové ráje - to vše vytváří předpoklady pro praní peněz, které je jedním ze základních opor organizovaného zločinu.

ORGANIZOVANÝ ZLOČIN V ČESKÉ REPUBLICE

Bezpečnostními složkami monitorované zločinecké organizace jsou v přímých vazbách na zahraničí a jejich činnost na našem území se tedy odvíjí od trendů mezinárodního organizovaného zločinu.

Pokračuje trend, kdy je v souvislosti s přibližováním ČR k EU registrován rostoucí zájem zločineckých organizací o pronikání do Západní Evropy prostřednictvím mimo jiné i ČR. Jejich organizovanost je na vysoké úrovni, jsou stále agresivnější. Nebezpečím plynoucím z aktivit organizovaného zločinu je také snaha vedoucích struktur zločineckých skupin legalizovat svoje postavení a zisky prostřednictvím získání vlivu na státní správu, tj. snaha ji ovlivňovat, eventuálně přímo umístit osoby spojené s organizovaným zločinem do státních institucí. K tomu používají různých způsobů - korupce ve všech formách, vydírání, sponzorování zájmových skupin či jednotlivců apod.

Zločinecké organizace působící na území České republiky se od roku 1997 výrazně nemění, pocházejí převážně z území bývalých států SSSR, z bývalé Jugoslávie, z Bulharska, operují zde italské zločinecké skupiny a zločinecké skupiny z jihovýchodní Asie (zejména čínské

a vietnamské). Po roce 1989 pronikaly tyto zločinecké organizace na naše území a začaly využívat nedostatky v legislativě a především benevolentní přístup v oblasti povolování firem. V současné době pokračuje jejich snaha rozšířit sféry svého vlivu, zejména zakládáním firem se zahraniční spoluúčastí a dochází ke změnám rozdělení sféry vlivu. Čeští občané zajišťují především tzv. servis - znalost prostředí a zákonů, kontakty apod.

ZLOČINECKÉ ORGANIZACE V ČESKÉ REPUBLICCE

V současné době působí na území České republiky zločinecké organizace

- **pocházející z území států bývalého SNS.** Patří mezi neaktivnější, za poslední čtyři roky došlo k velkému nárůstu jimi páchané trestné činnosti. Převážně jsou organizovány do zločineckých struktur "brigád", v současné době jich na našem území působí cca 10; „brigády“ jsou založeny na vůdcovském principu, v čele stojí „PAPKA“ (tzn. OTEC), pod ním je „STARŠINA“, nad všemi „Brigádami“ stojí tzv. „VOR V ZÁKONĚ“. Trestná činnosti, kterou páchají, je značně variabilní (zahrnuje zejména násilné trestné činy - racketeering, vydírání prostitutek z bývalého SSSR, nedovolené obchodování se zbraněmi, obchod s drogami, legalizování výnosů získaných trestnou činností, kuplířství, převaděčství, krádeže motorových vozidel a další); ukrajinské, ruské a čečenské organizované zločinecké organizace mají výrazné zastoupení v oblasti páchaní násilné kriminality, která se vyznačuje brutalitou, devastací obětí, jako vražedný nástroj převažují střelné zbraně. Při rozdělování teritorií mezi jednotlivými zločineckými skupinami z bývalého SSSR dochází i k usmrcení členů znepřátelené skupiny. Pronikají na území ČR za pomoci různých krycích firem (povolání k pobytu získávají za účelem zaměstnání ve vlastní firmě, nebo ve firmě, kterou provozuje další osoba ruské národnosti), vládou značnými finančními prostředky, prostředky v ČR investují zejména do nemovitostí. Dominantním pro ruské zločinecké organizace je finanční trestná činnost; patrný je růst organizovanosti v činnosti ukrajinských zločineckých organizací, které jsou stále agresivnější, podílejí se na loupežných přepadeních bank, zvyšuje se nelegální zaměstnávání ukrajinských dělníků, v současné době páchají sériová loupežná předání převážně na území hl.m. Prahy apod.; vzhledem k neustále se prohlubujícímu prorůstání do státních struktur ve státech bývalého SNS je jejich vliv a moc stále závažnější. Podle poznatků BIS ruskojazyčný organizovaný zločin je v ČR reprezentován skupinami z Ruska, Ukrajiny a z oblasti Kavkazu. Pro oblast ruskojazyčného organizovaného zločinu je typické postupné přecházení od zjevné trestné činnosti, která charakterizovala tyto skupiny v počátečních stadiích existence, k legálnímu podnikání. Do ČR přicházejí s již získaným

kapitálem pocházejícím z trestné činnosti spáchané mimo teritorium ČR. Tento kapitál následně využívají při zakládání legálních obchodních firem. Charakteristickým rysem činnosti ruskojazyčných skupin organizovaného zločinu je pronikání do ekonomické sféry s důsledkem její možné destabilizace, snaha o získání významného vlivu ve strategických hospodářských odvětvích, snaha o korupci státní správy a ovlivňování jejího rozhodování, snaha etablovat svoje členy nebo spolupracovníky v orgánech státní moci a politických stranách. Tyto skupiny disponují značnými finančními částkami, které investují do organizační infrastruktury zločineckých skupin a do jejich podnikání, jako např. distribuce drog, nelegální zbrojní obchody, pašování strategických materiálů.

- **pocházející z území bývalé Jugoslávie, občané bulharské, albánské a italské národnosti.** V posledních letech dochází ke změnám v rozdělení sféry vlivu, činnost bulharských zločineckých organizací, která byla dosud zaměřena na provoz erotických podniků, se zaměřila zejména na krádeže motorových vozidel a dodávání bulharských prostitutek do erotických podniků; provoz erotických podniků převzaly zločinecké organizace z bývalé Jugoslávie⁴⁾, které se dále zaměřují zejména na obchod s drogami, převaděčství a násilnou kriminalitu; činnost italských zločineckých skupin⁵⁾ se vyznačuje vysokou latencí, zaměřují se především na skupování nemovitostí v hl. m. Praze; je podezření z možnosti "praní špinavých peněz" tzv. víkendovými turisty. Pokud jde o kosovsko - albánské zločinecké skupiny, BIS uvádí, že oblastmi nelegálních aktivit kosovských Albánců na území ČR jsou především obchod s drogami, převaděčství, vymáhání dluhů, prostituce, krádeže aut, pokoutní obchody se zlatem a kožedělnými výrobky, obchod se zbraněmi. Doménou obchodních aktivit Albánců je zlato a kožené zboží. Česká republika se také stala významnou tranzitní zemí tzv. severní větve transferu drog. Zkvalitňuje se vnitřní organizace gangů a zároveň se stupňuje brutalita pachatelů. Toto platí i pro skupiny, rekrutující se z makedonských Albánců. Tento stav je trvalý, nedošlo tedy ke změnám v souvislosti se zklidněním situace v Kosovu, tzn. v druhém pololetí roku 1999. Lze konstatovat, že kosovské zločinecké gangy se pevně uchytily na území České republiky.

- **pocházející z jihovýchodní Asie.** Neaktivnější jsou čínské a vietnamské skupiny, čínské zločinecké struktury se vyznačují etnickou soudržností, na našem území nemají charakter klasických čínských zločineckých organizací (např. TRIÁDY), sdružují se do malých skupin dle místa původu z ČLR, a dle druhu páchané trestné činnosti; etabloují se zejména formou provozování kasin a nelegálních nevěstinců, další podezření se týká praní

špinavých peněz, organizování nelegálních sázek, obchodu s narkotiky, zabývají se nejen převaděčstvím, ale realizují únosy nelegálních přistěhovalců s následným vydíráním příbuzných, trestnou činností je obchod s tzv. "značkovým zbožím". Podle poznatků BIS čínští přistěhovalci zakládají na území České republiky obchodní společnosti, které v řadě případů vytvářejí základnu pro nelegální migraci. Na území České republiky působí několik odnoží čínských zločineckých organizací mafiánského typu, organizovaných podle provincií ČLR, ve kterých mají jejich členové původ. Činnost vietnamských zločineckých skupin je zaměřena zejména na organizování nelegální migrace a pašování zboží, zvýšená konzumace drog ve vietnamské komunitě vedla k vytvoření sítě vietnamských dealerů drog; jejich činnost je ovlivňována Vietnamci přicházejícími ze SRN, na které jsou mnohdy vydávány mezinárodní či národní zatykače a jejichž zkušenosti jsou využívány především v oblasti vymáhání dluhů, ochrany tržnic, nátlakem na konkurenci apod.; to přináší patrný posun od tzv. pouličních gangů k zakládání hlubší organizace; problémem je vzrůstající násilná trestná činnost, použití nástražných výbušných systémů, zaznamenány byly vraždy na objednávku, přetrvává trend především v provázanosti mezi vietnamskými a čínskými zločineckými skupinami, zvýšená spolupráce byla zjištěna se zločineckými uskupeními ze zemí bývalého SSSR.

- **pocházející z arabské části světa.** Zaměřují se na pašování drog, obchod se zbraněmi a finanční machinace, tuto činnost uskutečňují pomocí sítě cestovních kanceláří, zakládáním autopůjčoven a autoservisů, při organizování nelegální migrace dochází k propojování s vietnamskými zločineckými organizacemi, ke své trestné činnosti využívají zejména fiktivní firmy, ochotny jsou zapojit se do libovolné trestné činnosti, v poslední době byl v souvislosti zejména s násilnou trestnou činností zaznamenán vysoký počet osob pákistánského původu, které mají převážně zakázaný pobyt v zemích západní Evropy.

JEDNOTLIVÉ FORMY ORGANIZOVANÉHO ZLOČINU

1. Nelegální obchod s drogami. Česká republika zůstává jedním z center organizátorů mezinárodního obchodu zejména heroinem a kanabisovými produkty. Organizátoři nepřicházejí do styku se zásilkou, v ČR si najímají kurýry nebo firmy, které zajišťují přepravu zásilek. ČR je cílovou zemí pro všechny druhy omamných a psychotropních látek (dále OPL) s výjimkou cracku - zdejší zločinecké prostředí je zapojeno do nelegální výroby a přepravy drog, do nelegální výroby a obchodu prekurzory, do praní peněz z výnosu nelegálního obchodu s drogami. ČR zůstává v obchodu s OPL centrem

působení zločineckých organizací, zejména Kosovských Albánců a Nigerijců, v průběhu roku 1999 byla prvně zjištěna skupina distributorů OPL občanů Vietnamu, do obchodu s heroinem se pravděpodobně zapojují ruskojazyčné organizované skupiny, roste zapojení občanů ČR do nelegálního obchodu s heroinem, bílý heroin zůstává v podmínkách ČR doménou nigerijských organizátorů.

2. Nezákonný obchod s lidmi, převaděčství Současný směr nelegální migrace potvrzuje, že Česká republika zůstává převážně tranzitním státem, charakter této trestné činnosti se v podstatě nemění, převaděčství je v současné době vysoce organizovanou činností, část skupiny zajišťuje rekrutování běženců v domovských zemích, část zajišťuje jejich přepravu z výchozí do cílové země (v roce 1999 bylo Policíí ČR registrováno na 32 000 osob, které nedovoleně přestoupily hranice naší republiky). V oblasti obchodu s lidmi nedošlo ve sledovaném období k zásadním změnám: české dívky jsou lákány za jiným účelem do zahraničí a zde pak jsou nuceny k prostituci, v dovozu dívek převládá národnost ukrajinská, slovenská a ruská, v poslední době dívky z Thajska, JAR a Mongolska. Česká republika je také zdrojovou zemí při obchodování s lidmi - muži (mladí muži odcházejí pracovat do zahraničí v sexuální oblasti a poté se stávají obětmi obchodování s lidmi nebo jiné násilné i mravnostní kriminality). Obchod s lidmi váže na sebe závažnou trestnou činnost - organizovanou prostituci, obchod se ženami a s dětmi, ohrožování mravnosti, praní špinavých peněz (k tomu slouží především erotické kluby), problémem zůstává, že problematika prostitutek není dosud legislativně upravena. Organizované zločinecké struktury vykazují v oblasti obchodu s lidmi určité rozdělení území. Význam při odhalování těchto případů má mezinárodní spolupráce i spolupráce s nevládními organizacemi zabývající se problematikou obchodu s lidmi.

3. Nelegální obchod se zbraněmi, výbušninami a radioaktivním materiálem. Situace v oblasti nelegálního obchodu se zbraněmi a výbušninami zůstává téměř totožná jako v předchozích letech - stále trvá zájem o nelegální prodej a nákup výbušnin, zbraní a munice, přičemž výbušniny jsou odcizovány z prostředí, kde dochází k jejich průmyslovému využití, střelné zbraně jsou na černém trhu nabízeny bez výrobních čísel s možností adaptovat na zbraně tlumič, ke kompletaci dochází v domácích dílnách. Osoby zabývající se nelegálním obchodem se zbraněmi a výbušninami se vyskytují převážně mezi těmi, jejichž předmětem podnikatelské činnosti je obchod se zbraněmi, mezi osobami, které mají nebo měly přístup ke zbraním v rámci Armády České republiky a sběrateli historických zbraní. Trvá snaha prodat

tento materiál do embargovaných oblastí nebo prodávat větší množství, než je uvedeno v licenčním povolení (pravděpodobně dochází ke korupci státních úředníků), nedovolené ozbrojování a ilegální obchod se zbraněmi bude mít stoupající tendenci. Rovněž v oblasti nelegálního obchodu s radioaktivními materiály je situace v ČR stejná jako v minulých letech: většina těchto materiálů pochází ze zemí bývalého Sovětského svazu, existuje řada vazeb občanů z bývalého SSSR na občany ČR, kteří jsou zapojeni do těchto nelegálních obchodů, využívány jsou sítě krycích firem, kromě klasických radioaktivních materiálů jsou na ilegálním trhu nabízeny i zdroje ionizujícího záření, existuje přímé nebezpečí zamoření radioaktivními látkami osob nebo přírodního prostředí. V dalším období lze předpokládat i nadále stoupající tendenci v oblasti nedovolené výroby a držení radioaktivního materiálu.

4. Násilná trestná činnost. Roste "profesionalita" pachatelů, jsou zaznamenány pokusy o působení na svědky i justiční orgány, s násilnými projevy úzce souvisí vydírání. Řada vražd je prováděna na objednávku, pachatelé po spáchání trestného činu ihned opustí naše území, roste agresivita a brutalita pachatelů, dochází k devastaci oběti, nejaktivnější jsou skupiny občanů z bývalého SSSR, např. dagestánská (vybírání tzv. "mýtného", zaměřuje se též na řidiče kamionů převážně z Litevské republiky), čečenská atd., specifickou skupinou jsou v tomto ohledu Asijci - trestnou činnost páchají skoro výhradně na svých krajanech. Byly zaznamenány případy použití teroristických metod organizovaným zločinem a existuje i podezření na organizování výcviku k teroristickým aktivitám na území ČR.

5. Padělání. V problematice padělaných peněz se ČR stala ze země spotřebitelské země tranzitní, což je dáno zvýšenou prevencí. Průběh minulých let byl rozkolísaný, výkyvy byly zaznamenány u české i zahraniční měny, problémem byly padělky v nominální hodnotě 5.000,- Kč a bankovky USD, vzestupná tendence byla evidována i u dalších platebních prostředků (šeky, směnky, kreditní karty atd.). V oblasti padělaných dokladů, veřejných listin, telefonních karet atd. se ČR naopak stává padělatelskou velmocí, což mimo jiné vede k latentní trestné činnosti ekonomického charakteru. Problémem je neexistence celostátní evidence špičkových kopírovacích přístrojů jako např. v některých zemích západní Evropy. V budoucnu lze předpokládat zájem distributorů padělek o českou měnu, vzrůst bude kvalita padělek, předpokládá se růst objemu padělaného zboží.

6. Korupce Formy korupčního jednání organizovanými zločineckými strukturami se v ČR projevují v oblasti politické, společenské a ekonomické. Formy korupčního jednání se většinou policejními metodami daří prokázat jen velmi obtížně, a to nejen v ČR. Dochází

k zintenzivnění forem korupčního jednání, zejména trestné činnosti veřejných činitelů (§ 158 trestního zákona v převážné míře spojeného se spácháním trestného činu podvodu dle § 250 trestního zákona).

7. Finanční kriminalita, praní špinavých peněz. Praní špinavých peněz, proces udržující při životě všechny formy organizovaného zločinu, se dostalo do popředí zájmu mezinárodního společenství až v 90. letech minulého století. Světové společenství pochopilo, že praní špinavých peněz je Achillovou patou organizovaného zločinu. Začátek boje proti němu přišel v době, kdy je protivník dobře opevněn v expandujících daňových rájích, díky svým bohatým zkušenostem se velmi dobře orientuje v celosvětovém finančním systému a má k dispozici širokou škálu metod, díky kterým uniká potrestání.

Mezi nejčastěji využívané formy „praní špinavých peněz“ patří realizace tzv. kolečka - realizace a propírání „špinavých peněz“ v souvislosti s obchody na burze nebo středisku cenných papírů nebo přimíchávání těchto finančních prostředků k legální formou získaným financím (do tržeb, výnosů atd.). Při neexistenci centrálního informačního systému je problémem prokázání původu „praných“ finančních prostředků. Dochází k převodu „legálních zisků“ (v případě pokud se nepodaří prokázat, že pocházejí z trestné činnosti) do zahraničí, oproti minulým rokům se přece jen začíná dařit rozkrývat tuto trestnou činnost ve spolupachatelství. Řadu poznatků o převodech finančních prostředků z podnikatelské činnosti čínských a vietnamských obchodníků ve spojení se zločineckým prostředím se zatím nedaří prokazovat, dalšími závažnými případy jsou finanční podvody (např. v souvislosti s poskytováním subvence, s ukládáním kapitálu, s poskytováním úvěrů, s likvidací podniku, konkurzního a vyrovnávacího řízení a se zvyhodňováním věřitelů nebo dlužníků).

8. Oblast movitého kulturního dědictví. Nejčastěji jsou napadány církevní objekty, v popředí zájmu jsou stále umělecká díla, evidován je nárůst počtu krádeží na hřbitovech, pachatelé zaměřují svoji pozornost na mobiliární fondy. Cílený výběr odcizovaných předmětů dokladuje zejména růst zjištěných škod. K nevyčíslitelným škodám dochází při nezákonném vývozu archiválií a vzácných tisků. Policie ČR stále získává poznatky o rabování archeologických lokalit.

9. Krádeže motorových vozidel. Pachatelé jsou jak občané České republiky, tak cizinci, organizované krádeže motorových vozidel (krádeže motorových vozidel jako takové tvoří jednu třetinu majetkové trestné činnosti) jsou výrazně usnadňovány problémy s evidencí

motorových vozidel: zpracování dat není on-line, ztrácí se identita vozidla, dochází k tzv. evidenčnímu praní (odcizené vozidlo je během několika dní několikrát odhlášeno a přihlášeno na různých okresech prostřednictvím nastrčených bílých koní, při každé přeregistraci může dojít k cílené ztrátě informací). Dalším problémem je nemožnost kontroly VIN (přitom je lze např. lepit na čelní sklo automobilu), nedostatečné postihy za jeho falzifikaci. Ke ztrátě identity vozidla je často používáno tzv. úředního čísla. Analýzy¹²⁾ dokázaly, že statisticky nejpravděpodobněji dochází k legalizaci odcizených vozidel pomocí výměny identifikačních čísel u vozidel Chrysler a Jeep, následují vozidla Peugeot, BMW, Citroen, Mercedes. Lze doložit, že zájem organizovaného zločinu se zvyšuje u vozidel, kde je lehce odstranitelný identifikační štítek - např. u francouzských automobilů. Dalším faktorem může být cena pohonných hmot - vzrůstá zájem o dieselové motory. Je doložitelné, že u těchto vozidel s vysokým meziročním nárůstem krádeží dochází současně ke geometrickému růstu počtu přidělených úředních čísel - přitom tyto typy vozidel v počtu vážných nehod nijak vážně nepřevyšují ostatní tovární značky¹³⁾. Další formou legalizace vozidla je využití institutu tzv. přestavby vozidla - kombinací využití dokumentů od starého vozidla a fiktivní, jen administrativní přestavby. Odcizená vozidla jsou převážena do zahraničí nebo, po získání dalších potřebných dokladů (zahraniční technický průkaz, kupní smlouva, celní odbavení atd.), jsou přihlašována do evidence v ČR, snahou pachatelů je získat vozidlo s originálními klíči i s pravými doklady, zaznamenáno bylo zvýšení počtu pojišťovacích podvodů. Podstatná část vozidel zůstává v ČR - jsou to totiž staré škodovky (tvoří 44% odcizených vozidel).

SHRnutí SITUACE NA SCÉNĚ ORGANIZOVANÉHO ZLOČINU V ČESKÉ REPUBLICĚ

V dalším období bude pokračovat snaha zločineckých organizací co nejvíce svoji činnosti legalizovat, jejich činnost se zaměří především na vykoupení co největšího množství nemovitostí a pozemků. Zločinecké organizace budou usilovat o upevnění a rozšíření svého mocenského vlivu (korupce). V oblasti finančních podvodů lze dále předpokládat napojení arabských zločineckých skupin na obdobné skupiny z Velké Británie a Francie, pokračovat bude ve větší míře nelegální obchod s drogami, organizování nelegální migrace bude stále více lukrativnější záležitostí, lze očekávat zvýšenou aktivitu arabských zločineckých organizací spojenou s nelegálním obchodem se zbraněmi.

Aktivity organizovaného zločinu se budou zřetelněji projevovat jako komplexní forma páchaní trestné činnosti zejména ve spojení s korupcí, drogami, násilnou kriminalitou,

finanční kriminalitou, organizovanou prostitucí, obchodem s lidmi. Latentním rizikem bude možné spojení organizovaného zločinu s mezinárodním terorismem, vyloučeny nejsou projevy náboženského, etnického a politického terorismu. Trvalým zájmem zločinu bude nelegální prodej a nákup výbušnin, zbraní a munice. V budoucnu se předpokládá zájem distributorů padělků o českou měnu, vzrůstát bude kvalita padělků, předpokládá se růst padělaného zboží. Existuje předpoklad, že po vstupu ČR do EU vzroste zájem pracovníků ze zemí, v nichž je zájem o získání práce v ČR. S problematikou nelegální migrace souvisí i otázka nárůstu xenofobních nálad ve společnosti.

V souladu s poznatky např. z Německa je správné se domnívat, že část struktur organizovaného zločinu se zcela vymaňuje ze svého kriminálního prostředí a etabluje se v legálním podnikání. O tom však dosud svědčí pouze indicie, jako napojování na legální obchodní struktury, mezinárodní svazky a zaměstnávání speciálních (finančních) poradců.

VÝNOSY Z TRESTNÉ ČINNOSTI

POJEM VÝNOS Z TRESTNÉ ČINNOSTI

Tento pojem vymezuje explicitně zákon o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti jako jakoukoliv ekonomickou výhodu z jednání, které vykazuje znaky trestného činu. Další vymezení výnosu z trestné činnosti lze dovodit i z trestního zákona, kde se jím rozumí majetková hodnota, kterou pachatel získal trestným činem nebo jako odměnu za něj, nebo kterou pachatel, byť jen zčásti, nabyl za takovou majetkovou hodnotu, pokud její hodnota není vůči nabyté majetkové hodnotě zanedbatelná. Posledně uvedené vymezení výnosu z trestné činnosti bylo Ministerstvem vnitra vzato za základ, pokud jde o pohled na celou problematiku výnosů z trestné činnosti.

Zákon č. 61/1996 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti definuje legalizací výnosů z trestné činnosti (dále jen "legalizace výnosů") jako jednání sledující zakrytí nezákonného původu výnosu z této činnosti s cílem vzbudit zdání, že jde o příjem nabytý v souladu se zákonem. Není přitom rozhodující, zda k takovému jednání došlo zcela nebo zčásti na území České republiky. Uvedené jednání spočívá zejména:

- a) v přeměně nebo převodu majetku s vědomím, že pochází z trestné činnosti, za účelem jeho utajení nebo zastření jeho původu nebo za účelem napomáhání osobě, která se účastní páchaní takové činnosti, aby unikla právním důsledkům svého jednání,

- b) v utajení nebo zastření skutečné povahy, zdroje, umístění, pohybu majetku a nakládání s ním nebo změny práv vztahujících se k majetku s vědomím, že tento majetek pochází z trestné činnosti,
- c) v nabytí, držbě, použití majetku nebo nakládání s ním s vědomím, že pochází z trestné činnosti,
- d) ve zločinném spolčení osob nebo jiné formě součinnosti za účelem jednání uvedeného pod písmeny a), b) nebo c).

Výnosem se rozumí jakákoliv ekonomická výhoda z jednání, které vykazuje znaky trestného činu.

Ministerstvo vnitra se hlouběji začalo zajímat o problematiku výnosů z trestné činnosti v souvislosti s velkými hospodářskými kauzami, kdy pachatel byl sice za své jednání „potrestán“, ale po několikaletém pobytu ve vězení se vrátil k majetku, který si za dobu své zločinecké kariéry nastřádal. Výnosům z trestné činnosti v rámci trestního řízení nebyla přikládána taková pozornost, jako samotné trestné činnosti, z níž výnosy plynuly. Bylo tak zapotřebí začít hledat cesty, jak nezákonně získaný majetek vyhledat, zajistit a zkonfiskovat. Za tímto účelem byla vedena odborná diskuse s experty z resortu justice, byla vypracována řada výkladových stanovisek, byla přijata změna souvisejících právních předpisů, došlo i k reorganizaci v rámci příslušných složek Policie ČR. Tyto změny měly směřovat k naplnění zásady „zločin se nevyplácí“.

CHARAKTERISTIKA PRÁVNÍ ÚPRAVY :

- Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon,
- Zákon č. 141/1961Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád),
- Zákon č. 279/2003 Sb., o výkonu zajištění majetku a věcí v trestním řízení,
- Zákon č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích,
- Zákon č. 61/1996 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti.

Vyhledávání výnosů z trestné činnosti je velmi složitý proces, při kterém policie využívá svých nejlepších odborníků se znalostmi a praktickými zkušenostmi z oblasti daní, bankovního práva, cenných papírů, obchodních společností atd. Ti pak kromě běžných investigativních metod, jakými jsou např. podání vysvětlení/výslech, domovní prohlídka,

zadržení a sledování zásilek, odposlech a záznam telekomunikačního hovoru či operativně pátrací prostředky, mohou zjišťovat informace od správců daně, mohou si pořizovat výpisy z bankovních účtů, stejně tak si mohou zažádat o údaje z evidence cenných papírů. Vedle toho státní orgány mají povinnost oznamovat policii nebo státnímu zástupci skutečnosti nasvědčující tomu, že byl spáchán trestný čin. Za pomoci analytiků jsou pak pořizovány velmi stručné a přehledné grafy o toku sledovaných peněz nebo jiných majetkových hodnot.

Již na začátku trestního řízení je nutné zabezpečit, aby majetek, u něhož je podezření, že pochází z trestné činnosti, nezmizel. Policejní orgán může, a to pod dozorem státního zástupce, takový podezřelý majetek zajistit. Zajistit lze nyní jakoukoliv majetkovou hodnotu - věci, práva i jiné majetkové hodnoty, zajišťovaná majetková hodnota může náležet komukoliv (nejen podezřelému), zajistit lze i náhradní majetkovou hodnotu, ve většině případů se k zajištění vyžaduje souhlas státního zástupce.

Při zajišťování výnosů z trestné činnosti se postupuje zejména podle třetího oddílu hlavy čtvrté trestního řádu (§ 78 - 81a). Na tuto skutečnost je třeba upozornit, neboť někdy dochází k nesprávné aplikaci ustanovení o zajištění nároku pro poškozeného (§ 47an.) nebo zajištění pro účely propadnutí majetku (§ 347 an.). Pro zajištění v rámci právní pomoci se využívají ustanovení § 441 (v případě, že protistranou není členský stát EU) a § 460a - 460n (zajištění mezi členskými státy EU).

Při hlavním líčení je to státní zástupce, na němž leží tíha dokazování znaků skutkové podstaty prokazovaného trestného činu. V této fázi je třeba přivést pozornost soudce i na zisk, který obžalovaný získal nebo který získala i jiná osoba z trestného činu obžalovaného a předněst dostatek důkazních prostředků, které tuto domněnku potvrdí. Soud o konfiskaci výnosů rozhodne po skončení hlavního líčení, a to v té části rozsudku, kde se ukládá trest nebo ochranné opatření. Ve výjimečných případech může soudce rozhodnout o zabrání výnosu z trestné činnosti v usnesení vydaném během veřejného zasedání. A jak lze vlastně výnosy z trestné činnosti zkonfiskovat? Trestní zákon soudci k tomu poskytuje dva nástroje, a to trest nebo ochranné opatření.

TREST - PROPADNUTÍ VĚCI NEBO JINÉ MAJETKOVÉ HODNOTY

§ 55 - 56a trestního zákona je výslovně určen k odčerpávání výnosů z trestné činnosti, odčerpání lze jakoukoliv majetkovou hodnotu - věc, právo nebo jinou majetkovou hodnotu.

Soud má povinnost tento trest uložit, pokud pachatel majetkovou hodnotu drží neoprávněně (což je v případě výnosů vždy). Před právní mocí rozsudku platí zákaz zcizení, příp. i některé další dispozice s majetkovou hodnotou. V některých případech, kdy nelze propadnout výnos z trestné činnosti, je dána možnost propadnutí náhradní hodnoty. Výnos z trestné činnosti nebo náhradní hodnota musí náležet pachateli (postačí však i neoprávněná držba či detence, pokud majitel majetkové hodnoty není v době rozhodnutí soudu znám - viz. § 89 odst. 13 trestního zákona).

TREST – OCHRANNÉ OPATŘENÍ - Zabraní věci nebo jiné majetkové hodnoty

§ 73 - 73b trestního zákona " jde o zvláštní typ konfiskace výnosů z trestné činnosti, které nelze odčerpat z různých důvodů za pomoci trestu propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty, musí být naplněna alespoň jedna z následujících podmínek: pachatele nelze stíhat, odsoudit nebo soud od jeho potrestání upustil (majetková hodnota musí náležet pachateli - nikdy jím nemůže být právnická osoba) nebo jde o nebezpečnou majetkovou hodnotu nebo je obava z jejího dalšího použití k páčání trestné činnosti (majetková hodnota může náležet komukoliv - třeba i právnické osobě) nebo došlo k převodu nebo přechodu výnosu na jinou osobu než je pachatel (majetková hodnota náleží jiné osobě, než je pachatel - rovněž i právnické osobě), soud má povinnost zabrat majetkovou hodnotu, pokud je držena neoprávněně, soud může uložit povinnost majetkovou hodnotu pozměnit, aniž by ji zabral, v některých případech, kdy nelze zabrat výnos z trestné činnosti, je dána možnost zabraní náhradní hodnoty.

Od počátku zajištění výnosu z trestné činnosti do konečného rozhodnutí o něm nebo jeho vrácení oprávněnému majiteli, se jeho správa řídí zákonem o výkonu zajištění majetku a věcí v trestním řízení, pokud není výnos zapotřebí pro účely provedení důkazu. Správcem věci je soud, státní zástupce nebo policejní orgán, a to podle toho, kdo majetkovou hodnotu zajistil a v jakém stádiu se trestní řízení nachází. Ten je oprávněn přenést výkon správy na exekutora nebo na územní pracoviště Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových, nebo i na jiný smluvní subjekt. Policejní orgán k tomu potřebuje předchozí souhlas státního zástupce. Hlavní slovo v otázkách výkladu a novelizace tohoto zákona patří Ministerstvu spravedlnosti.

Po odčerpání, připadají výnosy z trestné činnosti státu a jejich režim přechází do zákona o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích. Zde je upravena i poslední

šance oprávněných majitelů výnosů z trestné činnosti, aby je získali od státu zpět (§ 16). Hlavní slovo v otázkách výkladu a novelizace tohoto zákona patří Ministerstvu financí.

REORGANIZACE SLOŽEK POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY ZABÝVAJÍCÍCH SE VYHLEDÁVÁNÍM VÝNOSŮ Z TRESTNÉ ČINNOSTI

Do 31. prosince 2006 působil v rámci Policie ČR Útvar odhalování nelegálních výnosů a daňové kriminality SKPV, který byl veřejnosti často představován jako FIPO nebo finanční policie. Tento útvar s působností na celém území České republiky byl zaměřen na postih daňové kriminality, praní špinavých peněz a financování terorismu. Vedle toho působil jako servisní útvar, který na základě dožádání jiných policejních složek prováděl vyhledávání, dokumentaci a zajišťování výnosů z trestné činnosti.

V rámci reorganizace policie byl tento útvar zrušen a od 1. ledna 2007 byla jeho působnost převedena na jiné policejní složky. Konkrétně oblast praní špinavých peněz a daňové kriminality přešla na Útvar odhalování korupce a finanční kriminality, oblast financování terorismu nyní spadá do kompetence Útvaru pro odhalování organizovaného zločinu a otázku výnosů z trestné činnosti by měly řešit celorepublikové policejní útvary, tzn. kromě již dvou výše uvedených i Národní protidrogová centrála, a dále pak kriminální policie na krajské úrovni.

Cílem uvedené reorganizace je zabránit přílišnému rozměňování specializovaných policejních složek, zajistit jejich stabilitu a sjednotit jejich management, zlepšit spolupráci policistů na řešení společných případů, zjednodušit vytváření společných týmů a tím i urychlit řešení konkrétních případů. Reorganizace by zároveň měla vést k zajištění stavu, kdy každá policejní složka se bude zabývat otázkou výnosů z trestné činnosti a jejich odčerpáváním.

ODBOR BEZPEČNOSTNÍ POLITIKY A PROBLEMATIKY VÝNOSŮ Z TRESTNÉ ČINNOSTI MINISTERSTVA VNITRA

Odbor bezpečnostní politiky řadí problematiku výnosů z trestné činnosti mezi své hlavní priority. Jeho základní úloha v této oblasti spočívá v přípravě a prosazování koncepcí, strategií jejichž cílem je zefektivnit, příp. najít řešení pro zdárné odčerpávání výnosů z trestné činnosti. Dále jsou zde v této otázce zpracovávána právní stanoviska, připravují se návrhy na změnu příslušných právních norem, probíhá spolupráce s policií a jinými ministerstvy, příp. dalšími orgány, včetně přípravy mezirezortních dohod o vzájemné spolupráci. Odbor

bezpečnostní politiky rovněž inicioval vznik mezirezortní pracovní skupiny „výnosy“, ve které jsou zastoupeni odborníci resortu justice a policie. Účelem pracovní skupiny byla analýza problematiky vyhledávání, zajišťování a odčerpávání výnosů z trestné činnosti.

Stejně tak jsou zde řešeny otázky evropského i mezinárodního dosahu. Na této úrovni se především připravují podklady pro orgány EU a mezinárodní organizace, probíhá spolupráce s členskými státy za účelem výměny informací, „best practices“, připravují a realizují se evropské projekty atd.

Základní vizí odboru bezpečnostní politiky je zabezpečit, aby Policie ČR účinně postupovala při vyhledávání a zajišťování výnosů z trestné činnosti a k tomu zároveň měla dostatek právních nástrojů, využívala „best practices“, měla přístup k potřebným informacím, což zahrnuje i vytvoření mezinárodních informačních sítí.

KORUPCE

Korupce je jedním z nejzávažnějších světových problémů současnosti. Tato skutečnost je dána charakterem dnešní společnosti, jejím deformovaným žebříčkem hodnot a zájmů. Ať se jedná o jednotlivce či společnost, která korupci podlehne, zdánlivé výhody z korupce plynoucí jsou odbourány negativními důsledky, jež s sebou korupce zpětně přináší. Dlouhodobé trvání těchto negativních důsledků má pouze zdánlivě jiné příčiny svého vzniku. Negativní důsledky korupce jsou dány tím, že korupce vede k přijímání důležitých rozhodnutí jednotlivců určených nízkými motivy bez ohledu na to, jaké mají mít následky pro celou společnost. Korupce se v konečném důsledku projevuje ve zvýšení cen zboží a služeb, vede k růstu vnitřního i vnějšího zadlužení zemí, ke snížení kvality zboží a služeb, k přijímání neprioritních kroků, k neefektivnímu trhu, neboť omezuje konkurenci, zvyšuje chudobu a celkovou zaostalost země, dochází k úniku korupcí získaného kapitálu do zahraničí, snižuje celkovou společenskou produktivitu. Vede k hospodářskému, kulturnímu a morálnímu úpadku země. Korupce má tendenci rozkvétat především v totalitních, autoritářských a diktátorských režimech, kde sesoustředí moc do rukou několika jedinců. Není to však pravidlem, korupce existuje i v demokratických společnostech. Ty však na rozdíl od režimů autoritářských umožňují korupci řešit, neboť v nich je zaručena bezpečnost jednotlivců, pluralismus, tolerance a svoboda projevu a oproti jiným politickým režimům dokáže lépe zabránit korupci prostřednictvím celé řady institucionálních pojistek. Korupce se rozšířila celosvětově, není otázkou kultury, protože existuje i v kulturách, které ji

zatracují. Proto je třeba ji potlačovat v rámci mezinárodní spolupráce, aplikací celé řady osvědčených principů – principů preventivních, mimo jiné dokazujících neefektivnost korupčního jednání a osvětou zvyšujících význam etických hodnot, principů kontroly, transparentnosti, sdílení a participace a principů nápravných opatření postihujících korupční jednání. Základním předpokladem je přitom kladný vztah co nejširšího spektra společnosti míru korupce postupem času snižovat, neboť její negativní důsledky ovlivňují celou tuto společnost. Toto spektrum musí zahrnovat vládu a ústřední správní orgány, soukromý sektor a občanskou společnost, tj. veřejnost vnímající korupci ani jako zaměstnanci soukromého sektoru, ani jako zaměstnanci veřejného sektoru, ale jako občané.

Korupce se rozšířila celosvětově, není otázkou kultury, protože existuje i v kulturách, které ji zatracují. Proto je třeba ji potlačovat v rámci mezinárodní spolupráce, aplikací celé řady osvědčených principů – principů preventivních, mimo jiné dokazujících neefektivnost korupčního jednání a osvětou zvyšujících význam etických hodnot, principů kontroly, transparentnosti, sdílení a participace a principů nápravných opatření postihujících korupční jednání. Základním předpokladem je přitom kladný vztah co nejširšího spektra společnosti míru korupce postupem času snižovat, neboť její negativní důsledky ovlivňují celou tuto společnost. Toto spektrum musí zahrnovat vládu a ústřední správní orgány, soukromý sektor a občanskou společnost, tj. veřejnost vnímající korupci ani jako zaměstnanci soukromého sektoru, ani jako zaměstnanci veřejného sektoru, ale jako občané. Občanská společnost zahrnuje organizace, struktury a sítě oddělené od legislativy, administrativy a soudní moci státu.

Důvodem korupce je zejména snaha :

1. o přístup k nedostatečným službám a zdrojům,
o vyhnutí se nákladům,
2. o získání služeb (vyhnutí se nákladům), které nejsou nedostatečné, ale u nichž - je nutné veřejným činitelům ponechat plné rozhodovací právo,
3. ne o obdržení služby samotné, ale o přístupu k vedlejším službám, které s jejím získáním (či s vyhnutím se nákladům) souvisí,
4. o zabránění jiným sdílet užitek z určité služby a
5. o způsobení nákladů jinému subjektu.

CHARAKTERISTIKA KORUPCE

Korupci lze charakterizovat jako vztah mezi dvěma subjekty, a to jednotlivci nebo institucemi, z nichž jeden nabízí většinou i poskytuje druhému určitou formu odměny za poskytnutí či příslib neoprávněné výhody. Druhý pak očekává, že za tuto poskytnutou výhodu mu bude slíbena materiální či nemateriální odměna poskytnuta.

Snaha o korupční jednání je přitom přirozenou součástí lidské povahy. Je přítomna ve všech zemích světa. Svá korupční specifika mají země bohaté i chudé, rozlehlé i malé. Má je venkov, města, vyznačuje se jimi každá oblast lidské činnosti.

KORUPCE PROVÁZÍ ŘADA NEBEZPČENÝCH JEVŮ:

- projevy korupce způsobují oslabování občanských nebo profesních ctností a rozpad důvěry v právní stát, tím zbavují široké vrstvy obyvatelstva motivu k dodržování
- zákonu jako celku,
- korupce ohrožuje hospodářskou soutěž a tím může i ohrozit stabilitu státu,
- korupce vytváří paralelní, nikým nevolené a nedemokratické mocenské struktury,
- korupce je nástrojem organizovaného zločinu, který korupci používá k pronikání do politických kruhu a státní správy, korupce je jím prováděna ani ne tak pro vlastní efekt, jímž by bylo možné získat informaci nebo beztrestnost, ale pro ni samu - proto, aby ten který úředník byl do něčeho zapleten, aby existovalo něco, co lze proti němu využít.

Boj proti korupci proto nemůže být pouze záležitostí státních institucí, ale musí se stát celospolečenským zájmem. Velkou měrou k němu mohou přispět zájmové a profesní spolky a organizace a nevládní aktivity vyvěrající z občanské společnosti. Aby měl boj s korupcí smysl, musí si většina lidí v zemi uvědomit, že ačkoli je korupce zdánlivě skutkem, ve kterém chybí personifikovaná oběť, ve skutečnosti je obětí ve většině případu společnost jako taková. Je tedy třeba, aby si lidé uvědomili, že jakákoli korupční jednání se v konečném důsledku nevyplatí ani jim.

CÍL PROTİKORUPČNÍCH OPATŘENÍ

Cílem protikorupčních opatření je snižování korupce, neboť její eliminace je nereálná. Reálný cíl boje proti korupci je přitom velmi důležitý, neboť nedostatečné výsledky, které s sebou přináší postup, jenž si stanovil nereálné cíle, odrazuje společnost od větší účasti v

protikorupčních aktivitách. Hlavní důraz je třeba klást na prevenci možné budoucí korupce a na systémové změny.

Nejobecnější scénáře boje proti systémové korupci, tj. korupci, která postihuje celý stát, jenž byly použity v minulosti nebo jsou aplikovány v současnosti, jsou :

1. výměna státního systému a jejich představitelů (tato cesta se dnes příliš nepoužívá, protože její úspěch není zaručen),
2. balíček reforem, týkající se celého systému (používá se nejlépe ve chvíli, kdy zahajuje svou činnost nová vláda),
3. tzv. „ostrovy integrity“, v rámci nichž se „okleští“ problematický sektor tak, aby nebyl ovlivňován vnějšími vlivy a všechny strany (podnikatelé, stát,...) operující v tomto sektoru uzavřou v rámci systémových opatření příp. zahrnujících bod 2) protikorupční pakt. Tento postup se obvykle aplikuje v oblastech kritických, kde většina stran korumpuje a žádná z nich se nehodlá prostředků korupce vzdát jako první.

Co se rozumí pod pojmem "trestný čin korupčního charakteru"

Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, neobsahuje ustanovení, které by definovalo trestný čin "korupce" jako takový. Trestnými činy korupčního charakteru se v současnosti v ČR rozumí zejména následující ustanovení trestního zákona:

§ 160 Přijímání úplatku;

§ 161 Podplácení;

§ 162 Nepřímé úplatkářství;

§ 162a Společné ustanovení;

§ 163 Zvláštní ustanovení o účinné lítosti.

Zmínit je třeba i další skutkové podstaty, které mohou za určitých okolností nést znaky korupčního chování:

§ 126 Porušení povinnosti v řízení o konkursu;

§ 128 Zneužívání informací v obchodním styku;

§ 128a až 128c Pletichy při veřejné soutěži a veřejné dražbě;

§ 158 Zneužívání pravomoci veřejného činitele;

§ 159 Maření úkolu veřejného činitele z nedbalosti;

§ 250 Podvod;

§ 250a Pojistný podvod;

§ 252a Legalizace výnosů z trestné činnosti;

§ 255 Porušování povinnosti při správě cizího majetku.

Postihování korupce je upraveno normami veřejnoprávními - trestněprávními, ale i soukromoprávními, a to konkrétně obchodním zákoníkem.

Přijímáním úplatku je podle trestního zákona jednání, kdy osoba v souvislosti s obstaráváním věcí obecného zájmu přijme nebo si dá slíbit úplatek. Proto je pro pochopení zmíněného zákonného ustanovení potřeba vysvětlit pojmy "obstarávání věcí obecného zájmu", "přijetí úplatku", "slíbení úplatku" a konečně sám pojem "úplatek". Přitom důrazně upozorňujeme, že následující výklad rozhodně není možné chápat jako vždy závazný, protože rozhodnutí v každé konkrétní trestní věci náleží výhradně soudu.

Pojem obecný zájem znamená, že se v daném případě jedná o oblast, u níž se předpokládá, že na jejím fungování je zainteresována společnost jako celek, případně určitá sociální skupina. Pojmem obstarávání věcí obecného zájmu se tedy rozumí jednak veškeré činnosti (a rozhodování) orgánů státní moci a dále pak veškeré činnosti při uspokojování lidských potřeb celospolečenského rozměru.

Samotné jednání, při němž někdo při výkonu svého zaměstnání ve veřejné správě přijímá od stran, s nimiž jedná, různá plnění, tedy nemusí být trestný.

Věcí obecného zájmu tedy bude určitě rozhodování soudů či činnost pracovníka stavebního úřadu, ale i postup lékaře při léčení pacientů, přijetí ke studiu na střední či vysoké škole nebo činnost pracovníka pohřební služby. Věcí obecného zájmu je též řádný výkon vojenské služby. Trestným činem by tak bylo i jednání vedoucího pracovníka např. epidemiologické

stanice, který by od svých podřízených pracovníků přijímal různé "dary" za to, že při kontrole nevyvodil důsledky ze zjištěných závad a nedostatků v jejich práci.

Pachatelem trestného činu může být tedy pouze osoba obstarávající věc obecného zájmu, popř. osoba, která při tomto obstarávání spolupůsobí. Trestný čin přijímání úplatku může být spáchán třemi formami jednání - přijetím úplatku, přijetím slibu o poskytnutí úplatku a vyžadováním úplatku.

Přijetí úplatku osobou obstarávající věc obecného zájmu je spácháno tehdy, když tato osoba úplatek skutečně přijme.

V případě, že si někdo dá slíbit poskytnutí úplatku, jedná se na první pohled pouze o přípravu spáchání trestného činu. Trestní zákon však takové jednání považuje za samostatný trestný čin a trestá jej stejnou sazbou jako přijetí úplatku.

Při žádosti o úplatek musí osoba obstarávající věc obecného zájmu sama aktivně dát podnět k poskytnutí úplatku. Tento podnět nemusí být výslovný a postačí pouze, aby se jednalo o projev (třeba i mimický), z něhož je nepochybné, že pachatel se snaží navodit atmosféru, která vybízí druhého k nabídnutí úplatku, a poté, co mu je úplatek nabídnut, tento úplatek neodmítne. Při žádosti o úplatek není pro trestnost tohoto činu rozhodující, zda je pachateli úplatek skutečně poskytnut či toliko nabídnut.

Úplatkem se rozumí neoprávněná výhoda spočívající v přímém majetkovém obohacení nebo jiném zvýhodnění, které se dostává nebo má dostat uplácené osobě nebo s jejím souhlasem jiné osobě, a na kterou není nárok. Rozhodně se nemusí jednat pouze o peníze. "Korupčním médiem" může být i libovolný věcný dar či úsluha.

Pro jednoznačnou identifikaci korupčního jednání ve veřejné sféře se na základě výše uvedených skutečností vyžaduje, aby mezi úplatkem a obstaráváním věcí obecného zájmu byla souvislost: ta je dána tehdy, když se úplatek (jeho poskytnutí, slib či přijetí) vztahuje ke konkrétní činnosti, která nese znaky obstarávání věcí obecného zájmu.

Vliv na výši trestu v případě korupčních trestných činů má, pokud pachatel spáchá čin v úmyslu opatřit sobě nebo druhému značný prospěch (tj. 200 000 Kč a více).

Přítěžující okolností rovněž je, pokud někdo korupční čin spáchal jako veřejný činitel, tj. jako volený funkcionář nebo jiný odpovědný pracovník orgánu státní správy a samosprávy, soudu nebo jiného státního orgánu nebo příslušník ozbrojených sil nebo ozbrojeného sboru, pokud se podílí na plnění úkolů společnosti a státu a používá přitom pravomoci svěřené mu zákonem v rámci odpovědnosti za plnění těchto úkolů; veřejným činitelem je také osoba zastávající funkci v zákonodárném nebo soudním orgánu nebo v orgánu veřejné správy cizího státu nebo v podniku, v němž má rozhodující vliv cizí stát, nebo v mezinárodní organizaci vytvořené státy nebo jinými subjekty mezinárodního práva veřejného.

Korupcí ve sféře soukromoprávní se rozumí zejména zneužívání pozic v soukromé sféře k nelegálnímu obohacení. Osoba, která by měla jednat v zájmu jiné osoby, kterou je obvykle placena a s níž má právní vztah, jedná místo toho ve svém vlastním zájmu nebo v zájmu třetí osoby a přijme za to jakýkoli prospěch. Tato skupina případů je řešena převážně obchodním zákoníkem v rámci ustanovení proti nekalé soutěži, a opatření proti ní mohou být také součástí pracovních smluv, případně jiných soukromoprávních institutů (smlouva o kontrolní činnosti, kontrakty dle obchodního, resp. občanského zákoníku). Některé zvláště závažné formy korupce v soukromém sektoru mohou být postiženy také trestním právem.

Za závazná pravidla hospodářského styku jsou považována taková pravidla, která stanoví závazné hranice pro jednání soutěžitelů na svobodném trhu výrobků a služeb, kterými jsou zejména závazné normy nekalé soutěže.

Kdo může podat trestní oznámení, vztahující se k trestným činům korupčního charakteru.

Trestní oznámení může podat kdokoliv, nikoli tedy pouze osoba, přímo zapojená do korupční transakce.

Žádný zákon neomezuje okruh osob, které mohou trestní oznámení podat. Může se jednat o naprosto jakoukoli fyzickou i právnickou osobu, i cizince, zdržující či nezdržující se na území České republiky.

Z trestného činu úplatkářství (nabídka či slib úplatku, nikoli však z přijetí úplatku) se je možné vyvinut jeho bezodkladným oznámením orgánům činným v trestním řízení. Bezodkladným oznámením se rozumí takové oznámení, k němuž dojde, podle konkrétních okolností případu ihned, jakmile to bylo objektivně možné. Trestnost podplácení, popř.

nepřímého úplatkářství proto nezanikne, i když o tom pachatel učinil úplné doznání příslušnému orgánu ještě dříve, než se o tom takový orgán dozvěděl, avšak neučinil tak bezodkladně.

Co po podání trestního oznámení následuje.

Poté, co policejní orgán, vyšetřovatel nebo státní zástupce obdrží trestní oznámení, postupuje stejně, jako by se o pravděpodobném spáchání trestného činu dozvěděl jiným způsobem.

Policejní orgán zahájí opatřování nezbytných podkladů a vysvětlení a zajišťování stop případného trestného činu.

Jestliže všechny skutečnosti nasvědčují tomu, že došlo ke spáchání trestného činu, policejní orgán o této skutečnosti do 48 hodin místně příslušné státní zastupitelství (pokud nedošlo k podání trestního oznámení přímo státnímu zastupitelství).

Nasvědčují-li zjištěné a odůvodněné skutečnosti tomu, že byl spáchán trestný čin, a je-li dostatečně odůvodněn závěr, že jej spáchala určitá osoba, rozhodne policejní orgán neprodleně o zahájení trestního stíhání této osoby jako obviněného. Učiní to tak, že vydá usnesení o zahájení trestního stíhání, které je třeba doručit obviněnému nejpozději na počátku prvního výslechu a do 48 hodin státnímu zástupci a obhájci obviněného.

Následná fáze se označuje jako vyšetřování. V rámci vyšetřování se zjišťují všechny důležité okolnosti a shromažďují se důkazy. Po ukončení vyšetřování může policejní orgán podat státnímu zástupci návrh na podání obžaloby, o tom, zda obžaloba bude skutečně podána, však rozhoduje státní zástupce. Státní zástupce též rozhoduje o zastavení trestního stíhání nebo o postoupení věci jinému orgánu (např. pokud nejde o trestný čin ale o přestupek).

Pokud oznamovatel žádal o informaci o dalším výsledku šetření, musí být v zákonné lhůtě vyrozuměn.

Jaká jsou nejpalčivější úskalí vyřizování podání občanů.

V oblasti vyřizování podání občanů se je možné setkat s řadou situací, které komplikují život jak občanů, tak odpovědných úředníků, například:

1) ve vztahu k občanům:

- občan si nárokuje informace pro vnitřní potřebu (které jsou využitelné či zneužitelné);
- občan žádá informace, jejichž shromáždění je velmi pracné a po řadě stránek nákladné;
- občan se na veřejný sektor obrací s žádostmi, které by bylo vhodnější zadat soukromému sektoru;
- občan svou stížnost vztahuje k problému objektivně neřešitelnému či vůbec neexistujícímu;
- občan podává stížnost na jevy, které jsou sice nepříjemné, ale svým způsobem dočasně nevyhnutelné (hluk, spojený s rekonstrukčními pracemi po povodních);
- občan vyžaduje po úřadu rozhodnutí, které může učinit jenom soud (svěření dětí do péče po rozvodu, vystěhování nájemníků - sousedů);
- občan poukazuje opakovaně na týž problém, o kterém již bylo několikrát rozhodnuto, byl vyřešen, nebo vůbec neexistuje;
- občan oslovuje opakovaně věcně a teritoriálně nepříslušející subjekty, aniž by usiloval o přesnější nasměrování svých podání.

2) z hlediska úředníka:

- úřad zbytečně (z pohodlnosti) informace utajuje;
- úřad po občanovi žádá nepřiměřené poplatky za poskytnutí informací či jiných služeb;
- úřad odmítá teritoriálně nepříslušející stěžovatele – například v případě, že si na situaci v obci stěžuje osoba, která nemá v jejím katastru trvalé bydliště (přičemž žádný zákon okruh stěžovatelů nijak neomezuje).

8. Literatura:

- 1) Chmelík, J. (2005). Rukověť kriminalistiky, nakladatelství Aleš Čeněk, Plzeň 2005,
- 2) Vučka, J (2005). Znamení hákového kříže, Kriminalistický sborník 4/2005, Praha
- 3) Anonym (2000). Symbolika svobodných zednářů (její vznik a význam). Professional Publishing.
- 4) Bedürtig, F. (2004). Třetí říše a druhá světová válka. Praha: Prostor.
- 5) Bielecki, Z. (ed.) (1990). Wojsko Polskie 1939-1945, barwa i broń. Varšava: Interpress
- 6) Buben, M. (1997). Encyklopedie heraldiky. Praha: Libri.
- 7) Mareš, M. (2006). Symboly používané extrémisty na území ČR v současnosti, Ministerstvo vnitra, Praha, 2006.
- 8) Holubová, V. (2007). Organizovaný zločin, praní špinavých peněz, výnosy z trestné činnosti a korupce, Ostrava, 2007

Příloha 1 Pomůcka pro policisty v rozeznávání extremistických znaků, jejich souhrn v tabulkách (Mareš, 2006).

				
Kladivo a meč	triskele	triskele	triskele	keltský kříž
				
keltský kříž u pravicově extremistických skinheads	Německá pracovní fronta (DAF)	Thorovo kladivo	Protektorát Čechy a Morava	Národní souručenství
				
Protektorát Čechy a Morava	neoficiální protektorát Čechy a Morava	znak NSEC	CNTS	
				
Sudetoněmecká vlajka	Sudetoněmecká strana	Sudetoněmecký znak	znaky Národního korporativismu	
				
symbol White Power	jeden ze symbolů Anti-Antifa	symbol Rock Against Communism	jeden ze symbolů GNLS	Skrewdriver
				
Landser	častý symbol Blood & Honour	častý symbol Combat 18	Hammerskins Nation	Hammerskins Nation

Hammerskins Nation

Aryan Resistance

Národní odpor

jižanská vlajka

Klansmana (Ku Klux Klan)

Night Rider (Ku Klux Klan)

Ku Klux Klan kříž s kapkou krve

Thunderbolt (Ku Klux Klan)

Národní strana

Právo a spravedlnost

Národní sjednocení

Dělnická strana

České hnutí za Národní jednotu

Republikáni Miroslava Sládka

Vlastenecká fronta

organizace Národní čest

symbol SHARP

symbol RASH skinheads

panárijští rasističtí skinheads

ukřižovaný skinhead

symbol komunismu

Komunistický svaz mládeže

Komunistická strana Československa

KSČ Československá strana práce

Liga za 5. internacionálu

organizace Revo

černá anarchistická vlajka

Anarchosyndikalistická vlajka

Anarchosyndikalistická hvězda

Anarchistické „A“ v kruhu

anarcho-punkové „A“

jeden ze symbolů GNWP

symbol squattingu

Federace anarchistic-kých skupin

antifašistická akce

anarchistická federace

Anarcho-komunistická alternativa

Anarcho-feministická skupina

symbol Země především! Earth First!

symbol Earth First!

Fronta osvobození zvířat

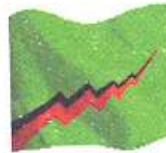

symbolika Fronty osvobození zvířat

SMĚRNICE A.L.F.

Fronta osvobození zvířat

Ulice lidem! / Reclaim the streets

znak Muslimského bratrstva

znak Strany islámského osvobození

znaky používané sítí al-Kajdá

znak al-Kajdy pro džihád v Iráku

pravděpodob. znak Výboru al-Kajdy

znak organizace Hamás

znak organizace Hizballáh

znak GIA

znak GSPC

znak NSDAP

znak SS

znak SA

znak
Hitlerjugend

Německo
1933–1935

Německo
1922–1933

Německo
1935–1945

Německo
1935–1945

Německo
1935–1945

Německo
1867–1921

hákový kříž
(svastika)

sluneční kruh
„Sonnenrad“)

nacistický
železný kříž

Nacistická
orlice

SS
Totenkopf

Sig Rune

Odal Rune

Odal Rune

Leben Rune

Leben Rune

Todes Rune

Tyr-Rune

Ger-Rune

Opfer-Rune

Eif-Rune

Hagal-Rune

Heilszeichen

Vlčí hák

Černé slunce

Příloha 2 Kalendář neonacisty v České republice (Mareš, 2006)

(historická data, která mohou přimět neonacisty v ČR k určité výraznější aktivitě, jako jsou koncerty, vzpomínkové pochody, vzpomínková uzavřená setkání apod.)

Nelze však vyloučit i jiné termíny, protože uvedena jsou jen vybraná data a u neonacistů se „nějaké odůvodnění k akci vždycky najde“, navíc často neonacisté reagují na aktuální politické události. I historické vzpomínky na nacistické a neonacistické události a osoby se neonacisté snaží často před veřejností zakrýt jinými motivy.

Datum	Důvod aktivity
30. 1. 1933	Adolf Hitler jmenován říšským kancléřem
13. 2. 1945	Bombardování Drážďan angloamerickým letectvem, neonacistické akce v Drážďanech (zúčastní se jich i čeští neonacisté) Dobytí Budapešti Sovětskou armádou, pravidelné mezinárodní setkání neonacistů v Budapešti (navštěvují je i čeští neonacisté)
23. 2. 1930	Smrt Horsta Wessela, kultovní postavy nacismu
30. 3. 2004	Smrt Romana „Elmara“ Skružného
20. 4. 1889	Narození Adolfa Hitlera
30. 4. 1945	Smrt Adolfa Hitlera
1. 5. 1933	Adolf Hitler vyhlásil 1. květen za „Den národní práce“, proto i neonacisté pořádají prvomájové demonstrace
8. 5. 1945	Porážka Německa ve druhé světové válce, neonacisté den chápou jako závazek tuto porážku odčinit nebo jako vzpomínku na padlé
10. 5. 1941	Let Rudolfa Hesse do Velké Británie s údajným „mírovým poselstvím“
16. 5. 1999	Smrt Miloše Reha
21./22. 6.	Letní slunovrat (starogermánská tradice)
30. 6. 1934	„Noc dlouhých nožů“ v nacistickém Německu
20. 7. 2001	Vražda Roma Oty Absolona ve Svitavách, využíváno jako připomínka údajného justičního omylu na soudem odsouzeném vrahovi – neonacistovi Vlastimilovi Pechancovi
11. 8. 1957	Narození Iana Stuarta
17. 8. 1987	Smrt Rudolfa Hesse (v neonacistické terminologii „poslední oběť II. světové války“), pochody v Německu (pokud jsou povoleny, tak hlavně v Wunsiedlu)
1. 9. 1939	Začátek II. světové války
24. 9. 1993	Smrt Iana Stuarta
28. 10. 1918	Vznik Československé republiky, státní svátek = volno, tj. možnost různých neonacistických demonstrací i den vymezení se vůči „masarykovskému pseudohumanismu“
30. 10. 1932	Narození Romana „Elmara“ Skružného
9. 11. 1938	Neúspěšný pokus o puč NSDAP v Mnichově (pochod na Feldherrenhalle), využíváno jako vzpomínka na všechny padlé v nacistickém i neonacistickém hnutí
9. 11. 1925	Založení jednotek SS
9. 11. 1923	„Křišťálová noc“, tj. rozsáhlý antisemitský teror v nacistickém Německu
17. 11. 1939	
17. 11. 1989	Nacistická protistudentská represe, pád komunismu, státní svátek = volno, tj. možnost různých neonacistických demonstrací, zvláště kritika polistopadového systému
8. 12. 1984	„Den mučedníků“ („Martyr's Day“), zabití neonacistického teroristy Roberta J. Matthewse z organizace The Order agenty FBI
21./22. 12.	Zimní slunovrat (starogermánská tradice)

Příloha 3 Číselné šifry neonacismu (*Mareš, 2006*)

(mimo neonacistickou scénu mají zpravidla uvedená čísla nejrůznější významy, nespojené s neonacismem!)

Číslo	Význam
14	14 slov amerického neonacisty Davida Lanea „We must secure the existence of our people and a future for white children“ –symbolický pozdrav neonacistů
88	Heil Hitler – nacistický pozdrav
14/88	14 slov / Heil Hitler
18	Adolf Hitler, nacistický vůdce
4/20	Narozeniny Adolfa Hitlera 20. 4.
1347	„Mit deutschem Gruß“ – „S německým pozdravem“ („písemné hajlování“)
28	Blood & Honour, neonacistická organizace, heslo Hitlerjugend
311	Ku Klux Klan, rasistická organizace
33/6	Šestá éra Ku Klux Klanu, vývojová fáze rasistické organizace
23 W	White Supremacist – rasistické pojetí bělošské nadřazenosti